

Sanayide çarklar HIZLANDI

ISO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasını açıkladı. Sanayi devlerinin satışları önceki yıla göre % 8.8'lik artışla 490 milyar lira, toplam faaliyet kârı yüzde 18.6 artışla 52.4 milyar liraya yükseldi.

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO), Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016' araştırmasının sonuçlarını açıkladı. Sanayi devlerinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8.8'lik artışla 490 milyar liraya, toplam faaliyet kârı yüzde 18.6 artışla 52.4 milyar liraya ve toplam ihracatı da yüzde 3.1 artışla 55.1 milyar dolara yükseldi.

TÜPRAŞ YİNE LİDER OLDU

ISO 500 listesinde bu yıl da Tüpraş oldu. Listenin ikinci sırasında Ford, üçüncü sırada ise Tofaş yer aldı. İlk 10 içinde beş otomotiv şirketinin yer aldığı araştırmada, listeye 48 yeni sanayi kuruluşu girdi. Bunlardan 27 tanesi geçen yıl ISO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer alan şirketlerden, 21 kuruluş ise ISO 1000 dışından olan şirketlerden oluştu. Reel ekonominin mevcut durumunu ve

yaşadığı sorunları ortaya çıkararak bakımından önem taşıyan araştırmaya göre, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8.8'lik artışla 450.505 milyar liradan 490.043 milyar liraya çıktı. Kuruluşların toplam faaliyet kârı bir önceki seneye göre yüzde 18,6 artışla 52.4 milyar TL'ye, faaliyet kârlılık oranı da yüzde 8,7'den yüzde 9,4'e yükseldi. Toplam ihracatı üç yıldır üst üste gerileyen 500 Büyük Kuruluşun 2016 yılında ihracatı yeniden ivme kazanarak % 3,1 artışla 55,1 milyar dolar oldu.

BÜYÜME SÜRDÜ

Araştırma sonuçlarını açıklayan ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "Türkiye'de yaşanan beledemelik olumsuz olaylar eğer dünyanın en gelişmiş ülke ekonomilerinde yaşanmış olsaydı, bu ülke ekonomilerinde bizim ekonomimiz yaşadığı tahribattan daha büyüğü yaşanır. Türkiye ekonomisi, bütün zorluklara rağmen büyümesini sürdürdü" dedi.

Sadece 3'te 1'i halka açık

ŞİRKETLERİN üretimden satışlarının yüzde 33'ü Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerden geldi. Halka açık şirketlerin ilk 10'unun toplam üretimden satışları ise 105 milyar liraya geçti. Listenin ilk 10'unda yer alan ve borsada işlem gören 5 şirketin aktifleri 59,5 milyar lira ve toplam dönem kârı 4,7 milyar lira oldu.

15 bin kişi İŞE ALINDI

TÜRKİYE'NİN 500 büyük kuruluşlarının istihdamları yüzde 2,2 ile yaklaşık 15 bin civarında arttı. Ödenen maaş ve ücretlerde de yüzde 15,7 oranında artış gerçekleşti. Son yıllarda duran varlıklar lehine olan iyileşme, 2016 yılında 1 puan kadar geriledi. ISO 500'de 2016 yılında vergi öncesi kâr eden kuruluş sayısı 400'den 392'ye inerken, zarar eden kuruluş sayısı ise 108 oldu.

ZARAR EDEN ŞİRKETLER AZALDI

Faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr (EBITDA) eden firma sayıları 2016 yılında 484'e yükseldi ve ölçülmeye başlandı son dört yıl içindeki en yüksek sayıya ulaştı. Zarar eden firma sayısı ise 16'ya geriledi. 500 Büyük içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 123'e indi.

6 milyar TL KDV ödediler

SANAYİCİLERİN en önemli sorunlarından birini yatırımlar ve işletme sermayesi açısından yeni kaynaklara ulaşamaması olduğunu belirten Bahçivan "ISO 500'un devreden KDV'si 2016'da yükselerek % 23,6 ile 6 milyar liraya çıktı. Sanayi finansmanında zorlanırken, devlete 6 milyar lira borç verdi" dedi.

EN BÜYÜK 50 SANAYİ KURULUŞU

Sıra	Kurum	Üretimden Satış (Milyar TL)
1	... Tüpraş	32.5
2	... Ford	16.3
3	... Tofaş	12.8
4	... Oyak-Renault	11.4
5	... Arçelik	11.2
6	... Toyota	10.5
7	... EÜAŞ	7.3
8	... Hyundai	7.0
9	... İçtaş	6.5
10	... İskenderun Demir ve Çelik	6.4
11	... Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları	6.1
12	... Vestel Elektronik	5.7
13	... İstanbul Altın Rafinerisi	5.4
14	... Aygaz	5.4
15	... Mercedes-Benz Türk	4.4
16	... BSH Ev Aletleri	4.3
17	... PETKİM	4.1
18	... Unilever	4.0
19	... Çolakoğlu Metalurji	3.8
20	... Aselsan	3.7
21	... Türkiye Şeker Fabrikaları	3.6
22	... Tosçelik	3.5
23	... Bosch	3.1
24	... Vestel Boyaz Eya	2.9
25	... Türk Traktör	2.9
26	... Philips	2.7
27	... Eti	2.6
28	... Borçelik	2.6
29	... TUSAŞ	2.4
30	... Coca-Cola	2.4
31	... Konya Şeker	2.4
32	... Milangaz	2.3
33	... Sarkuysan	2.3
34	... KARDEMİR	2.3
35	... İpragaz	2.2
36	... Kastamonu Entegre	2.2
37	... Eti Maden	2.2
38	... EnBekir	2.1
39	... Enerjisa	2.1
40	... Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	2.1
41	... Assan Alüminyum	2.1
42	... Kroman Çelik Sanayi	2.0
43	... TKİ	2.0
44	... AKSA Alüminyum Kimya Sanayi	1.9
45	... Hayat Kimya Sanayi	1.9
46	... Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	1.9
47	... Abaloğlu	1.9
48	... Baştuğ Metalurji Sanayi	1.9
49	... Yücel Boru ve Profil Endüstrisi	1.8
50	... Yıldız Entegre	1.8

Savunmanın yıldızı BMC DEVLER LİĞİNE HIZLI GİRDİ

ISO'nun '500 Büyük' listesinde 2016 yılında 48 yeni firma girdi. Bu şirketlerin 27'si ilk kez listeye dahil olurken kalan 21 şirket ise 'İkinci 500' listesinde yükselerek 'İlk 500'e' girdi. İlk 500'e giren şirketlerden en hızlı yükselişi Gaziantepli bakliyat devi Tiryaki Agro yaptı. Şirket listeye 60'ıncı sıradan girdi. Geçen yıl listeye yer almayan savunma sanayinin yıldızı BMC de 2016'nun

İmalat sanayinin payı 2015 ile aynı seviyede

ARAŞTIRMAYA göre sanayi sektörünün uzun yıllara dayanan yapısal sorununun devam ettiğini belirten Bahçivan "Bu da GSYİH'deki imalat sanayi payının gerilemesi. Türkiye ekonomisinin yeniden ve katma değeri daha yüksek bir üretim ekonomisine dönüşmesi gerekmektedir. Geçen yıl bu alandaki karnemizi iyileştirmedik. İmalat sanayinin GSYH içindeki payı geçen yıl yüzde 16,7 olarak aynı seviyede kalmaya devam etti. Bu trendin tersine çevrilebilmesi ve sanayi sektörünün koşullarının iyileştirilmesi gerekiyor" diye konuştu.

Kârın çoğu finansmana gitti

ARAŞTIRMAYA göre sanayide, finansman yönetimi son yıllardaki en temel problem olmaya devam etti. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet kârının yansından fazlasını finansman gideri olarak kaybetti. Finansman giderleri 2016 yılında yüzde 3,6 oranında

TL'deki değer kaybının etkisi sınırlandı

TL'NİN değer kaybının finansman giderlerinde beklentilerin altında etki yaptığını belirten Bahçivan, "Çünkü finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı 2016'da yüzde 63,4'ten yüzde 55,4'e indi. Sanayiciler TL'deki değer kaybının olumsuz etkisini sınırladılar" dedi.

Sanayiciye Ar-Ge teşviki ELEŞTİRİSİ

AR-GE harcamaları bir önceki yıla göre yüzde 16,3'lük azalma ile 2,8 milyar liraya indi. Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı 2016 yılında yüzde 0,57'ye gerilerken, Ar-Ge yapan şirket sayısı da 239'a düştü. Ar-Ge konusunda sanayiciler olarak eleştirel bir pay çıkarmak gerektiğini belirten Bahçivan, "Veriler, Ar-Ge yatırımları konusunda verilen destek ve teşviklere sanayicilerden yeterli kadar yanıt alınmadığını göstermektedir. Sanayiciye Ar-Ge yatırımlarıyla ilgili daha fazla sorumluluk düşüyor" dedi.

Kâr ve istihdam arttı yatırım iştahı azaldı

RECEP ERÇİN

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016" araştırmasının sonuçlarını dün İstanbul'da düzenlediği bir toplantıda açıkladı. Özet bir sunum gerçekleştiren ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayinin borçluluk durumuna dikkat çekti.

Buna göre, 2007 yılında öz kaynak yapısı içerisinde borçların payı yüzde 45.2 iken 2016 yılında yüzde 61.9'a yükseldi. Bu oran son 10 yılın en olumsuz borç/öz kaynak ilişkisini gösterdi.

Bahçivan, sanayi kuruluşlarının topladıkları karlarının önemli bir bölümünün finansman giderlerine gitmesinden dolayı iç kaynaklarını büyütmeye kullanamadıklarını, yetersiz ve eriyen öz kaynaklar nedeniyle büyümek için yeni yatırımların daha çok borçlanmaya dayalı olarak yapıldığını söyledi. **ISO 500**'ün mali borçları 2016'da yüzde 18.8'lik artışla 207 milyar TL'ye yükseldi. 2014-2016 döneminde üretimden satışlar ortalamaya yüzde 7-8 artarken, mali borçlarda yüzde 20'leri aşan bir artış oldu.

ÇALIŞANI EZDİRMEDİLER

Sanayicinin yatırım sevkinin hangi seviyede olduğunu gösteren duran varlıklar/dönen varlıklar oranlarına bakıldığında, son yıllarda küçük adimlarla da olsa duran varlıklar lehine olan iyileşmenin, 2016 yılında 1 puan kadar gerilediği görüldü.

Bahçivan, "Duran varlıkların payındaki gerileme firmaların sabit kıymet yatırımlarının, bir başka deyişle üretken makine ve teçhizat yatırımlarının yarıldığını göstermektedir. **ISO 500** Büyük Sanayi Kuruluşu'nun duran varlıklarının 2015 yılında yüzde 46.3'e yükseldikten sonra 2016 yılında yeniden yüzde 45.3'e inmesi, 2016 yılındaki olumsuz yatırım koşullarının duran varlık yatırımlarının sınırlandırılması göstermesi açısından önemlidir" ifadelerini kullandı.

ISO 500'deki firmaların istihdamı yüzde 2.2 artarak 663 bine dayandı.

Türkiye'nin sanayi devleri 2016'da da çarkları borçla döndürdü. Sanayide faaliyet kârı çift haneye dayandı. İstihdam ve ücretler arttı. Makine ve teçhizat yatırımları ise geriledi

devi ise geçen yıl 215.6 milyar dolarlık satış yapıtı. Ortalama kuru 3.02 aldığımızda 651 milyar TL'lik tutar karşımıza çıkıyor. Şirketlerin toplam faaliyet kâr'ını ise yüzde 18.6 artarak 52.4 milyar TL'ye çıkıttı. Sanayi kuruluşlarının faaliyet karlılık oranı da yüzde yüzde 9.4'e yükseldi. Bu oran 2014'te yüzde 6.4'e kadar gerilemişti. Buna göre sanayinin karlılığında bir toparlanma söz konusu.

BİR APPLE ETMEDİLER

500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden satışları 2016'da yüzde 8.8 artarak 490 milyar TL'yi aştı. ABD'li teknoloji

Ancak sanayi kuruluşları elde ettikleri 52 milyar TL'lik esas faaliyet karının yansından fazlasını finansman gideri olarak kaybettiler. Finansman giderleri 2016 yılında yüzde 3.6 oranında artarak 29 milyar TL'ye yükseldi. Finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı 2016'da yüzde 63.4'ten yüzde 55.4'e indi. Bahçivan "Dünyada bu oran ortalamaya yüzde 16 olduğunu da hatırlatmak istiyorum" bilgisini verdi.

GİDER DÜNYANIN 3.5 KATI

Diğer yandan **ISO 500** içerisinde yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı 2009'da 153 iken 2016'da 123'e geriledi. Kar eden şirket sayısı 400'den 392'ye düşerken, zarar eden şirket sayısı 100'den 108'e çıktı. Ar-Ge harcamaları yüzde 23 azaldı. Ar-Ge harcaması yapan şirket sayısı 243'ten 239'a indi.

EZBER BOZACAK FİNANSMAN LAZIM!

ISO Başkanı Bahçivan a çift haneli enflasyonun finansman açısından sanayiye yaptığı etkiyi değerlendirmelerini söyledi. "Enflasyonun varlığı bizim için faizlerin düşmesinin ötesinde en önemli engellerden biri. Bunun temel çözümünde de normal piyasanın finansman ihtiyacı karşılamak için farklı kaynaklara başvurarak sanayinin temel yatırıma dönük finansman ihtiyaçlarını farklı kaynaklardan besleyerek bir çözüm bulmamız gerekiyor. Yoksa bu faiz oranları ve bu öz kaynak, yabancı kaynak dengesiyle yeni bir kaynak oluşturarak güçlü sanayi yatırımlarını beklemek çok rahat ve kolay olmuyor" diye konuştu. Bahçivan ayrıca, mevcut yoğun banka kaynaklı bir finansman maliyetleri daha aşağı düşürmenin ve sanayinin daha güçlü yatırımlar yapmasının kolay olduğunu belirterek, "Bunun mutlak surette farklı ve ezber bozacak yöntemlerle desteklenmeye ihtiyacı var" dedi.

Kıdem işçi için problem!

SUNUMU sonrası soruları cevaplandıran ISO Başkanı Bahçivan, kıdem tazminatına ilişkin, mevcut haliyle kıdem tazminatının her zaman işverenenden daha ziyade çalışan için problem olduğunu söyledi. Türkiye'de çalışanlar içinde kıdem tazminatı alabilenlerin en iyimser ihtimalle yüzde 10'un altında olduğunu belirten Bahçivan, şunları kaydetti: "Bu sürdürülebilir bir tablo değil. O nedenle işverenenden ziyade çalışanlar açısından mutlak surette değiştirilmesi gereken bir gerçekte karşı karşıyayız. Farklı nedenlerle çalışanlarımız ne yazık ki hayatlarının en gerekli dönemlerinde bu hakları mahrum kalıyor. Bu konuda mutlak surette bir iyileştirmenin yapılmasının ve sosyal hakları belki de hayattaki en önemli değeri olan belli bir zaman birikiminden sonra böyle bir fona sağlıklı şekilde ulaşılmasının düzenlenmesi konusunda düşüncemizi savunmaya devam

edeceğiz. **ISO** olarak, bugünkü mevcut halin, gerek çalışanlar gerek Türkiye ekonomisinin bir fon biriktirmesine engel olması açısından sağlıklı bir yöntem olmadığını savunuyoruz. Burada maliyet konusundaki tartışmalarda ortak noktanın bulunması önemli. Ama bunların hiçbirinde yüzde 10'un altındaki çalışan hak edilemeyeceği tartışıldığında savunulacak bir gerçek değil. Ama ben artık gecikmenin mutlak surette Türkiye çalışmaya hayatının aleyhine olduğunu düşünüyorum."

Katma değeri üretim ekonomisi

HENUZ sanayileşmiş ülke statüsüne ulaşamamış olan Türkiye'de, imalat sanayinin milli gelir içindeki payının hızla gerileyerek yüzde 23'lerden yüzde 15-17 aralığına düştüğüne dikkat çeken Bahçivan, sunumunda, "Son yıllarda uygulanmaya konulan desteklere rağmen bu alanda istenilen ve bu eğilimi tersine çevirecek güçlü bir ivme yakalanabilmiş değildir. Bunun sağlanabilmesi için Türkiye ekonomisinin yeniden ve katma değeri daha yüksek bir üretim ekonomisine dönmesi gerekmektedir" tespitinde bulundu.

ISO 500'ün verilerine baktığımızda, 2016 yılında teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 39.3 ile hala ortadüğü teknoloji yoğunluklu sanayilerin aldığı görüldü. Düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı ise 2016 yılında 1.5 puan azalarak yüzde 37.4 oldu. Ortadüğü teknoloji yoğunluklu sanayilerin grubunun payı ise yüzde 19.5'e yükseldi. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin grubunun payı da 2016'da yüzde 3.7 oldu. **ISO 500**'de yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerde faaliyet gösteren firma sayısı 2016 yılında sadece 12 oldu.

2015 Sıra No	2016 Sıra No	Kuruluş	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	1	Tüpraş	32.594.414.128
2	2	Ford	16.314.127.976
5	3	Tofaş	12.856.413.539
4	4	Oyak-Renault	11.465.524.257
3	5	Arçelik	11.245.036.602
15	6	Toyota	10.570.043.142
6	7	EÜAŞ	7.348.858.592
8	8	Hyundai Assan	7.057.554.049
10	9	İçdaş Çelik	6.545.208.753
9	10	İskenderun Demir ve Çelik	6.496.505.034

Türkiye'nin en büyük ilk 10 sanayi kuruluşu

Sanayide Tüpraş yine lider

İSTANBUL Sanayi Odası tarafından hazırlanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre zirvede üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon liraya ulaşan Tüpraş yer aldı. Tüpraş'ı 16 milyar 314 milyon lirayla Ford otomotiv, 12 milyar 856 milyon lirayla Tofaş izledi. En büyük 500 firma içerisinde 2016 yılında 48 yeni firma giriş yaptı. Toyota'nın 15'incilikten altıncı sıraya yükselmesi dikkat çekti. Arçelik ise üçüncülükten beşinciliğe düştü. Dördüncü Oyak Renault ve sekizinci Hyundai Assan 2015 yılındaki yerini korudu. En fazla ihracat yapan şirket 3 milyar 958 milyon dolarla Ford otomotiv oldu.

İSO DEVLERİ DE DERTLİ

Sanayicinin borcu katlanarak artıyor

İSTANBUL Sanayi Odası'nın açıkladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının 2016 yılı sonuçlarına göre 500 büyük sanayi kuruluşunun toplam mali borçları yüzde 18.8'lik artışla 207 milyar TL'yi aştı. **İSO 500**'ün öz kaynaklarının yüzde 62'si borca gitti. Oran son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaştı. >> 8'de

Sanayicinin borcu 10 yılın zirvesinde

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun borçları yüzde 19 arttı. Kârlarının yarısından fazlası finansmana gitti. Sanayide zarar eden arttı, yabancılar azaldı

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarının borcu son 10 yılın rekorunu kırdı. **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO)** "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (ISO 500)" araştırmasının 2016 yılı sonuçlarına göre 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden satışları yüzde 8.8 artışla 490 milyar TL'ye çıktı. Toplam mali borçları yüzde 18.8'lik artışla 207 milyar TL'yi aşan **ISO 500**'ün öz kaynaklarının yüzde 62'si borca gitti. Ekonomideki olumsuz tabloyu yansıtan çalışmada şu tespitlere yer verildi:

- ✓ Sanayileşmiş ülke statüsüne ulaşamamış olan Türkiye'de imalat sanayiinin milli gelir içindeki payı 1998'den bu yana yüzde 23'lerden yüzde 16.7'ye düştü.
- ✓ **ISO 500**'ün toplam faaliyet kârı yüzde 18.6 artışla 52.4 milyar TL'ye çıktı. Ancak bu kârın yarısından fazlası finansmana gitti.
- ✓ 2007'de borçların payı yüzde 45.2 iken 2016'da yüzde 61.9'a yükseldi. Özkaynakların payı ise yüzde 54.8'den yüzde 38.1'e geriledi. Bu oranlar son 10 yılın olumsuz borç/özkaynak ilişkisini ortaya koydu.
- ✓ 2014'te 140 milyar TL olan **ISO 500**'ün mali borçları, 2015'te 175 milyar TL'ye, 2016'da 207 milyar TL'ye yükseldi. Satışlar yüzde 7-8 artarken, borçlar yüzde 20'leri aşan oranda arttı.
- ✓ Son üç yıldır sürekli düşen kâr eden kuruluş sayısı 2016'da 400'den 392'ye indi. Zarar edenlerin sayısı ise 100'den 108'e çıktı.
- ✓ Listeye geçen yıl 69 yeni şirket girdi. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2009'dan bu yana azalıyor. 2009'da 153'e çıkan bu sayı, 2016'da 123'e indi.
- Ekonomi Servisi

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Temel Göstergeler	2014	2015	2016	Değişim (%)		
	Tutar (Milyon TL)	Tutar (Milyon TL)	Tutar (Milyon TL)	2014/2013	2015/2014	2016/2015
Üretimden satışlar (Net)	421.156	450.505	490.043	10.0	7.0	8.8
Faaliyet kâr (zararı)	30.457	44.144	52.376	-16.4	44.9	18.6
Finansman giderleri	15.989	27.994	29.006	-16.7	75.1	3.6
Faiz amortisman ve vergi öncesi kâr (EBITDA)	50.403	62.015	76.135	0.9	23.0	22.8
Dönem kâr (V.Ö.)	27.097	28.320	37.734	22.4	4.5	33.2

2016 Yılı'nın En Büyük 10 Sanayi Kuruluşu	Üretimden Satışlar (Net) (Milyon TL)	
	Kuruluş	Tutar
Tüpraş	32.594	16.314
Ford	16.314	12.856
Tofaş	12.856	11.465
Oyak-Renault	11.465	11.245
Arçelik	11.245	10.570
Toyota	10.570	7.348
EÜAŞ	7.348	7.057
Hyundai Assan	7.057	6.545
İçdaş Çelik	6.545	6.496
İskenderun Demir ve Çelik	6.496	

Kâr-Zarar Eden Kuruluşlar	Dönem Kâr-Zarar Top. (M.Ö.)	
	Kâr (Adet)	Zarar (Adet)
2013	371	129
2014	417	83
2015	400	100
2016	392	108

Mali Borçlar	Değerler (TL)			Değişim (%)		
	2014	2015	2016	2015/2014	2016/2015	
Toplam Mali Borçlar	139.526.148.677	174.506.256.892	207.366.601.032	25.1	18.8	

Çalışan Sayısı, Ödenen Maaş ve Ücretler	Değişim (%)					
	2014	2015	2016	2014/2013	2015/2014	2016/2015
Çalışan Sayısı (kişi)	639.680	648.413	662.944	4.2	1.4	2.2
Ödenen Maaş ve Ücretler	32.392.769.344	35.810.365.642	41.445.425.937	9.4	10.6	15.7

'BU ÇARK SAĞLIKSIZ'

Yetersiz ve eriyen özkaynaklar nedeniyle büyümek için yeni yatırımların daha çok borçlanmaya dayalı olarak yapıldığına dikkat çeken **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, "Bu, en büyük sanayi kuruluşlarının görece olarak daha sağlıksız bir finansman çarkının içinde olduğunu gösteriyor. Büyük zahmetlerle ve adeta damla damla topladıkları kârlarının önemli bir bölümü-

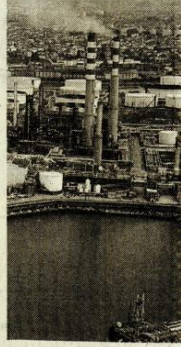
nün finansman giderlerine gitmesinden dolayı iç kaynaklarını büyümede kullanamıyorlar" dedi. 2016'daki olumsuz yatırım koşullarının sanayi kuruluşlarının makine ve teçhizat gibi sabit kıymet yatırımlarını sınırladığına değinen Bahçıvan, "Sanayi yatırımlarına özgü bir kalkınma bankası kurulması reel sektörün finansmanı için olabilecek en iyi çözümlerden biri. Mevcut yoğun banka kaynaklı bir finansmanla, bu maliyetlerle sanayinin yeni yatırımlar yapması çok kolay görünmüyor" diye konuştu.

ZİRVEDE YİNE TÜPRAŞ VAR

En Büyük 10 Sanayi Kuruluşu listesinde zirve 2016'da da değişmedi. Tüpraş birinci, Ford ikinci olurken, listenin üçüncülüğü Arçelik'ten Tofaş'a geçti. İlk 10'un 5'i otomotivden gelirken, Koç Grubu 3 firma ile ilk 10'da yer aldı. Toyota 15'inci'den altıncı sıraya yükseldi. **ISO 500**'de en fazla ihracat yapan şirketlerin başında 3.9 milyar dolarla Ford yer aldı. 2016'da ihracatını yüzde 3.1 artırarak 55.1 milyar dolara yükselten **ISO 500**, Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 38.7'sini gerçekleştirdi.

AR-GE'NİN PAYI DÜŞTÜ

Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 2016'da yüzde 3.7 oldu. Bu alanda faaliyet gösteren firma sayısı ise 12'de kaldı. Ar-Ge için verilen onca teşvik ve desteğe rağmen 2016'da 500 büyük sanayi kuruluşunun Ar-Ge harcamaları yüzde 16.3 azalarak, 2.8 milyar TL'ye indi. Ar-Ge yapan şirket sayısı da 243'ten 239'a düştü. 500 büyük sanayi kuruluşunun 2016'daki istihdamlarını yüzde 2.2 artışla 663 bine, ödenen maaş ve ücretlerde de yüzde 15.7 artışla 41.4 milyar TL'ye çıktı.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları belli oldu

Istanbul Sanayi Odasının hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

İSO AÇIKLADI

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, düzenlediği basın toplantısında, **İSO**'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı.

SIRALAMA

TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu. Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, İskenderun Demir ve Çelik izledi.

● ANADOLU'DA GAZİANTEP VE BİLECİK'İN YILDIZI PARLADI /12

Devler liginde Bilecik ve Gaziantep'in yıldızı parladı

HANDAN SEMA CEYLAN
YURT HABERLERİ

Türkiye sanayinin devler liginde Anadolu etkinliğini artırıyor. İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 2016 yılı verilerine göre açıkladığı "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" listesinde İstanbul ve Kamu firmaları dışında 309 Anadolu şirketi yer aldı. İstanbul'dan listeye giren şirket sayısı 180 olarak gerçekleşti. 2010 yılında İstanbul'dan 215 şirket listede yer alıyordu. Listenin yıldızının parladığı kentler ise Gaziantep, Bilecik oldu. Gaziantep 2015 verilerine göre 23 olan firma sayısı dün açıklanan listede 20'ye çökürdü. 12 Gaziantepli firma 2016'da sıralamada üst sıralara yükseldi. 5 Gaziantepli firma da listede ilk kez yer aldı. Ayrıca Gaziantep tam 10 yıl önceki 2006 verilerine göre sadece 10 firmasıyla listede yer alıyordu. 2009'da atılmı yapıp 16 firmasının ismini listeye yazdıran kent, ikinci büyük atağını yazdıran kent, ikinci büyük atağını 2015 yılında gerçekleştirmiş ve 24 firmasıyla devler liginde yer almıştı. Kent zirvesini 26 firma ile 2016 listesinde yaptı.

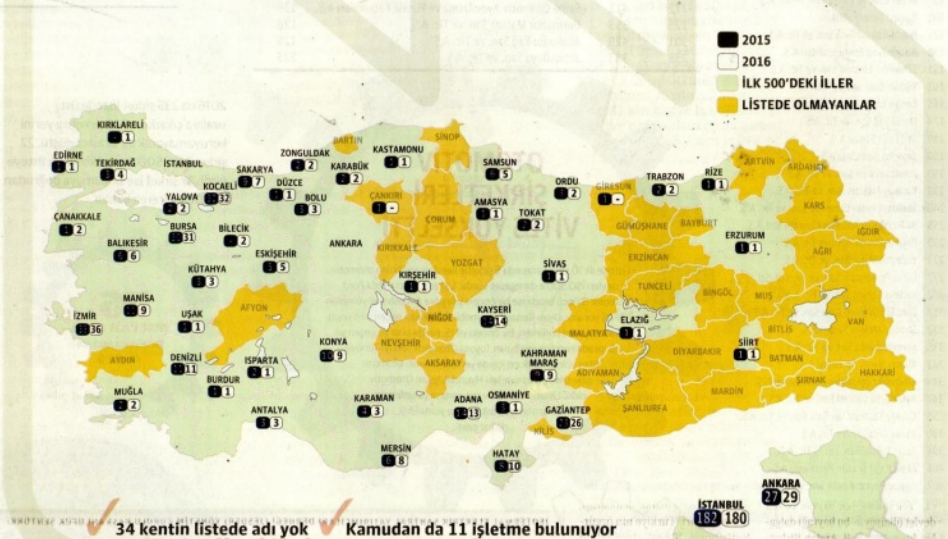
Bilecik'in ise Bozüyük ilçesindeki sanayi tesisleri yüzünü güldürdü. Geçen sene listede yer almayan kentten, iki sanayi tesis birden listeye ismini yazdırdı. Bozüyük'ten listeye ilk defa giren Park Cam 282'nci sırada yer aldı. Midal Kablo ise 459'uncu sıradan listeye girdi. Listedeye geçen sene olmayan bu sene yer alan bir diğer kente Kırklareli oldu. Lüleburgaz'da üretim yapan Lesaffre Türkiye Mayacılık 282'nci sıradan listeye girdi. Türkiye'de tüketilen her üç ekmeğin birinde firmamızın mayası kullanılıyor. Firma 80 ülkeye ihracat yapıyor.

Ayrıca, Ankara, Bursa, Çanakkale, Hatay, Mersin ve Tekirdağ'da listedeki firmalarını artırdı.

Listeye veda eden iki kent Çankırı ve Giresun oldu. Her iki kent de tek firma ile listede yer alıyordu. Firma sayısı eksilen kentler, İstanbul, Adana, Adapazarı, İzmir, Karaman, Konya, Manisa, Ordu, Osmaniye ve Samsun oldu. 15 kentten sadece tek şirket listeye girdi. Türkiye'nin 34 kentinden ise devler liginde yer alan firma çıkmadı.

309
Anadolu'dan
firma sayısı
değişmedi

Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu listesinde 309 firma Anadolu'dan. Her 5 firmadan 3'ü Anadolu'da yer alırken, İstanbul'un ağırlığı her yıl geriliyor. 2010 yılında İstanbul'dan 215 firma yer alıyordu, şimdi kent 180 firma ile listede temsil ediliyor.

ARTIRANLAR

Ankara
Bursa
Çanakkale
Gaziantep
Hatay
Mersin
Tekirdağ

EKSİLTENLER

İstanbul
Adana
Adapazarı
İzmir
Karaman

ÇANKIRI VE GİRESUN DÜŞTÜ

+2
-2

TEK FIRMA İLE YER ALANLAR

15

BAŞKANLAR KENTLERİ İÇİN NE DEDİ?

ADIL SANI KONUKOĞLU
GAZİANTEP SANAYİ ODASI BAŞKANI
Antep'te hem sayı arttı hem de basamak yükseldi
2016 yılı çok zorlu bir yıl olmasına rağmen, üretim ve ihracat kesintisine uğramayarak başan çitması yükselten firmalarımız kutluyoruz. ISO 500'de 2016 yılında 26 firmamız yer almıştın dolay mutluuz. Firmalarımızın, listede hem sayı hem de basamak olarak yükselmesi bizi ayrı sevindirir. Kentimizin ve ilçemizin gelişmesi için sanayiciler olarak var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

BEYHAN HİDROĞLU
GAZİANTEP TİCARET ODASI BAŞKANI
Bu yeni listede 5 yeni Gaziantepli
Gaziantep'li firmalar sadece listede yer almak, sayılarını artırmakla kalmadı. 2015 yılı araştırmalarına göre listede yer alan 12 Gaziantep'li firma 2016'da yeni üst sıralara taşınmayı başardı. 5 firmamız da listede ilk kez yer aldı. Listenin yıldızının parladığı kentler ise Gaziantep, Bilecik oldu. Gaziantep 2015 verilerine göre 23 olan firma sayısı dün açıklanan listede 20'ye çökürdü. 12 Gaziantep'li firma 2016'da sıralamada üst sıralara yükseldi. 5 Gaziantep'li firma da listede ilk kez yer aldı. Ayrıca Gaziantep tam 10 yıl önceki 2006 verilerine göre sadece 10 firmasıyla listede yer alıyordu. 2009'da atılmı yapıp 16 firmasının ismini listeye yazdıran kent, ikinci büyük atağını yazdıran kent, ikinci büyük atağını 2015 yılında gerçekleştirmiş ve 24 firmasıyla devler liginde yer almıştı. Kent zirvesini 26 firma ile 2016 listesinde yaptı.

ZEKİ KIVANÇ
ADANA SANAYİ ODASI BAŞKANI
Adana'da 6 firma basamak yükseltti
Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasına, geçen yıl 14

Bursalı firmaların üretimden satışları 17,6 milyar lira

Bursa 31 firma ile listede temsil edildi. 5 firma bu yıl listeye girdi. Karsan 208'inci sıradan, Çıntaş Boru 243'üncü sıradan, Aka Otomotiv 313'üncü, Çelikler Orhaneli Tünel Elektrik Üretim AŞ de 337'inci ve TARFAŞ Tansal Faaliyetler ise 423'üncü sıradan bu yıl listeye giriy yapıtı. Geçen yıl ISO 500'de 317'inci sırada yer alan Eker ile 489'uncu sırada bulunan BPO 8-Plus Plastik Omniam Otomotiv bu yıl listede yer almadı. Bursalı firmalar arasında ilk üç sırayı Bosch, Sütaş ve Beyçelik Gestamp paylaştı. Beyçelik Gestamp geçen yıl Bursalı firmalar arasında

üçüncü olan Türk Prysman Kablo'nun yerine geçenek 127'nci sıraya yerleşti. Bursalı firmaların üretimden satışları toplamı 17,6 milyar lira olarak, ihracat kaydı bulunan firmaların ihracatları ise 2,3 milyar dolar oldu. Listedeyi çarpıcı düşüşler de dikkat çektii. Yıldırım Holding bünyesindeki Gemlik Gübre, geçen yıl amonyum nitratlı gübre satışı ve taşınucalığın yasaklanmasıyla skanteli günler yaşadı. Ağustos ayında başlayan grevin de etkisiyle sonuçlanmaması firmayı sıralamada 257 basamak gerletti.

rafiyediyor. Etrafımız adeta ateş cemberi. Dünya ekonomisinde de daralma söz konusu. Tüm zorluklara rağmen Samsun'dan baş firmamızın sıralamada yer almışın anlamı ve önemi bizler için çok büyük.

METİN GÜLER
EŞKİŞEHİR TİCARET ODASI BAŞKANI
Eskişehir, küresel marka çıkarmaya odaklandı
Listede Eskişehir'den yer alan Eti, Tusaş, Peyman, Sarar, Alp Havacılık ve TÜLOMSAŞ'ın üretimden net satışları 4,7 milyar lira. Eskişehir'in çok eskiye dayanan bir sanayi kültürüne ve deneyimi var. Kent ekonomisinin bu tecrübeyle fırsatı değerlendirilmesi ve daha çok küresel marka çıkarması gerekiyor. Biz de proje ofisi, dış ticaret merkezi ve danışman kadrolarımızla sanayinin hizmetindeyiz.

İSMAIL UĞUR
BALIKESİR SANAYİ ODASI BAŞKANI
27 firma Balıkesir'de üretim yapıyor
Listede yer alan firmalardan 27'si kentimizde üretim yapıyor. Ülkemizin 2023 hedeflerinden 500 milyar dolar ihracat ve kişi başı 25 bin dolar gelirle ulaşmak adına fedakarcı çalışan, bu başarıyı yakalayan tüm firmalarımız ve firmalarımızın başarısında pay sahibi tüm çalışanlarını kutla, önümüzdeki yıllarda da başarılarının devamını dilerim.

ŞİRKETLER NE DİYOR?

ŞAKİR ERDOĞAN
TERSAN TERSANCI LUK AR-GE VE PAZARLAMA SORUMLUSU
Tersan, en hızlı yükselen ikinci firma oldu
Yalova'da faaliyet gösteren tersanemiz geçen sene 359'uncu sıradaydı. Bu yıl 203 basamak birden atlayarak 156'ncı olduk. Böylece Türkiye'nin listede sıçrama sağlayan ikinci hızı firmamız. Bu listede üst sıralarda yer almak bizim için büyük başarı. 2016 ciroumuz 200 milyar dolar, geçen seneye göre yaklaşık yüzde 70'lik artış sağladı. 2015'te üretime başladığımız balık fabrikası ve offshore gemilerini 2016'da ihraç ettik. İhracat en önemli pazarımız İzlanda ve Baltık ülkeleri. Bu yıl da kontratını yaptığımız feribot üretimine başladık. Türkiye'de gemi inşaat sektöründe Ar-Ge çalışmalarına yönelik ikinci tesisi kurduk. Alt kuruluşlarımızla beraber toplam 2 bin kişiye istihdam sağlıyoruz.

ğimizi artırdık ve 80 ülkeye ihracat yapmaya başladık. Ar-Ge çalışmalarına ağırlık veriyoruz. Uzman bir ekibimiz var. İnsan kaynağımıza çok güveniyoruz. Her yıl sürekli olarak büyüyoruz. Yapacağımız yatırımlarla daha da büyüyeceğiz.

MUSTAFA TOPÇUOĞLU
GÜLSAN HOLDİNG YONETİM KURULU BAŞKANI
Gülsan, yükselişini sürdürdü
ISO 500 sonuçları elbette sanayicilerimiz için büyük önem taşıyor. Firma ve marka için yapılan yatırımların yatırımcıya olumlu dönüşü anlamı taşıdığı gibi dünya markası olma yolundaki adımlarında sağlamlığının da önemi bir göstergesidir. Diğer taraftan ISO 500 sonuçları firmaların tüketiciye sunduğu ürünlerin hak ettiği değeri ve yeni bilimsel anlamına da gelir. Aynı zamanda firmaların buldukları ülkedeki gücü ve varlıklarının en önemli göstergeleri arasında. Gülsan Holding bünyesinde faaliyet gösteren Gülsan Sentetik Dokuma A.Ş. ISO 500'ünel sıralamada 2016 verilerine göre bir önceki yılla oranla üç sıra yükselerek 77. sıraya yerleşti. Önel şirketler sıralamasında 70. sıradaya yerini aldı. Önümüzdeki yıllarda

yükselmenin devam edeceğine inanıyoruz.

MUSA ÖZGÜÇLÜ
OBA MAKARNA YONETİM KURULU BAŞKANI
Her 4 makarna paketinden birini Oba İhrac ediyor
Listede Oba Makarna bir önceki yıla oranla en sıra yükselerek 251. sırada yer aldı. Özel şirket sıralamasında ise 212. sıradaydı. Günlük bin ton kapasitesiyle Türkiye'nin en büyük üretim tesisine sahip olan Oba Makarna dünyada 17'den fazla ülkeye sanayi yapıları arzattıkları Türkiye'den ihraç edilen dört makarna paketinden birinin Oba Makarna ait olması da kurumumuzun sektörel büyüklüğünü gözler önüne seriyor. Sektördeki liderlikleri sürdürme konusunda kararlıyız. Türkiye'nin en büyük ve dünyanın ikinci büyük üretim tesisine sahip olan Oba Makarna, uluslararası piyasada ülkemizi üstün bir başarı ile temsil etmesinin yanı sıra ülkemizde de tüketiciler tarafından aranarak bir marka olarak iyiyasının da en büyük firmaların arasında yer alıyor. Sonuçtan dolayı mutluyuz.

Borç yükü devlerin 'kamçı'sı oldu!

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun satış, kârlılık, ihracat ve yarattığı katma değerde geçen yıl ılımlı bir toparlanma yaşanırken, kaynak yapısındaki bozulma ise artarak devam etti

İstanbul Sanayi Odası (İSO), Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 raporunu açıkladı. Raporun bulgularına göre, dev şirketlerin üretimden net satışlarında "zayıf" bir büyüme kaydedildi. İhracat, üç yılın ardından yeniden artışa geçerken, özellikle kamu şirketlerinden kaynaklı olmak üzere kârlılıkta yüksek oranlı artışlar yaşandı. Ödenen faiz yükünde yavaşlama, yaratılan katma değerde ise kayda değer büyüme gözlemlendi. Genel tablodaki toparlanma eğilimi-ne karşın, dev sanayi kuruluşlarının

finansman ve borç yükündeki bozulma geçen yıl da artışı sürdürdü. Devler, 2016'da 52,4 milyar liralarlık faaliyet karının yüzde 55,4'ünü finansman gideri olarak kaybetti. 500 büyük içindeki 489 özel şirkette borçların özkaynaklara oranı yüzde 185'le tarihi rekor seviyesine ulaşırken, bu şirketlerin mali borçlarının büyüklüğü ise yüzde 102,5 ile özkaynaklarının üzerine çıktı. Son dönemde artan teşviklere rağmen, 500 büyük şirkette Ar-Ge harcamaları da 2015'e göre yüzde 16,3 geriledi. **SERCAN AKINCI / 10-11**

500 BÜYÜK ŞİRKETİN KARNESİ

	2016 (milyar TL)			2015'e göre değişim (%)		
	500 BSK	489 ÖK	11 KK	500 BSK	489 ÖK	11 KK
Üretimden satış. (net)	490,0	468,1	22,0	8,8	8,7	10,4
Net satışlar	554,8	530,6	24,2	9,2	8,9	16,5
İhracat (milyar \$)	55,1	54,3	0,8	3,1	3,3	-10,6
Kâr-zarar toplamı (V.Ö.)	37,7	29,8	8,0	33,2	17,2	172,5
Toplam borçlar	379,1	356,8	22,3	24,0	23,0	42,7
Kısa vadeli borçlar	218,0	208,7	9,3	22,8	21,2	72,5
Uzun vadeli borçlar	161,1	148,1	13,0	25,7	25,5	27,0
Özkaynak	233,6	192,5	41,1	15,2	13,2	25,6
Aktif toplamı	612,7	549,3	63,4	20,5	19,3	31,1
Duran Varlıklar	277,7	241,7	36,0	17,9	17,8	18,5
Ödenen faizler	10,9	10,5	0,4	12,2	11,0	48,4
Net katma değer (fak.fiy.)	78,6	69,2	9,4	24,0	18,5	88,6

Değişimler İSO verilerinden hesaplandı ■ BSK (Büyük Sanayi Kuruluşu), ÖK (Özel Sanayi Kuruluşu), KK (Kamu Kuruluşu)

ÜRETİMDEN SATIŞLAR (Milyon TL)

1	Tüpraş	32.594
2	Ford Otomotiv	16.314
3	Tofaş	12.856
4	Oyak-Renault	11.466
5	Arçelik	11.245
6	Toyota Otomotiv	10.570
7	EÜAŞ	7.349
8	Hyundai Assan	7.058
9	İçdaş	6.545
10	İSDEMİR	6.497

İHRACAT (Milyon \$)

1	Ford Otomotiv	3.958
2	Tofaş	3.247
3	Oyak-Renault	2.834
4	Toyota Otomotiv	2.685
5	Tüpraş	2.100
6	Arçelik	1.780
7	İstanbul Altın Raf.	1.225
8	Adını açıklamadı	-
9	Bosch San.Tic.	1.067
10	Adını açıklamadı	-

KÂR-ZARAR TOPLAMI (Vergi Öncesi) (Milyon TL)

1	TPAO	3.336,6
2	EÜAŞ	3.126,3
3	Tüpraş	1.639,7
4	ERDEMİR	1.579,3
5	İSDEMİR	1.551,7
6	Eti Maden	1.234,1
7	Petkim	865,7
8	Adını açıklamadı	-
9	Ford Otomotiv	768,5
10	Adını açıklamadı	-

Sanayi devlerinin borcu özkaynaklarının iki katına yaklaştı

■ Özel sanayi kuruluşlarında kaynak yapısı (Borç/Özkaynak; %)

"Yüksek katma değerli üretime dönmek zorunlu!"

İSO raporunu değerlendiren Başkan **Erdal Bahçivan**, "2016'da yaşanan tüm zorluk ve engellere rağmen sanayi kuruluşlarının, büyüme, ihracat ve istihdama katkısını artırarak sürdürdüğünü; döviz kurundaki dalgalanmalar ile TL'deki değer kaybının finansman giderlerine olumsuz etkisini sınırlamayı başardığını" söyledi. "Buna rağmen, sanayinin mevcut mali yapısı içinde faiz ve kur dalgalanmalarının,

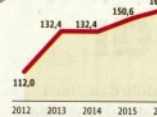
kârlılığı ve sermaye birikimini olumsuz etkilemeye devam edeceği" uyarısını yapan Bahçivan, elde edilen performansa rağmen, sanayinin GSYH içindeki payında son yıllarda yaşanan gerilemenin, çözüm gerektiren yapısal bir sorun olmaya devam ettiğine dikkat çekti. **Erdal Bahçivan**, "Bu dönüşümün sağlanabilmesi için, Türkiye'nin yüksek katma değerli bir üretim ekonomisine dönmesi gerekmektedir" görüşünü dile getirdi.

● 500 BSK'DA ÖNE ÇIKAN GELİŞMELER /10-11

etkin yönetiyor

500 BSK'da borçlanma oranı (%)

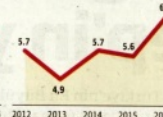
500 BSK'da ihracatın satış hasılatına oranı (%)

İmalat sanayinin GSYH içindeki payı (%)

500 BSK'da satış kârlılığı (%)

İkinci ligden birinci lige yükselenler

2016	2015*	Kuruluşlar
394	108	Zorlu Enerji Elektrik Bursa
415	79	TÜVASAŞ-Türkiye Vagon Sanayi A.Ş.
423	292	TARFAS Tarımsal Faaliyetler Üretim San. ve Tic. A.Ş.
435	304	Baştaç Çelik Sanayi A.Ş.
449	101	Destinyo Grup İnşaat San. ve Tic. A.Ş.
450	4	Enka Süt ve Gıda Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.
451	16	Santa Farma İlaç Sanayi A.Ş.
458	6	Eruşlu Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
466	5	Çetinkaya Mensucat San. ve Tic. A.Ş.
471	29	Alpa Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
472	27	Ekusun Gıda Tarım San. ve Tic. A.Ş.
474	24	ABC Deterjan San. ve Tic. A.Ş.
475	52	Türk Ytong Sanayi A.Ş.
477	46	Öl-Ka Lastik ve Kauçuk San. Tic. A.Ş.
483	2	Or-Pa Pazarlama ve Tekstil Sanayi A.Ş.
487	21	Unye Çimento San. ve Tic. A.Ş.
488	64	Sepaş Plastik Kimya İnşaat Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.
489	383	Superelit Boru Sanayi A.Ş.
494	8	Fenay Metal San. ve Tic. A.Ş.
496	49	Sapno Termalik Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.
497	157	Alp Havacılık San. ve Tic. A.Ş.
499	10	Siddik Kardeşler Haddeliçlik San. Tic. Ltd. Şti.

*2015 yılı ISO 500'den önce

İlk 500'den düşenler

2015 Kuruluş	
46	Yulbulan Baştaç Metalurji Sanayi A.Ş.
65	Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş.
74	Ülker Çikolata Sanayi A.Ş.
81	Keskinöğü Tavukçuluk San. Tic. A.Ş.
88	Önem Gıda San. ve Tic. A.Ş.
93	Besler Gıda ve Kimya San. ve Tic. A.Ş.
101	Kayseri Şeker Fabrikası
121	Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.
138	Altom Grid Enerji Endüstri A.Ş.
151	Schneider Elektrik San. ve Tic. A.Ş.
161	Yudum Gıda San. ve Tic. A.Ş.
165	Cengiz Enerji San. ve Tic. A.Ş.
174	Marşa Yağ San. ve Tic. A.Ş.
189	Koç Çelik Sanayi A.Ş.
190	Boğaziçi Geni İnş. A.Ş.
193	Pulvisan Plastik San. ve Tic. A.Ş.
233	Karakaş Atlantik San. ve Tic. A.Ş.
240	Standard Profil Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.
255	BATİÇİM Bata Anadolu Çimento San. A.Ş.
272	Palgön Plastik San. ve Tic. A.Ş.
273	Yolbulan Metal San. ve Tic. A.Ş.
277	Gates Powertrain San. ve Tic. Ltd. Şti.
302	Karteks Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
317	Eker Süt Ürünleri Gıda San. ve Tic. A.Ş.
332	Samsun Makina Sanayi A.Ş.
335	Kereviz Gıda San. ve Tic. A.Ş.
342	Kırmaz Marjery Sanayi A.Ş.
344	Altenyıldız Tekstil ve Konfeksiyon A.Ş.
347	Aytaç Gıda Yatırım San. ve Tic. A.Ş.
355	Gürsoy Tarımsal Ür. Gıda San. ve Tic. A.Ş.
390	Yavuz Gıda San. ve Tic. A.Ş.
394	Aster Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
406	Aktül Kağıt Üretim Pazarlama A.Ş.
407	Poyraz Poyraz Fındık San. ve Tic. A.Ş.
408	Konya Çimento Sanayi A.Ş.
409	Katmerçiler San. ve Tic. A.Ş.
410	Assan Panel San. ve Tic. A.Ş.
413	Sarılar Dış Ticaret Ltd. Şti.
420	Arcelormittal San. ve Tic. A.Ş.
432	Özmya Sanayi A.Ş.
437	Royal Hali San. ve Tic. A.Ş.
440	İndorama Ventures Adana Pet Sanayi A.Ş.
442	Kaplan Kardeşler Hali San. ve Tic. Ltd. Şti.
448	Akkim Yapı Kimyasalları San. ve Tic. A.Ş.
472	Emta Kablo San. ve Tic. A.Ş.
474	Eti Gümüç A.Ş.
475	Çeblaş Demir Çelik Endüstri A.Ş.
476	ORMA İntegre San. ve Tic. A.Ş.
478	Modavizyon Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
481	Çak Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
489	BPO B-Flax A.Ş.
491	Demirdi Çimento Sanayi T.A.Ş.
494	Marshall Boys ve Vernik Sanayi A.Ş.
498	SCA Yıldız Kağıt ve Kişisel Bakım Ür. A.Ş.
499	Tirnan Kardan San. ve Tic. A.Ş.

İlk 500'de en fazla yükselenler

2016	2015	Kuruluşlar	Değişim
194	405	Toyota Boshoku Türkiye Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	211
156	359	Tersan Tersanecilik San. ve Tic. A.Ş.	203
307	488	Dalkın Isıtma ve Soğutma Sistemleri San. Tic. A.Ş.	181
68	223	Koç Metalurji A.Ş.	155
237	388	Memişoğlu Tarım Ürünleri Ticaret Ltd. Şti.	151
202	343	Eti Kömür A.Ş.	141
272	411	Farba Otomotiv Aydınlatma ve Plastik Fabrikaları A.Ş.	139
225	353	Durmazlar Makina San. ve Tic. A.Ş.	128
301	429	Abaloğlu Yağ San. ve Tic. A.Ş.	128
258	383	Jotun Boya San. ve Tic. A.Ş.	125

Sanayi firmaları, döviz kuru dalgalanmaları ve TL'deki değer kaybını finansman giderlerine olumsuz etkisini sınırladı.

ISO'nun Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunu belirlediği araştırmada zirve TÜPRAŞ'ın oldu. TÜPRAŞ'ı sırasıyla Ford, TOFAŞ ve Oyak-Renault takip etti. ISO 500'deki şirketler istihdamı yüzde 2.2 artırarak 663 bin kişiye iş sağlarken, Türkiye'nin toplam ihracatını da yüzde 38.7'sini yaptılar.

Sanayiciler etkin finansman yönetimi sayesinde finansman giderlerinin, faaliyet karları içindeki payını yüzde 63.4'ten 55.4'e indirdiler. Öte yandan sanayicilerin toplam borcu yüzde 61.9 seviyesine yükselirken, Ar-Ge'ye yaptıkları harcamalarda yüzde 16.3'lük kesintiye gittiler.

OTOMOTİV ŞİRKETLERİ VİTES YÜKSELTİ

Listede ilk 10 şirket arasında 5 şirkete kendine yer bulan otomotiv devleri ISO 500'e damgasını vurdu. Listede 2'inci sırada Ford Otomotiv. 3'üncü sırada ise bir önceki yıla göre iki basamak yükselen TOFAŞ yer aldı. Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları geçen yıl 4'üncü sıradaki yerini korurken, bir önceki yıl 15. sırada olan ve geçen yıl 6. sırada kendine yer bulan Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye vites yükseltti. İlk on içinde yer alan beşinci otomotiv şirketi ise 8'inci sıradaki Hyundai Assan Otomotiv oldu. Listede otomotiv yan sanayi şirketlerinin de sıralamada üst sıralara yükseldiği dikkat çekti.

76.1

MİLYAR LİRA
BÜYÜK 500'ÜN
FAVDAĞI

SANAYİ GENELİNDEKİ AHENK ZAYIFLIYOR

ISO'nun raporunda yer alan değerlendirme bölümünde ise şu başlıklar dikkat çekti:

- Sanayiye yatırım istihdamdaki azalma, orta-uzun vadede sanayi performansını olumsuz etkileyecek.
- Sektörler itibarıyla farklı performanslar yaşanmaya başlıyor olup, az sayıda sanayi sektörüyle oluyor. Sanayi genelinde ahenk zayıflıyor.
- Sanayi kuruluşlarının mali performansında borçlar lehine bozulan dengenin sıkıntı yaratabileceği.
- Verimlilik alanında önemli iyileştirme ihtiyacı var.

ISO Başkanı Erdal Bahçıvan (Soluk)
"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016" raporunu ISO Başkanı Yardımcısı İrfan Özhanaralı ile birlikte açıkladı.

AR-GE HARCAMASI AZALDI

ISO'nun raporuna göre Ar-Ge yapan şirket sayısında da Ar-Ge harcamalarında da düşüş görüldü. Ar-Ge harcaması yapan şirket sayısı 2012 yılından 2015'e kadar istikrarlı bir şekilde artarak 243'e ulaştı. 2016'da ise Ar-Ge yapan şirket sayısı 2014 düzeyine gerileyerek 239'da kaldı. 500 büyük sanayi kuruluşunun Ar-Ge harcamaları da 3 milyar 351 milyon liradan, 2 milyar 807 milyon liraya geriledi. ISO'nun daha önce açıkladığı son 2 raporda Ar-Ge harcamalarının, üretimden satışlara oranı yüzde 0.74'ten düşüyendi, bu oran 2016'da 0.57'ye indi. Ar-Ge harcamalarında 2015 ile kıyaslandığında yüzde 16.3'lük bir düşüş yaşandığı gözlemlendi. Ar-Ge ile ilgili verileri yorumlayan ISO Başkanı Bahçıvan, "Bütün bu veriler, Ar-Ge yatırımları konusunda verilen destek ve teşviklere sanayicilerimizin yeterli kadar yanıt vermediğini göstermektedir" dedi.

239

AR-GE YAPAN
ŞİRKET SAYISI

0.57

AR-GE HARCAMALARININ
ÜRETİMDEN SATIŞLARDAN
ALDIĞI PAY

450

MİLYAR LİRA
ÜRETİMDEN
SATIŞLAR

207.3

MİLYAR LİRA
TOPLAM HALI BORÇLAR

ÜLKER LİSTEDE YOK BEBEK BEZİ İLE HIZLI GİREN VAR

- Geçtiğimiz yıl listede 74'üncü sırada yer alan Ülker Çikolata bu yıl listeye yer almadı. Yine geçen yıl 65'inci sırada yer alan Ülker Bisküvi de bu yıl listeye yok. Ülker'in listeden düşmesi, bu yıl adını açıklamaması istenmemiş olabileceği belirtiliyor.
- Listede bu yıl ilk kez yer alan şirketlerden bir lidere, Sirket dev üreticilerin rekabet ettiği bebek bez

- darbelerinde kendine bir alan yaratın markası Confly ile tanınıyor.
- Futallı Terör Örgütü'nün (FETO) darbelerine ilişkin yürütülen soruşturması kapsamında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen şirketlerden İstibul Mübala, Küçükbaş Yağ ve Deterjan, Aynes Gıda, Boyteksstil, Naksan Plastik, Boycecilik, Ispık, Ispık Aşap

Profili ve Form Sünger'in de aralarında bulunduğu bazı şirketler de ISO 500'de yer aldı. TMSF'ye devredilen Royal Hali ise listede bu yıl yer almadı.

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında en fazla ihracat yapan şirketlerin başında 3 milyar 958 milyon dolarla Ford yer aldı. Onu 3 milyar 247 milyon dolarla Tofaş, 2 milyar 834 milyon dolarla Oyak-

Renault izlerken, Toyota, 2 milyar 685 milyon dolarla en fazla ihracat yapan şirkettir. Toyota, 2 milyar 685 milyon dolarla en fazla ihracat yapan şirkettir.

TÜPRAŞ'ın 2 milyar 100 milyon dolarla beşinci olduğu en çok ihracat yapan şirketler sıralamasında, Arçelik bir milyar 780 milyon dolarla altıncı, İstanbul Altın Rafinerisi bir milyar 285 milyon dolarla yedinci, Bosch ise bir milyar 66 milyon dolarla dokuzuncu

oldu. En fazla ihracat gerçekleştiren sektörün ve onuncu firmasının açıklanmasını istemedi.

Bu yıl listeye yer alan 18 şirket adını açıklamamasını istemedi.

Yabancı sermayeli şirket sayısı 123'e düşüldü. ISO yabancu sermayedarlara yönelik mikro bir çapta da yapacak.

● İSO 500'DE SATIŞLARIN 3'TE BİRİ BORSA ŞİRKETLERİNDEN 107 ●

ISO 500'ün satışlarının 3'te 1'i borsa şirketlerinin

ISO 500 listesinde, Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem gören 74 şirket yer alırken, bu şirketlerin üretimden satışları 162,9 milyar lira ile **ISO 500**'ün toplamının yüzde 33'ü oldu.

GEÇEN YIL 80 ŞİRKET VARDI

ISO 500'ün 2015 yılı verileriyle 2016 yılı verileri karşılaştırıldığında ise 7 şirketin ilk listeye giremediği görüldü. Geçen yıl listede olan Katmerci, Konya Çimento, Kerevitaş, Marshall, Zorlu Enerji ve Park Elektrik bu yıl ilk 500'de yer almadı. Ayrıca TMSF'ye devredilen Royal Halı'da listede yoktu.

İstanbul Sanayi Odası (İSO), "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (**ISO 500**)" araştırmasının 2016 yılı sonuçlarına göre 500 şirketin toplam üretimden satışlarının yüzde 33'ü Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerden geldi.

ISO 500 listesinde, Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem gören 74 şirket yer alırken, bu şirketlerin üretimden satışları 162,9 milyar lira ile **ISO 500**'ün toplamının yüzde 33'ü oldu. Halka açık şirketlerin ilk 10 unun toplam üretimden satışları ise 105 milyar lirayı geçti.

Sıralamada en fazla yükselen Ege Profil

ISO 500 ün ilk 10 sırasındaki şirketlere bakıldığında halka açık 5 şirketin yer aldığı görülürken, 2015 yılında ilk 10'da yer alan Ereğli Demir Çelik'in 11'inci sıraya gerilemesi dikkati çekti. Listede ilk 10'da yer alan 5 halka açık şirket ise TÜPRAŞ, Ford Otomotiv, TOFAŞ, Arçelik ve Iskenderun Demir Çelik oldu. Listenin ilk 10'unda yer alan ve Borsa İstanbul da işlem gören 5 şirketin toplam aktifleri 59,5 milyar lira ve toplam dönem karı 4,7 milyar lira oldu. Üretimden satışları 32,6 milyar lira ile ilk sırayı alan TÜPRAŞ'ı, 16,3 milyar lira ile Ford Otomotiv, 12,9 milyar lira TOFAŞ, 11,2 milyar lira Arçelik, 6,5 milyar lira ile Iskenderun Demir Çelik izledi. **ISO 500**'de ilk 10'a giren şirket-

lerin sıralamalarına bakıldığında, önceki yıla göre TOFAŞ'ın geçen yılıki yükselişini devam ettirerek 5'inci sıradan 3'üncülüğe çıkması dikkati çekti. TÜPRAŞ ve Ford Otomotiv ilk iki sıradaki yerlerini korurken, Arçelik 3'üncülüğün 5'inciliğe, Iskenderun Demir Çelik'in de 9'unculuktan 10'unculuğa gerilediği görülüyor.

Borsada halka açık şirketlerden **ISO-500** sıralamasında, geçen yıla göre en büyük sıçramayı, 79 basamak çıkarak 192'inci sıraya yükselen Ege Profilyaparken, 2015 yılında 127 basamak birden yükselen YATAŞ yükselişini devam ettirdi ve 2016'da da 38 basamak çıkarak 332'inci sıraya yerleşti. Hızlı yükselenler arasında Türk Tuborg'un 62 sıra yükselişi 226'nci sıraya, Doğtaş Kelebek Mobilya'nın da 61 sıra çıkarak 339'uncu sıraya yerleşmesi dikkati çekti.

2015 yılında sıralamada olmadığı halde 2016 yılında listeye giren halka açık şirketler ise, 145'inci sıra ile Kordsa Teknik Tekstil, 208'inci sıra ile Karsan Otomotiv ve 487'inci sıra ile Ünye Çimento oldu. Sıralamada en fazla gerileyenler ise 318'inci sıradan 401'inciliğe inen Ege Endüstri, 399'unculuktan 473'üncü sıraya gerileyen Anadolu Cam Sanayi ve 259'unculuktan 333'üncülüğe gerileyen Adana Çimento olarak sıralandı.

Borsa İstanbul'a kote **ISO-500** şirketleri

2016	2015	Kuruluşlar	Üretimden Satışlar (Net) (TL)	2016	2015	Kuruluşlar	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	32.594.414.128	151	149	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	725.105.584
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	16.314.127.976	179	176	Pınar Entegre Et ve Üm Sanayi A.Ş.	639.604.057
3	5	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	12.856.413.539	186	222	Mutlu Aki ve Malzemeleri Sanayi A.Ş.	605.483.754
5	3	Arçelik A.Ş.	11.245.036.602	187	197	Menderes Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	604.924.121
10	9	Iskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	6.496.505.034	191	201	Olmusan International Paper Amb.San. ve Tic. A.Ş.	600.107.664
11	7	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	6.177.568.072	192	271	Ege Profil Tic. ve San. A.Ş.	598.590.450
12	11	Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	5.760.214.498	193	145	Nuh Çimento Sanayi A.Ş.	593.185.650
14	13	Aygaz A.Ş.	5.423.022.538	195	224	Deva Holding A.Ş.	589.429.456
16	18	BŞH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	4.305.693.145	203	184	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	571.897.203
17	16	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	4.153.280.101	208	-	Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	554.668.590
20	23	Aelsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	3.712.045.327	211	239	Kent Gıda Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.	546.457.932
24	26	Vestel Beyaz Eşya San. ve Tic. A.Ş.	2.962.571.340	215	157	Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	540.426.398
25	24	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	2.933.961.665	218	217	Mondi Tire Kutsan Kağıt ve Ambalaj Sanayi A.Ş.	536.500.196
30	30	Coca-Cola İçecek A.Ş.	2.417.370.884	226	288	Mundi Tuborg Bira ve Malt Sanayi A.Ş.	519.906.276
33	27	Sarkıysan Elektriklik Bakır San. ve Tic. A.Ş.	2.323.459.615	227	213	Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.	519.793.006
34	34	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	2.308.673.828	239	251	BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	489.415.997
44	35	AKSA Akrikim Kimya Sanayi A.Ş.	1.981.963.090	259	254	Tümosan Motor ve Traktör Sanayi A.Ş.	463.867.153
52	54	Banvit Bandırma Vitamini Yem Sanayi A.Ş.	1.809.704.766	279	285	Bolu Çimento Sanayi A.Ş.	440.849.044
54	51	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	1.798.330.412	330	290	Çimentaş İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş.	384.371.277
56	48	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	1.658.726.154	332	370	YATAŞ Yataak ve Yorgan San. Tic. A.Ş.	382.545.999
57	53	BRİSA Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.	1.612.256.544	333	259	Adana Çimento Sanayi T.A.Ş.	378.503.991
62	63	Soda Sanayi A.Ş.	1.432.815.646	334	315	İzocam Tic. ve San. A.Ş.	378.343.334
63	61	Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	1.399.614.730	339	400	Doğtaş Kelebek Mobilya San. ve Tic. A.Ş.	366.198.206
71	79	Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	1.302.154.504	344	304	Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	362.640.291
82	73	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	1.160.787.832	375	393	Bak Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.	328.772.054
85	84	Goodyear Lastikleri T.A.Ş.	1.089.301.168	380	369	Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.	324.423.470
87	85	Pınar Süt Mamülleri Sanayi A.Ş.	1.072.339.172	393	439	Kartonsan Karton San. ve Tic. A.Ş.	312.622.540
88	78	Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.	1.067.937.077	398	373	Ulusoy Üm San. ve Tic. A.Ş.	307.588.321
104	86	Anadolu Efer Biracılık ve Malt Sanayi A.Ş.	932.231.984	401	318	Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.	302.616.820
106	110	Tat Gıda Sanayi A.Ş.	925.282.439	407	375	Göllaş Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.	296.869.612
111	104	Trakya Cam Sanayi A.Ş.	896.182.638	416	464	CEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	288.240.194
118	123	Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş.	860.822.634	418	471	Klimasan Klima San. ve Tic. A.Ş.	286.639.871
136	116	Aksa Enerji Üretim A.Ş.	787.398.574	425	456	ERBOSAN Erciyes Boru San. ve Tic. A.Ş.	280.273.831
145	-	Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	754.585.742	428	433	Aslan Çimento A.Ş.	279.698.729
146	96	Yürk Prıysman Kablo ve Sistemleri A.Ş.	746.176.249	473	399	Anadolu Cam Sanayi A.Ş.	253.065.980
150	111	Anadolu Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	732.070.531	479	419	YUNSA Yünü San. ve Tic. A.Ş.	251.457.691
160	131	Componenta Dökümcülük Tic. ve San. A.Ş.	694.276.854	487	-	Ünye Çimento San. ve Tic. A.Ş.	247.414.099

Erdal Bahçivan: 2016'da İSO 500 ekonomisinin genelinden başarılı

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** İSO 500 2016'yı değerlendirirken, "Ülkemiz için oldukça zorlu geçen 2016 yılında İSO 500 kuruluşlarının ekonomisinin geneline kıyasla başarılı bir performans gösterdiğini görüyoruz" açıklamasını yapıyor.

Bahçivan, "Yüzde 3'e yakın gerçekleşen büyümede sanayi sektörü yine sürükleyici rol oynarken, 500 büyük sanayi kuruluşu ekonomiye olan katkısını artırma başarısını göstermiştir. Net satışlar ve üretimden satışlar geçen yıla göre daha yüksek bir artış gösterirken karlılık rasyolarında da iyileşme söz konusudur. Ayrıca küresel ekonomilerdeki zayıflıklar nedeniyle Türkiye'nin toplam ihracatının azaldığı 2016'da İSO 500 kuruluşları ılımlı bir ihracat artışı sağlayabilmiştir" değerlendirmesini yapıyor.

İSO 500 sonuçlarına bazı yönleriyle değinirsek şunları görüyoruz:

- İSO 500 içerisinde 489 özel sektör firması yüzde 97.8 oranında yer alırken 11 kamu kuruluşunun payı yüzde 2.2'ye gerilemiş durumda.

- 2009 yılında 153 yabancı sermayeli firma İSO 500'de yer alırken, 2016'da 123'e gerilemiş. 500 firmanın yüzde 36'sı yabancı sermayeli iken, bu oran yüzde 24.6 seviyesine inmiş.

AROLAT'TAN

Osman Arolat

osman.arolat@dunya.com

- Satıştan gelirlerde ilk 5'te, Tüpraş, Ford, Tofaş ve Oyak Renault yer alırken, ilk on içerisinde 4 Koç Holding firması bulunuyor.

- İhracat genelde 2014'te 150.6 milyar dolardan 2016'da 136.3 milyar dolara gerilerken, son üç yılda gerileme gösteren, İSO 500'ün ihracatı 2016'da yüzde 3.1 oranında artışla 55.1 milyara yükselmiş durumda. İSO 500 firmalarının toplam ihracattaki payı yüzde 38.7, sanayi ihracatı içindeki payı ise yüzde 40.4 seviyesinde.

- İSO 500'ün sanayi sektörü katma değeri içerisindeki payı yüzde 19.7, GSYH içindeki payı ise yüzde 7.1'e yükselmiş durumda.

- Geçen yıla göre net satışlar yüzde

9.2, üretimden satışlar yüzde 8.8 artmasına karşın, artışlar sınırlı bir seviyede kalıyor.

- Kârlardaki artışlar ise daha önemli yükseliş göstermiş durumda. Dönem kar zararı yüzde 32.2 yükselmiş. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar ve zarar toplamı da yüzde 22.8 artış gösteriyor.

- Kaynak yapısında borçların toplam aktifler içindeki payı yüzde 1.8 artışla 61.9 seviyesine yükselerek son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış durumda. Buna karşılık özkaynak payı da yüzde 38.1 ile yine son o yılın en düşük seviyesine gerilemiş.

- Buna karşın mali borçların toplam borçlar içindeki payı yüzde 57.1'den yüzde 54.1 seviyesine gerilemiş durumda. Diğer borçların payı ise yüzde 42.9'dan yüzde 45.3'e yükselmiş. Mali borçlar içinde kısa vadeli borçların payında da bir gerileme söz konusu.

- 2016'da 500 büyük firmanın 392'si yüzde 78.4'ü kar açıklarken, 108'i yüzde 21.6'sı zarar ettiğini açıklıyor. 2015 yılında yüzde 8.7 olan faaliyet kârı oranı ise 2016'da yüzde 9.4'e yükselmiş durumda.

2016 yılı İSO 500 sonuçları önemli sıkıntılar yaşanmasına karşın, sanayi sektörünün genel performansının ekonominin genelinden daha iyi olduğunu ortaya koyuyor.

**Erdal
Bahçivan**

**Istanbul Sanayi
Odası Yönetim
Kurulu Başkanı**

Yeni reform ve yatırım dönemi

Büyük bir hızla, daha istikrarlı ve güçlü bir ekonomi ortamının oluşturulmasına ihtiyacımız var. Açıkça ifade edecek olursam; ekonomimiz, sanayimiz ve toplumsal refahımız adına kaybedecek vaktimiz yok. Küresel piyasalarda Türkiye algısını güçlendirmenin, yatırımlar için daha da cazip bir ülke olmanın tam zamanıdır. Bu anlayıştan hareketle, Başbakan Yardımcımız Nurettin Canikli'yi 26 Nisan 2017 tarihinde, ana gündem maddesi "Anayasa Değişikliklerinden Sonra Türkiye'nin Yeni Vizyonunun Ekonomimiz ve Sanayimiz Açısından Önemi" olan **İSO** Meclis toplantımızda ağırladık. Bu toplantımızda birbirinden farklı alanlarda gerçekleştirilecek yapısal reformların etkin ve verimli olması için reformların uyum ve eşgüdüm içinde hayata geçirilmesini, yeni dönemde ekonomide çok başlılıktan sakınılmasını, tüm paydaşlar arasında sinerji ve işbirliğinin sağlanmasını, reel sektöre daha yakın bir işbirliği ve diyalogün kurulmasını vurguladım.

İSO olarak üyelerimizin sorunlarına önem veren, çözüm odaklı bir anlayışa sahibiz. Değişimi sadece devletten beklemiyoruz. Bizler de değişmek zorundayız. Yepyeni bir nosyonla, kamu ve özel sektör işbirliğini savunuyoruz. Hem ekonomi kurumlarında hem de ekonomide değişim ve dönüşüme derinlik ve kalite katacak yeni bir anlayışa sahip olmamız gerektiğine inanıyorum. Bu toplantımızı bu anlayış doğrultusunda atılmış önemli bir adım olarak görüyorum. Nisan ayı Meclis toplantımızla ilgili daha geniş bilgiyi dergimizin bu sayısında bulabilirsiniz.

12-13 Mayıs 2017 tarihlerinde, geleneksel Anadolu illeri ziyaretlerimiz kapsamında Çanakkale ilimizi ziyaret ettik. **İSO** Meclis Üyelerimizin ve Meslek Komitesi Üyelerimizin yoğun ilgi gösterdiği bu ziyaretimiz çok verimli geçti. ÇTSO Başkanı Bülend Engin ve ÇTSO Meclis Başkanı Osman Okyay ile birlikte Çanakkale'deki yatırım ve iş fırsatları üzerine değerlendirmelerde bulunduk. Çanakkale ilimiz Türkiye için büyük bir manevi anlam taşıyor. Çanakkale gezimizin ikinci gününü Çanakkale kahramanlarına saygıyla ayırdık. Buranın Türkiye'ye örnek olacağı bir değeri var. Çanakkale Savaşı'nda Karadeniz'den, doğudan, Balkanlardan binlerce insanımızın tek dava üzerine kenetlenip mücadeleyi vermiş olmalarıdır. Türkiye'nin formülü budur. Tek bir formülü var Türkiye'nin: Çanakkale. Kenetlenmeyi kucaklaşmayı yarınlarda da gösterebilirsek başka formül aramaya gerek yok. İkincisi, ekonomik anlamda da örnek bir Çan modeli var. İbrahim Bodur'un yarattığı Çan modeli devlet millet, sermaye çalışanla birlikte oluşturuldu. Küçük kasabadan bir sanayi imparatorluğu çıkartıp çalışanlarıyla çocuklarıyla torunlarıyla sosyal yardımıyla adeta bir vakıf anlayışıyla buluşturarak sermayeden ürkülen değil sermayeyi kucaklayan bir hale getirilebilen, kendi deyimiyle yaşamaktan zevk almak değil yaşatmaktan keyif alan bir model. Bu ülkenin Güney Kore, Japonya, Almanya modeline ihtiyacı yok. Model bizim içimizde, Türkiye'de birkaç Çan modeli yaratabilirsek bize yeter.

İSO, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu"nu açıkladı

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 araştırması sonuçlarına göre, sanayinin zirvesinde 32 milyar 594 milyon lira üretimden satışları ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci Ford, üçüncü ise Tofaş oldu. Sanayi devlerinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 490 milyar liraya ulaştı **5'TE**

İSO, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 araştırmasını açıkladı

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 araştırması sonuçlarına göre, sanayinin zirvesinde 32 milyar 594 milyon lira üretime satışları ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci Ford, üçüncü ise Tofaş oldu. Sanayi devlerinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 490 milyar liraya, toplam faaliyet karı yüzde 18,6 artışla 52,4 milyar liraya ve toplam ihracatı da yüzde 3,1 artışla 55,1 milyar dolara yükseldi. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet karının yarısından fazlasını ise finansman gideri olarak kaybetti.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçevan: "Türk sanayisi, finansman zorluğu, kur dalgalanmaları, sosyal, siyasal, terör ve jeopolitik olumsuzlukları barındıran bir yılda, 'başarım' azim ve kararlılığını korudu. Yüzde 3,9'luk büyüme performansıyla ekonominin en yakın yol arkadaşı, zor günlerin dostu olduğumu gösterdi. Türkiye'nin ilk 10 ekonomi arasında girmesine en güçlü katkıyı yapacak yegane sektör olan sanayi, üretim ekonomisine dönüş için her türlü desteği almayı hak etti."

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, sektör için en değerli verileri oluşturan ve devlet ligini belirleyen "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016" araştırmasının sonuçları açıklandı. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçevan tarafından basın toplantısında açıklanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 araştırmasına göre, sanayinin zirvesinde 32 milyar 594 milyon lira üretime satışları ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci sırada 16 milyar 314 milyon liralık üretimden satışları ile Ford bulunurken, üçüncü sırayı ise üretimden satışları 12 milyar 856 milyon lira olan Tofaş elde etti.

İlk 10 içinde beş otomotiv şirketinin yer aldığı araştırmada, listeye 48 yeni sanayi kuruluşu girdi. Bunlardan 27 tanesi geçen yıl **İSO İkinci 500** Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer alan şirketlerden, 21 kuruluş ise **İSO 1000** dışından olan şirketlerden oluştu.

Reel ekonominin mevcut durumu ve yaşadığı sorunları ortaya çıkarması bakımından önem taşıyan araştırmaya göre, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 490.505 milyar liradan 490.043 milyar liraya çıktı. Kuruluşların toplam faaliyet karı bir önceki seneye göre yüzde 18,6 artışla 52,4 milyar TL'ye, faaliyet karlılığı oranı da yüzde 8,7'den yüzde 9,4'e yükseldi. Toplam ihracatı üç yıldır üst üste gerileyen 500 Büyük Kuruluşun 2016 yılında ihracatı yeniden ivme kazanarak yüzde 3,1 artışla 55,1 milyar dolar oldu.

Sanayi, ekonominin en yakın yol arkadaşı

Araştırma sonuçlarını açıklayan **İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçevan**, "Türkiye'de yaşanan beklenmedik olumsuz olaylar çözer dünyanın en gelişmiş ülke ekonomilerinde yaşanmış olsaydı, bu ülke ekonomilerinde bizim ekonomimizin yaşadığı tabirihten daha büyüğü yaşanırdu. Oysa Türkiye ekonomisi, Türkiye özel sektörü ve sanayimiz, bütün bu zorluklara rağmen ekonomik aktivitesini, dinamizmini kesmedi" dedi. Sanayi sektörünün ekonominin geneli üzerinde bir performans göstererek ekonomik büyümeye en nitelikli katkıyı sunduğunu ve yüzde 3,9'luk performansıyla büyümeyi sürüklediğini vurgulayan Bahçevan, şunları söyledi: "Sanayimiz böyle bir dönemde göstermiş olduğu performansla, her zaman olduğu gibi ekonominin en yakın yol arkadaşı, zor günlerin dostu olduğunu gösteriyor. Bu bağlamda Türkiye'yi orta gelir tuzağına girmekten kurtaracak, nitelikli ve sürdürülebilir büyümeyi yaratacak, ekonomimizi dış rekabete bir üst lige çıkaracak ve nihayetinde Türkiye'nin dünyadaki en büyük 10 ekonomi arasında girmesine en güçlü katkıyı yapacak yegane sektör, sanayi sektörüdür. Türk sanayisi, finansman zorluğu, kur dalgalanmaları, sosyal, siyasal, terör ve jeopolitik tüm olumsuzlukları barındıran bir yıl içinde, 'başarım' azim ve kararlılığını korudu. Sanayici hem kar etme nok-

tasında hem ihracatını artırmakta, hem üretimini sürdürmekte ve hem de yeni istihdam yaratmakta, ülkesine karşı temel sorumluluklarını kapsayan sınavları hepinden başarıyla geçti. Bu çaba ve başarı da, sanayi sektörünün üretim ekonomisine dönüş ve ekonomide üretim kültürünün yeniden hakim kılınması için her türlü desteği almayı hak ettiğini ortaya koydu."

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçevan'ın açıkladığı İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının sonuçları şu şekilde gerçekleşti: **Faaliyet karının yarısından fazlası finansman giderine gitti**

Ana faaliyetlerinde başarılı olan sanayide, finansman yönetimi son yıllardaki en temel problem olmaya devam etti. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet karının yarısından fazlasını finansman giderleri olarak kaybetti. Finansman giderleri 2016 yılında yüzde 3,6 oranında artarak 29 milyar TL'ye yükseldi. Finansman giderlerinin net satışlara oranı ise 0,3 puan düşerek yüzde 5,2 oldu. Yine sanayi devlerinin FAVÖK maddik büyüklüğü 76,1 milyar TL olarak hesaplandı. 2015 yılında bu büyüklük 62 milyar TL olmuştu. Yani FAVÖK büyüklüğü yüzde 22,8 arttı. Dönem kar ve zarar toplamı da 2016 yılında yüzde 33,2 artarak 28,3 milyar liradan 37,7 milyar liraya yükseldi. **İSO Başkanı Bahçevan**, "Finansman noktası rahatlatıldığı zaman, bu kadar zorluklarla mücadele edebilen bir sektörün, daha başka neler yapabileceğini de ipuçlarını bu raporda görmekteyiz" dedi.

Sanayici TL'deki değer kaybının etkisini sınırladı

TL'nin değer kaybını finansman giderlerinde beklentilerin altında etki yaptığını belirten Bahçevan, "Çünkü finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı 2016'da yüzde 63,4'ten yüzde 55,4'e indi. Her ne kadar geçen yıla göre bu parametrede bir düşüş gerçekleşmiş olsa da finansman giderlerinin faaliyet karına oranında son 4 yıl ortalamasının yüzde 56 olduğu gerçeği unutulmamalıdır. Dünyada bu oran ortalamaya yüzde 16. Sanayi firmaları, döviz kuru dalgalanmalarını ve Türk Lirasındaki değer kaybını finansman giderlerine olumsuz etkisini sınırlamayı başardı" dedi.

Ar-Ge konusunda sanayicilere eleştiri Ar-Ge harcamaları bir önceki yıla göre yüzde 16,3'lik artışla 2,8 milyar liraya indi. Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı 2016 yılında yüzde 0,57'ye gerilerken, Ar-Ge yapan şirket sayısı da 239'a düştü. Ar-Ge konusunda sanayiciler olarak eleştirel bir pay çıkarmak gerektiğini belirten Bahçevan, "Veriler, Ar-Ge yatırımları konusunda verilen destek ve teşviklere sanayicilerden yeterli kadar yanıt alınmadığını göstermektedir. Sanayiciye Ar-Ge yatırımları ile ilgili olarak daha fazla sorumluluk düşmektedir" dedi.

GSYİH'deki imalat sanayi payı 2015 ile aynı seviyede

Araştırmaya göre sanayi sektörünün uzun yıllara dayanan yapısal sorununun devam ettiğini belirten Bahçevan "Bu da GSYİH'deki imalat sanayi payının gerilemesi. Türkiye ekonomisinin yeniden ve katma değeri daha yüksek bir üretim ekonomisine dönüşmesi gerekmektedir. 2015 yılında olduğu gibi geçen yıl da bu alandaki karnemizi iyileştiremedik. İmalat sanayinin GSYİH içindeki payı geçen yıl yüzde 16,7 olarak aynı seviyede kalmaya devam etti. Bu trendin tersine çevrilebilmesi kaçınılmazdır ve sanayi sektöründe koşulların iyileştirilmesi ihtiyacı sürmektedir" dedi.

Kaynaklar içinde borçların payı yüzde 62'ye yükseldi

Borç/öz kaynak ilişkisinde, son 10 yıldır sürekli olarak öz kaynaklar aleyhine bozulan bir denge görüldü. Kaynak yapısı içerisinde borçların payı 2007 yılında yüzde 45,2 iken, bu oran 2016 yılında yüzde 61,9'a yükseldi. Aynı dönemde öz kaynakların payı da yüzde 54,8'den yüzde 38,1'e geriledi. Sonuçlar, son 10 yılın en

olumsuz borç/öz kaynak ilişkisini gösterdi. Bahçevan, "Borçluluk oranları, 65/35 bandında olan dünya ortalamasına yakın olmakla birlikte bu göstergenin verdiği bir önemli mesaj şu; sanayi kuruluşlarının büyük zaimlerle ve adeta damla damla topladıkları karlarının önemli bir bölümünün finansman giderlerine gitmesinden dolayı iç kaynakların büyümede kullanılmamaktadır. Yetersiz ve eriyen öz kaynaklar nedeniyle büyümek için yeni yatırımların daha çok borçlanmaya dayalı olarak yapılması, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun görece olarak daha sağlıklı bir finansman çarkının içinde olduklarını gösteriyor" dedi.

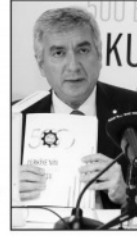
Yine **İSO 500** Büyük Kuruluşun borç yükü her geçen yıl biraz daha artarken, 2016 yılında bu oran yüzde 18,8'lik artışla 207 milyar liraya yükseldi. Devreden KDV yükü nedeniyle devlete 6 milyar TL borç vererek Sanayicilerin en önemli sorunlarından birinin yatırımlar ve işletme sermayesi açısından yeni kaynaklara ulaşamaması olduğunu belirten Bahçevan "Kaynakların bu kadar kat ve pahalı olduğu bir ortamda, sanayilerin üzerindeki devreden KDV yükü her geçen yıl artıyor. **İSO 900**'ün devreden KDV'sininin 2016 yılında çok daha fazla yükselerek yüzde 23,6 ile 6 milyar liraya çıktı. Sanayi finansmanında zorlanırken, devlete 6 milyar lira borç verdi. KDV, bugün artık uygulanış esası olarak sanayinin sanayinin kit kaynaklarından kamuya adeta bir işletme sermayesi transfer yükü getirmektedir. Maliye Bakanlığımızın Mevcut KDV sisteminin değiştirilmesi çalışmalarını heyecanlı izlerken, bu konuda da bir çözüm üretileceği ümidini taşıyoruz" dedi.

İstihdam % 2,2 arttı
Türkiye'nin 500 Büyük kuruluşlarının istihdamları yüzde 2,2 ile yaklaşık 15 bin civarında arttı. Ödenen maaş ve ücretlerde de yüzde 15,7 oranında artış gerçekleşti. Son yıllarda duran varlıklar lehine olan iyileşme, 2016 yılında 1 puan kadar geriledi. **İSO 500**'de 2016 yılında vergi öncesi kar eden kuruluş sayısı 400'den 392'ye iken, zarar eden kuruluş sayısı ise 108 oldu. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar (EBITDA) eden firma sayıları 2016 yılında 484'e yükseldi ve ölçümeye başlandığı son dört yıl içindeki en yüksek sayıya ulaştı. Zarar eden firma sayısı ise 16'ya geriledi. 500 Büyük içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 123'e indi.

Yüksek teknoloji yoğun sektörlerde ihtiyaç sürüyor
Teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 39,3 ile orta-düşük teknoloji yoğunluğu sanayiler aldı. Düşük teknoloji yoğunluğu sanayilerin payı ise 2016 yılında 1,5 puan azalarak yüzde 37,4 oldu. Orta-yüksek teknoloji yoğunluğu sanayiler grubunun payı ise yüzde 19,5'e yükseldi. Yüksek teknoloji yoğunluğu sanayiler grubunun payı da çok küçük bir artışla 2016 yılında yüzde 3,7 oldu. 2016 yılında orta-yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluğu sanayilerin toplam payı son yılların ortalaması olan yüzde 21,7'nin üzerinde yüzde 23,2'ye çıktı. Verilere göre 474 imalat sanayi firmasından 192'si düşük teknoloji yoğunluğu sanayilerde faaliyet gösterirken, orta-düşük teknoloji yoğunluğu sanayilerde 149 firma, orta-yüksek teknoloji yoğunluğu sanayilerde 121 firma, yüksek teknoloji yoğunluğu sanayilerde 12 yer aldı.

İSO Türkiye'nin 500 Büyük Kuruluşu-2016 (İlk 10 Üretimden Satışlara Göre)

- 1-Tüpraş
- 2-Ford
- 3-Tofaş
- 4-Oyak-Renault
- 5-Arcelik
- 6-Toyota
- 7-EUAS- Elektrik Üretim A.Ş.
- 8-Hyundai Assan
- 9-İçdaş Çelik
- 10-İskenderun Demir ve Çelik

Türkiye'nin büyüme beklentisi yükseldi

Dünya Bankası, "Küresel Ekonomik Beklentiler (GEP)" raporunun Haziran 2017 sayısını yayımladı. Rapora göre, Türkiye'nin bu yılki büyüme beklentisi 0,5 puanlık artışla yüzde 3,5'e yükseltildi. Türkiye'nin 2018 ve 2019 büyüme tahminleri ise sırasıyla yüzde 3,9 ve yüzde 4,1'e revize edildi. **> 5'te**

Türkiye'nin en büyük şirketi TÜPRAŞ oldu

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 araştırması sonuçlarına göre, sanayinin zirvesinde 32 milyar 594 milyon lira üretime satışları ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci Ford, üçüncü ise Tofaş oldu. Sanayi devlerinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8.8'lik artışla 490 milyar liraya, toplam faaliyet karı yüzde 18.6 artışla 52.4 milyar liraya ve toplam ihracatı da yüzde 3.1 artışla 55.1 milyar dolara yükseldi. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet karının yarısından

dan fazlasını ise finansman gideri olarak kaybetti. ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**: "Türk sanayisi, finansman zorluğu, kur dalgalanmaları, sosyal, siyasal, terör ve jeopolitik olumsuzluklardan barındıran bir yılda, 'başarma' azim ve kararlılığı korudu. Yüzde 3.9'luk büyüme performansı ile ekonominin en yakın yol arkadaşı, zor günlerin dostu olduğunu gösterdi. Türkiye'nin ilk 10 ekonomi arasına girmesine en güçlü katkıyı yapacak yegane sektör olan sanayi, üretim ekonomisine dönüş için her türlü desteği almayı hak etti.

En büyük sanayi kuruluşu yine TÜPRAŞ

32 milyar 594 milyon lira ciro...

ISO'nun 2016 araştırma sonuçlarına göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. TÜPRAŞ'ı sırasıyla Ford ve Tofaş takip etti.

■ 9'da

En büyük sanayi kuruluşu yine TÜPRAŞ

ISO'nun 2016 araştırma sonuçlarına göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. TÜPRAŞ'ı sırasıyla Ford ve Tofaş takip etti.

İSTANBUL Sanayi Odasının hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması" na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, ISO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu. Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyo-

ta, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, Iskenderun Demir ve Çelik izledi.

48 YENİ FIRMA LISTEYE GİRDİ

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2016 yılında 48 yeni firma girdi. Bunlardan 27'si önceki yıl ISO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 21 firma ise ISO 1000 dışından doğrudan 2016 yılı ilk 500 sıralamasına girdi. Araştırmada, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla birinci olarak sırasını korudu. TÜPRAŞ ile onu izleyen kuruluş arasında üretimden satışlar büyüklüğü itibarıyla önemli fark bu yıl da sürdü. Listede üretimden satışlarda Ford 16

milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu. Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, Iskenderun Demir ve Çelik izledi.

TOYOTA'DAN SÜRPRİZ ÇIKIŞ

İlk 10'da 2015'e göre Tofaş beşincilikten üçüncülüğe yükselirken, İçtaş Çelik onunculuktan dokuzunculuğa, Toyota 15'incilikten altıncı sıraya yükseldi. Arçelik üçüncülüğünden beşinciliğe, EÜAŞ altıncılıktan yedinciliğe, Iskenderun Demir ve Çelik de dokuzunculuktan onunculuğa geriledi. Yıllardır listede birinci olan TÜPRAŞ'ın yanı

sıra, ikinci olan Ford, dördüncü Oyak Renault ve sekizinci Hyundai Assan önceki yıldaki yerini korudu. ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında en fazla ihracat yapan şirketlerin başında 3 milyar 958 milyon dolarla Ford yer aldı. Onu 3 milyar 247 milyon dolarla Tofaş, 2 milyar 834 milyon dolarla Oyak-Renault izlerken, Toyota, 2 milyar 685 milyon dolarla en fazla ihracat yapan dördüncü kuruluş oldu. Tüpraş'ın 2 milyar 100 milyon dolarla beşinci olduğu sıralamada, Arçelik bir milyar 780 milyon dolarla altıncı, İstanbul Altın Rafinerisi bir milyar 285 milyon dolar yedinci, Bosch ise bir milyar 66 milyon dolarla dokuzuncu oldu. (AA)

İŞÇİLERİ SÖMÜREK BÜYÜYORLAR

TÜRKİYE'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu açıklandı. Listenin en başında işçilere düşük zam, 3 yıllık sözleşme ve esnek çalışma dayatan metal, otomotiv, ve cam patronları var. s.5

İşçileri sömürerek büyüyorlar

Derya DURSUN
İstanbul

TÜRKİYE'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu açıklandı. Listenin en başında işçilere düşük zam, 3 yıllık sözleşme ve esnek çalışma dayatan metal, otomotiv, metal ve cam patronları var.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından hazırlanan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016' araştırması sonuçlarına göre, bu yıl da ilk sırada, Koç Grubuna ait 32 milyar 594 milyon lira üretimden satışları ile TÜPRAŞ yer aldı.

Listede ikinci ve üçüncü sırasında, yine Koç Grubu şirketleri olan Ford ve TOFAŞ yer aldı.

FAALİYET KÂRI YÜZDE 18.6

ISO 500 sonuçlarına göre, sanayi devlerinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8.8'lik artışla 490 milyar liraya, toplam faaliyet kârı yüzde 18.6 artışla 52.4 milyar liraya ve toplam ihracatı da yüzde 3.1 artışla 55.1 milyar dolara yükseldi.

Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet karının yarısından fazlasını ise finansman gideri olarak kaybetti.

TÜPRAŞ, İŞÇİLERE SEFALET DAYATMIŞTI

Listenin ilk sırasında yer alan TÜPRAŞ, nisan ve mayıs aylarında işçi eylemleriyle

HER TÜRLÜ DESTEĞİ HAK EDİYORMUŞ!

Listenin açıklandığı basın toplantısında konuşan İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, patronların her türlü desteği hak ettiğini ileri sürdü: "Türk sanayisi, finansman zorluğu, kur dalgalanmaları, sosyal, siyasal, terör ve jeopolitik olumsuzlukları barındıran bir yılda, 'başarma' azim ve kararlılığını korudu. Yüzde 3.9'luk büyüme performansı ile ekonominin en yakın yol arkadaşı, zor günlerin dostu olduğunu gösterdi. Türkiye'nin ilk 10 ekonomi arasına girmesine en güçlü katkıyı yapacak yegane sektör olan sanayi, üretim ekonomisine dönüş için her türlü desteği almayı hak etti" dedi.

gündeme gelmişti. Sözleşme görüşmelerinde işçilerin ücretlerine sadece yüzde 4.75 zam yapmayı, normal çalışma sistemini değiştirmeyi ve üç yıllık sözleşme

imzalamayı önermişti. Petrol-İş üyesi işçiler ise günlerce eylemler yaparak dayatmaları kabul etmemişti. Eylemler nedeniyle 3 yıllık sözleşme ve normal çalışmayı bitirme tekliflerini geri çekmek zorunda kalan TÜPRAŞ yönetimi, işçi ücretlerine ilk altı ay için yüzde 9 zam yapmıştı.

CAM PATRONU DA LİSTEDE

Grevleri hükümet tarafından yasaklanan ve günlerdir eylemler yapan cam işçilerinin patronu da listede yer aldı. Şişecam Grubuna bağlı Paşabahçe Cam (92), Trakya Cam (111), Trakya Yenişehir (286), Anadolu Cam (473) listede yer aldı. Şişecam patronu işçi ücretlerine yüzde 1.1 oranında zam teklif edince Kristal-İş grev kararı almış, işçiler greve çıkmadan hükümet yasaklamıştı.

Şişecam patronu işçi ücretlerine yüzde 1.1 oranında zam teklif edince Kristal-İş grev kararı almış, işçiler greve çıkmadan hükümet yasaklamıştı.

PETKİM VE METAL PATRONLARI EN ÖNDE

Sözleşme görüşmelerinin devam ettiği ve işçilere 3 yıllık sözleşme ve düşük ücret teklif eden PETKİM de listeye 17. sıradan girdi. PETKİM işçileri de bir süredir patronun dayatmalarına karşı eylemler yapıyor. Listenin en önünde ise

MESS sözleşmeleri sırasında işçilere sefalet ücreti dayatan metal otomotiv patronları var. Ford listenin ikinci sırasında yer alırken, TOFAŞ üçüncü Renault ise dördüncü sırada yer aldı.

500 BÜYÜK SANAYİNİN BİLANÇOSU

	Toplam borçlar (milyon TL)	Finansman giderleri (milyon TL)	Üretim dışı gelir (milyon TL)	Üretim dışı gelirin kâr oranı (%)	Özkaynaklar (milyon TL)	Borcun özkaynağa oranı (%)	Dönem kârı (milyon TL)	Özkaynak kârlılığı (%)
2013	238.276	19.185	7.539	34.1	179.900	132.4	22.137	12.3
2014	256.866	15.989	13.618	50.3	193.972	132.4	27.097	14.0
2015	305.768	27.994	12.949	45.7	202.827	150.7	28.320	14.0
2016	379.081	29.006	14.069	37.3	233.609	16.22	37.734	16.2

Kaynak: İSO 500

Kârlılıkta sanayi bankaları solladı

Büyük sanayi şirketlerinin 2010 yılından bu yana en iyi dönemini 2016'da yaşadığı ortaya çıktı. **İstanbul Sanayi Odası**'nın açıklanan **500 Büyük Sanayi şirketi araştırması** özvarlık kârlılığı bakımından **2016'da yüzde 16.2'ye çıktığını, bu oranla bankaları 4 puan geride bıraktığını gösteriyor.** Bankalar 2016'da yüzde 12.6 özvarlık kâr elde etti.

Sanayinin bu kâr elde ederken toplamda kambiyo işlemlerinden zarar etmediğini, hatta kısmi bir kâr sağladığını belirtelim. Ancak uluslararası muhasebe sistemi uygulanmadığından ödenen dış borçların veya kur farklarının finansman gideri olarak mı gösterildiği, yoksa kambiyo kârı veya zararı olarak mı bilançoda yer aldığıni bilemiyoruz. Bu konuda daha şeffaf olma gereği açık.

Bir de **500 Büyük Sanayi Kuruluşu** listesinde yer alıp da ismini açıklamayanların sayısı giderek artıyor. Bu sayı 2016 için 19 sanayi şirketine çıktı. Yani kuruluş bilgilerini gönderiyor, 500 Büyük içinde yerini alıyor, yerini biliyor ama isminin açıklanmasını istemiyor. Sayının giderek artması ise düşündürücü.

Ayrıca net kârını açıklamak istemeyen ve gizleyenler hızla arttı. **2016 yılında 500 şirketin 269'u yani yarısından çoğunun kârlı listelerde görünmüyor.** Gizleme kamuoyundan, Maliye ve Oda ise biliyor. Ama her gizlilik gibi buradaki örtünün de bir merak uyandırdığı, araştırma sonuçlarının kalitesini azalttığı açık. Türkiye gibi bir

Abdurrahman YILDIRIM

ayildirim@htgazete.com.tr

ekonomi 500 büyük sanayi kuruluşunu şeffaf bir şekilde açıklayabilmeli. Geldiği düzey itibarıyla bu olgunluğa ulaştığını düşünüyoruz.

Bunun ötesinde 2016'da 500 Büyük'ün toplam kâr 28.5 milyar liradan 37.7 milyar liraya yükseldi. Bu, bir yılda yüzde 33 kâr artışı demek ve en son böyle yüksek oranlı artışı 2009 yılında yaşamıştık. Yine 500 Büyük'ün özsermaye kârlılığı yüzde 16.2'yi buldu ki, bu oran hem

bankaların kârlılığının hem de uluslararası normları üzerine çıktı. Yüzde 15 ortalama sermaye getirisi küresel bir kıstas. Sanayinin yüzde 16.2'lik oranı da 2010 yılındaki yüzde 16.9'luk orandan sonra en yüksek. Bu anlamda daha yüksek oranlı kârlılığa en son 2003 yılında ulaşmıştı. Yani **2016 sanayi sektörünün son 13 yılda en kârlı ikinci yılı.**

Bu kârın içinde faaliyet dışı gelirlerin payı ise yüzde 37 ile yüksek oranını koruyor. Faaliyet dışı gelirlerin en çoğu da finansal işlemlerden kaynaklanıyor. Dolayısıyla **sanayi kesiminin hem finansal işlemlerini iyi yönettiğini ve faizden para kazandığını, hem de dövizle daha düşük faizlerden borçlanıp ama kur değişiminden kaynaklanan zararlarını minimize etmeye başladığını görüyoruz.**

Faiz giderleri ise düşük. Çünkü küresel çapta tarihin en düşük faiz döneminden geçiliyor. Sanayinin finansman giderleri de 2016'da sadece 1 milyar lira kadar artarak 29 milyar liraya vardı.

Sanayinin hatası borca fazla yüklenmesi

Sanayinin iyi kâr etmesine karşılık finansman yapısı sorunlu. Çünkü özsermayesi yetersiz. 24 Ocak 1980 kararları ile Türkiye ekonomisini dışa ve rekabete açan **Turgut Özal** 1984'ün başında İSO'ya başbakan olarak ilk ziyaretini yaptı. Kalabalık ve heyecanlı sanayici topluluğuna değişen ekonomik yapıyı anlattı ve dedi ki: **"Yatınızı katınızı satın, sermayenize katın."** Ne kadar haklı olduğu bugün çok daha net biçimde ortaya çıkıyor.

Çünkü aradan geçen 35 yıllık sürede değişen çok fazla bir şey yok. Açıklanan 2016 yılı İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu gösteriyor ki, üretim kesimi hâlâ sermaye fakiri veya yoksunu olarak yoluna devam ediyor. Çarklar dönmeye dönüyor ama borçla dönüyor. Sanayi aşırı borçlu ve üstelik bu borcun daha büyük kısmı döviz üzerinden ve yurtdışına. Dolayısıyla kurd meydana gelen önemli değişiklikler sanayi kesiminin finansman giderlerini aşağı yukarı oynatıyor ve bilançosunda büyük dalgalanmalar yaratıyor.

Borçlanarak büyüyen sanayinin 2016 toplam borcu 379 milyar liraya yükseldi. Bu da bir yılda borç stokunda yüzde 24 artış demek. Borç hızla artıyor ama özsermaye aynı hızla büyümüyor. 233.6 milyar liralık özsermayenin artışı yüzde 15'te kaldı. Sonuçta da borçlar özvarlığın yüzde 162'si düzeyine çıktı. Halbuki sürdürülebilir olanı yüzde 100 civarında olması. Yani borçla özvarlığın

BANKALARIN BİLANÇOSU

Yıllar	Özkaynaklar (milyon TL)	Net kâr (milyon TL)	Özkaynak kârlılığı (%)
2013	193.807	24.733	12.7
2014	222.332	24.466	11.0
2015	251.614	25.644	10.2
2016	288.789	36.424	12.6

Kaynak: TBB

birbirine çok yakın seyretmesi. Yoksa borç servisine çalışıyorsunuz. Bizim sanayicilerimizin de yakınması hep bundan.

Fakat aynı sanayicilerin özsermayelerini güçlendirme konusunda istek ve becerileri az. BDDK bankalara 8 yıldan beri kârlarını sermayelerine katmalarını zorunlu tutuyor. Bu nedenle **50 bankanın sermayesi 289 milyar lira ile 500 büyük sanayinin üzerinde ve toplam kârı da sanayiye yakaladı.** Sanayide ise temettüye dağıtmama gibi bir zorlama yok. Halka açılmaya pek niyet yok, ama bunun doğru düzgün ortamı da yok.

Ancak ne olursa olsun daha parlak bilançoların ve daha yüksek kârların yolu daha güçlü sermayeden geçiyor. Bu da öncelikle sermaye piyasasına gelmeyi ve bu piyasayı derinleştirmeyi gerektiriyor. "Yatınızı, katnızı satın sermayenize katın" diyen **Turgut Özal** halinde 1986'da İMKB'yi "Bir de borsamız olsun" diye açmamıştı. Borsa canlandırıldığında 1987 yılında nasıl da büyük KİT'lerin hisselerini borsada halka arz etmeye kaldığını biliyoruz.

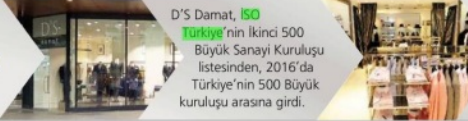

En büyük
500 yine
büyüdü

2016 **ISO 500**: En büyük 500 şirketin üretimden satışları % 8.8 artışla 490 milyar TL'ye, kârı 52.4 milyar TL'ye çıktı. İlk 3 TÜPRAŞ, Ford ve TOFAŞ. **11'de**

Damat ilk 500'e girdi

D'S Damat, ISO Türkiye'nin ikinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinden, 2016'da Türkiye'nin 500 Büyük kuruluşu arasına girdi.

Orka Holding şirketi D'S Damat, bir yılda 19 basamak birden yükselerek 248 milyon 666 bin TL üretimden satışı ile 483'üncü oldu.

Orka Holding Yönetim Kurulu Başkanı Süleyman Orakçoğlu 5 yılda dünyada en çok konuşulan markalardan biri olmayı hedeflediklerini söyledi.

500 BÜYÜK DEV 490 MİLYAR SATIŞ GERÇEKLEŞTİRDİ, % 33.2 ARTIŞLA 37.7 MİLYAR KÂR ETTİ

HEM KÂRLI HEM GİZLİ

KOÇ GRUBU BU YIL DA İLK 3'TE YER ALDI BİRİNCİ TÜPRAŞ

Sıra no:	2016	2015	Kuruluş Adı	Üretimden net satışlar (TL)
1	1	1	TÜPRAŞ	32.594.414.128
2	2	2	Ford	16.314.127.976
3	5	3	TOFAŞ	12.856.413.539
4	4	4	Oyak-Renault	11.465.524.257
5	3	5	Arçelik	11.245.036.602
6	15	10	Toyota	10.570.043.142
7	6	6	EÜAŞ	7.348.858.592
8	8	8	Hyundai Assan	7.057.554.049
9	10	9	İçdaş	6.545.208.753
10	9	10	İsDemir	6.496.505.034
11	7	7	Ereğli Demir Çelik	6.177.568.072
12	11	11	Vestel	5.760.214.498
13	14	14	İstanbul Altın Rafinerisi	5.465.599.932
14	13	13	Avgaz	5.423.022.538
15	12	12	Mercedes-Benz	4.449.092.707
16	18	16	BŞH Ev Aletleri	4.305.693.145
17	16	17	PETKİM	4.153.280.101
18	19	19	Unilever	4.029.650.865
19	17	18	Çölekoğlu Metalurji	3.942.863.358
20	23	20	Asetan	3.712.045.327
21	20	21	Türkiye Şeker Fabrikaları	3.632.109.853
22	21	22	Tosçelik Profil	3.593.820.225
23	22	23	Bosch	3.176.245.301
24	26	24	Vestel Beyaz Eya	2.962.571.340
25	24	25	Türk Traktör	2.933.961.665
26	33	33	Philips Philip Morris	2.772.231.058
27	25	27	Eti Soda San.	2.675.234.330
28	28	28	Borçelik Çelik	2.662.589.617
29	36	36	TUŞAŞ	2.497.800.265
30	30	30	Coca-Cola İçecek	2.417.370.884
31	37	37	Konya Şeker San.	2.414.094.742
32	31	31	Milangaz LPG	2.328.729.461
33	27	27	Sarkıyan Elektrolitik	2.323.459.615
34	34	34	KARDEMİR	2.308.673.828
35	39	39	İnçiraz	2.232.961.239
36	41	41	Kastamonu Entegre	2.227.030.873
37	32	32	Eti Maden İşletmeleri	2.204.963.976
38	29	29	Er-Bakor Elektrolitik	2.172.255.223
39	60	60	Eneç	2.151.188.063
40	42	42	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	2.111.715.495
41	40	40	Assan Alüminyum	2.107.690.035
42	43	43	Kroman Çelik Sanayi	2.067.126.164
43	47	47	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	2.022.973.394
44	35	35	AKSA Alüminyum Kimya Sanayi	1.981.963.090
45	45	45	Hayat Kimya Sanayi	1.965.999.861
46	58	58	Eren Enerji Elektrik Üretim	1.938.186.225
47	52	52	Abaloğlu	1.916.284.767
48	46	46	Baştuğ Metalurji	1.904.358.202
49	55	55	Yücel Boru ve Profil Endüstrisi	1.897.943.622
50	38	38	Yıldız Entegre Ağaç San.	1.888.957.810

500 dev şirket kârını yüzde 33.2 artırarak 37.7 milyar liraya çıkardı. Kâr artışında faizdeki düşüş ve finans giderlerini ustaca yönetmeleri etkili oldu. 500 devden 269 tanesi kârının bilinmesini istemedi

İSTANBUL
Sanayi Odası (ISO) Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nu açıkladı. 2016

Erdem AKTÜRK

yılı sonuçlarına göre 500 sanayi şirketinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8.8'lik artışla 490 milyar TL'ye, faaliyet kârı yüzde 18.6 artışla 52.4 milyar TL'ye ulaştı. Faiz ve kur farkı gideri 29 milyar diğer yandan finansman geliri ise 14 milyar lira olunca net dönem kârı yüzde 33.2 artışla 37.7 milyara ulaştı. Bu rakam önceki yıla göre 9.4 milyar liralık artış ifade ediyor. Şirketlerin toplam kâr açıklanırken listede kârlarını açıklamayan şirket sayısı 269 ile rekor kırdı.

YABANCI ŞİRKET SAYISI GERİLİYOR

ISO 500 içindeki yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2009 yılından bu yana olduğu gibi 2016'da da azaldı. Yabancıların ISO içindeki sayısı 2009 yılında 153 kuruluşu kadar ulaşmıştı. 2013 yılında

137'ye gerileyen ISO 500'deki yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı 2016 yılında da 123'e indi. 2016 yılında 48 yeni sanayi kuruluşu yer aldı. Bunlardan 27 tanesi geçen yıl ISO İkinci 500 sıralamasında yer alırken 21 kuruluş ise ISO 1000'düştü, doğrudan 2016 yılı ISO 300 sıralamasına girdi. ISO 500'ün ilk 10 sırasındaki şirketlere bakıldığında listenin başında bu yıl da TÜPRAŞ yer aldı. TÜPRAŞ üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon TL ile sanayinin zirvesine yerleşirken listede ikinci sıraya 16 milyar 314 milyon liralık üretimden satışları ile Ford elde etti.

FORD CİROYU ARTIRDI

Geçen sene üretimden satışları 14 milyar 730 milyon TL olan Ford'un bu yılki net satışları yaklaşık 2 milyar TL artarak 16 milyar 300 milyon TL oldu. Listede üçüncü sırada ise satışları 12 milyar 856 milyon TL olan Tofaş yer aldı. Listenin ilk 3 sırasında yer alan şirketler geçen sene olduğu gibi bu yıl da Koç Grubu şirketleri oldu. Geçtiğimiz yıl 3'üncü sırada olan Arçelik bu yıl iki sıra geriledi diğer bir Koç grubu şirketi olan TOFAŞ 5'inci sıradan 3'üncülüğe yükseldi.

Ciner Grubu ilk 500'de sıra atladı

Türkiye'nin 500 sanayi devinin yer aldığı ISO 500 Büyük sıralamasında Ciner Grubu'nun önde gelen sanayi şirketlerinden Eti Soda bu yıl da yükselişini devam ettirdi. 2015 yılında 10 sıra yükselen Eti Soda bu yıl da yükselme trendini sürdürdü. Şirket, 2016'da 16 sıra birden yükselerek 170'inci sıradan 154'e çıktı. Ciner Grubu'nun Park Termik Elektrik Şirketi ise büyük bir başarıya imza atarak 269'dan 205'inci sıraya yükseldi. Park Cam şirketi bu yıl 500 büyük arasına 282'inci sıradan girmeyi başardı.

İlk 10 şirkette 5 otomotiv firması var

Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun yer aldığı ISO 500'de ilk 10'da 5 otomotiv şirketinin olması dikkat çekti. En fazla ihracat yapan 10 sanayi şirketi listenin ilk 4 sırasında da yine otomotiv şirketi yer alıyor. ISO 500, 2016 yılında Türkiye ihracatının yüzde 38,7'sini gerçekleştirdi. 500 Büyük listesinin en ihracatçı şirketleri sıralamasında ilk sıra 3 milyar 958 milyon dolarlık ihracatı ile bu yıl da Ford'un oldu. Ford'u 3 milyar 247 milyon dolar ile Tofaş izliyor. Hemen ardından da 2 milyar 834 milyon dolar ile Oyak-Renault geliyor.

Erdal Bahçivan

500, FİNANS UZMANI OLDU

Faaliyet kârını yüzde 18.6 yükselterek 52.4 milyar TL'ye çıkaran 500 Büyük'te finansman gideri sadece yüzde 3.6 yani 1 milyar TL artarak 29 milyara ulaştı. Böylece finansman giderlerinin faaliyeti kârına oranı 8 puan birden düşerek yüzde 63.4'ten 55.4'e indi. İstanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, sanayi şirketlerinin 2016'da faaliyet kârının yansımada fazlasını finansman gideri olarak

kaybettiğini belirterek, faiz ve kur dalgalanmalarının olumsuz etkisinin süreceğini kaydetti. Ancak kaynak yapısı içerisinde borçlanım payı 2007'de yüzde 45.2 iken, 2016'da bu rakam yüzde 61.9'a yükseldi. Bu oranların son 10 yılın en kötü borç/öz kaynak ilişkisi oldu. Yüksek borç yüksek miktarda faiz ödenmesini de sağladı. 2014'te 140 milyar TL olan ISO 500'un borçları 2015 yılında yüzde 25.1, 2016'da da yüzde 18.8 artarak 207 milyar liraya yükseldi.

DEVLERDE ÇALIŞANIN MAAŞI 5 BİN 209 LİRA

Türkiye'nin 500 Büyük kuruluşunun istihdamları yüzde 2,2 ile yaklaşık 15 bin civarında arttı. Önceki yıl kıybağı 4 bin 602 lira ücret veren 500 Büyük, 2016'da ortalama ücreti yüzde 15 zamlı

5 bin 209 TL'ye çıkardı. Ödenen maaş ve ücretlerde de yüzde 15,7 oranında artış gerçekleşti. Devlerin Ar-Ge yatırımları ise oldukça zayıf kaldı ve Ar-Ge yapan şirket sayısı 243'ten 239'a düştü.

DEVLER LİĞİNE OTOMOTİV DAMGASI

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu açıkladı, zirve yine Tüpraş'ın

Hem üretim hem ihracatta rekorlar kıran otomotiv sektörü "Türkiye'nin En Büyük 500 Kuruluş" listesine de damga vurdu. Tüpraş'ın zirvede olduğu ilk 10 büyük sanayi kuruluşu içinde 5 otomotiv şirketi yer alırken, 9 sıra birden yükselen Toyota dikkat çekti. Ancak sanayi devlerinin ortak problemi yine finansman maliyeti oldu.

Sebnem TURHAN
TÜRKİYE'nin devleri belli oldu.

2016 yılında yapılanlara rağmen İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasına göre sanayi şirketleri üretimin satışlarını yüzde 8.8 arttırarak 490 milyar 43 milyon liraya, faaliyet karlarını yüzde 18.6 yükselterek 52 milyar 376 milyon liraya çıkarmayı başardılar. Kendi içinde gayet iyi performans gösteren sanayici finansman konusunda ise yıllardır aynı sıkıntıyı yaşıyor. Sanayi kuruluşları 2016'da elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet kârının yarısından fazlasını finansman gideri olarak kaybetti. Finansman giderleri yüzde 3.6 artarak 29 milyar TL'ye yükseldi, faaliyet kârı içindeki payı da yüzde 55.4 oldu.

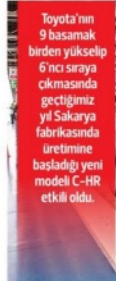
HAZİNE'DEN KDV ALACAKLARI (MİLYON TL)

KDV ALACAĞI 6 MİLYAR LİRA

● SANAYİCİLERİN en önemli sorunlarından birinin yatırımlar ve işletme sermayesi açısından yeni kaynaklara ulaşamaması olduğunu belirtten Bahçıvan, "Kaynakların bu kadar kıt ve pahalı olduğu bir ortamda, sanayilerin üzerindeki devreden KDV yükü her geçen yıl artıyor. İSO 500'ün devreden KDV'sinin 2016 yılında çok daha fazla yükselerek yüzde 23.6 ile 6 milyar liraya çıktı. Sanayi finansmandaki zorlanımın, devlete 6 milyar lira borç verdi. KDV, sanayicinin kit kaynaklarından kamuya adeta bir işletme sermayesi transfer yükü getirmektedir. Maliye Bakanlığımızın KDV'den KDV sisteminin değiştirilmesi çalışmasını heyecanla izlerken, bu konuda da bir çözüm üretileceği umidini taşıyoruz" dedi.

ve ihracat rekoru kırarak sanayinin ve ekonominin büyümesine en büyük katkıyı veren otomotiv kuruluşları ISO500 listesine de damga vurdu. Listenin zirvesinde her yıl olduğu gibi Tüpraş yer alsada otomotiv firmaları hem ilk 10'da hem de listede sıçramalarıyla öne çıkıyor. İlk onda tam 5 otomotiv şirketi yer aldı. Ford ikinci, Tofaş üçüncü, Oyak Renault dördüncü, Hyundai Assan beşinci, Hyundai Assan sekizinci oldu. Geçen yıl sıralamada 15'inci sırada yer alan Toyota ise 10 milyar 570 milyon liralık üretimin satışlarıyla altıncı sıraya yerleşti. Toyota'nın yükselmesinde geçtiğimiz yıl Sakarya fabrikasında üretimine başladığı yeni modeli C-HR etkili oldu.

dönemde bile üretmeye ve ekonomiyi destek vermeye devam ettiği söyleniyor. Başbakan Binali Yıldırım, TL'nin değer kaybının finansman giderlerinde beklentilerin altında etki yaptığını belirterek, "Çünkü finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı 2016'da yüzde 63.4'ten yüzde 55.4'e indi. Dünyada bu oran ortalamaya yüzde 16. Sanayi firmaları, döviz kuru dalgalanmalarının ve Türk Lirasındaki değer kaybının finansman giderlerinin olumsuz etkisini sınırlamayı başardı" dedi. Bahçıvan, "Gayri safi yurtiçi hasılda (GSYH) imalat sanayinin gerilemesi, Türkiye ekonomisinin yeniden üretim ekonomisine dönmesi gerekmektedir. İmalat sanayinin GSYH içindeki payı geçen yıl yüzde 16.7 olarak aynı seviyede kaldı" dedi.

Genel Göre	Değişim (%)
TÜRKİYE	-13,27
Naksan Plastik	-12,7
Ery. Çelik Emali	-12,2
Borçan Kabak Elektrik	-11,7
Agromey Gıda	-10,2
Coşkunmetal Form	-8,5
Kerem Çelik Mamülleri	-8,4
Dark Frudık San.	-8,3
Ery. Elektrik	-8,3
İnci OS Yemler Alab	-8,2
TOPLAM	-7,5

EN ÇOK İSİCRANLAR KAC SIRA YÜKSELDİ

Şirket	Yeni Sıra	Değişim (%)
Toyota Boshoku Otomotiv	211	
Tersan Tersaneçilik San.	203	
Dakin Isotma ve Soğutma	181	
Koç Metalurji AS	155	
Menpöglü Tarım Ürünleri	151	
Eti Krom AS	141	
Farba Otomotiv	139	
Durmazlar Makina	128	
Abaloğlu Yağ San.	128	
Jetun Boya San.	125	
Egemen Elektrik Üretim	118	
Aves Enerji Yağ	109	
Honda Türkiye AS	106	

İSO 500'DE TEMEL GÖSTERGELER

Ölçüt	Tutar (milyon TL)	Değişim (%)
Üretimin satışlar	490.043	8,8
Faaliyet kârı (zararı)	52.376	18,6
Finansman giderleri	29.006	3,6
FAVÖK	76.135	22,8
Dönem kârı (zararı)	37.734	33,2

Borçta 10 yılın en kötüsü

● ERDAL Bahçıvan'ın verdiği bilgiye göre borç/öz kaynak ilişkisinde, son 10 yıldır sürekli olarak öz kaynaklar aleyhine bozulan bir denge görüldü. Kaynak yapısı içerisinde borçların payı 2007 yılında yüzde 45.2 iken, bu oran 2016 yılında yüzde 61.9'a yükseldi. Aynı dönemde öz kaynakların payı da yüzde 54.8'den yüzde 38.1'e geriledi. Sonuçta, son 10 yılın en olumsuz borç/öz kaynak ilişkisini gösterdi. Yine İSO 500'ün borç yükü her geçen yıl biraz daha artarken, 2016 yılında yüzde 18.8'lik artışla 207 milyar liraya yükseldi.

Norveçli balıkçılar sıçradı

● En çok sıçıyanlar listesinde 203 sıra birden yükselerek ikinci sırada oturan Tersan Tersaneçilik'in başarısının sırrı Norveçli balıkçılar oldu. 2008 küresel krizinde tüm diğer denizcilik firmaları gibi sıkıntıya düşen şirket kendi programını çizdi. Kimyasal ve kuru yük tankerlerindeki sıkıntı nedeniyle dış pazarlara gözüne diken Tersan Tersaneçilik araştırımların sonucunda Norveçli balıkçıların gemilerinin eskidi olduğunu ve yenilenmesi gerektiğini tespit ediyor. 2008'de işe başlayan şirket 3'üncü yıl sonunda ilk balıkçı gemisinin kontratını alıyor. Sonuçta Norveç'e ihrac edilen gemilerin yüzde 80'inin yapmayı da başarıyor. Bu yılın başında ise Norveç'i Ford firması için akü enerjili balıkçı gemisi denize indirildi. Düşenlerde ise en dikkati çeken FETÖ operasyonları sonrasında kayyama devredilen Naksan Plastik oldu. Naksan, 127 sıra birden düştü. TMSF bünyesinde bulunan İstikbal Mobilya da 24 sıra düşerek 392'nci oldu. TMSF'deki Küçükbaş Yağ ise 106'ncılıktan 102'nciliğe çıktı.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 100 SANAYİ KURULUŞU

2016 sıra	2015 sıra	Kuruluş	Üretimden satışlar (milyon TL)
1	1	TÜPRAS	32.594
2	2	Ford Otomotiv	16.314
3	5	TOFAS	12.856
4	4	Oyak-Renault	11.465
5	3	Arçelik AS	11.245
6	15	Toyota Otomotiv	10.570
7	6	EÜAS Elektrik Üretim AS	7.348
8	8	Hyundai Assan Otomotiv	7.057
9	10	İçdaş Çelik Enerji	6.545
10	9	İSDEMİR	6.496
11	7	Erdemir	6.177
12	11	Vestel Elektronik	5.760
13	14	İstanbul Altın Rafinerisi	5.465
14	13	Aygaz AS	5.423
15	12	Mercedes-Benz Türk	4.449
16	18	BSH Ev Aletleri	4.305
17	16	PETKİM	4.153
18	19	Unilever	4.029
19	17	Çolakoglu Metalurji AS	3.842
20	23	Aselsan Elektronik	3.712
21	20	Tüprök Şeker Fabrikaları	3.632
22	21	Tosçelik Profil	3.593
23	22	Bosch San.	3.176
24	26	Vestel Beyaz Eşya	2.962
25	24	Türk Traktör	2.933
26	33	Philas Philip Morris Sabancı	2.772
27	25	Eti Gıda San.	2.675
28	28	Borçelik Çelik	2.662
29	36	TUSAS-Türk Havacılık ve Uzay	2.497
30	30	Coca-Cola İçecek AS	2.417
31	37	Konya Şeker San. ve Tic.	2.414
32	31	Milangaz LPG Dağıtım	2.328
33	27	Sarkısyan Elektrotik Bakır	2.323
34	34	KARDEMİR	2.308
35	39	İzmir AS	2.232
36	41	Kastamonu Entegre	2.227
37	32	Eti Maden	2.204
38	29	Ery-Bakur Elektrotik	2.172
39	60	Enerjisa Enerji	2.151
40	42	Cay-Kur	2.111
41	40	Assan Alüminyum	2.107
42	43	Kromsan Çelik	2.067
43	47	Türkiye Kömür İşletmeleri	2.022
44	35	AKSA Akıllık Kimya	1.981
45	45	Hayat Kimya	1.965
46	58	Eren Enerji Elektrik Üretim	1.938
47	52	Abaloğlu Yem-Soya	1.916
48	46	Bastuğ Metalurji	1.904
49	55	Yücel Boru ve Profil	1.897
50	38	Yıldız Entegre	1.888
51	49	SÜTAS	1.878
52	44	Banvit Yem Sanayi	1.809
53	56	Nadir Metal Rafineri	1.805
54	51	İzmir Demir Çelik	1.798
55	57	Sanko Tekstil	1.743
56	48	Borusan Mannesmann	1.658
57	53	BRISA Bridgestone Sabancı	1.612
58	59	MMK Metalurji	1.584
59	62	Toros Tarım	1.561
60	-	Tiryaki Agro Gıda	1.553
61	50	Difer Demir Çelik	1.515
62	63	Soda Sanayi A.S.	1.432
63	61	Akçansa Çimento	1.399
64	66	JTI Tütün Ürünleri	1.398
65	71	Namet Gıda	1.395
66	54	TPAO	1.386
67	64	C.P. Standart Gıda	1.364
68	223	Koç Metalurji AS	1.322
69	76	Senpiliç Gıda	1.319
70	75	Atlas Enerji	1.318
71	79	Otokar Otomotiv	1.302
72	112	Eti ve Süt Kurumu	1.275
73	92	İçdaş Elektrik	1.241
74	67	Kaplan Demir Çelik	1.231
75	68	Yazıcı Demir Çelik	1.217
76	87	Tezcan Kalınlı	1.191
77	80	Gülşan Sentetik	1.188
78	-	-	-
79	91	ASAS Alüminyum	1.172
80	69	HES Hacılar Elektrik	1.167
81	83	Bosch Termoteknik	1.165
82	73	Sasa Polyester Sanayi	1.160
83	90	MAN Türkiye AS	1.125
84	98	BEYPI Tarımsal Üretim	1.104
85	84	Goodyear Lastikleri	1.089
86	89	Erdemir Çelik Servis	1.083
87	85	Pinar Süt Mamülleri	1.072
88	78	Çimsa Çimento	1.067
89	127	ROKETSAN Roket San.	1.061
90	114	Delphi Automotive	1.051
91	118	Modern Karton	1.035
92	95	Paşabahçe Cam	1.017
93	99	Erpilic Tavukçuluk	1.017
94	134	Autolink Çanak Otomotiv	1.009
95	103	Ağınmarka Gıda San.	997,6
96	129	İndesit Beyaz Eşya	981,7
97	108	Kökspan Pet ve Plastik	974,4
98	102	Betek Boya ve Kimya	975,0
99	109	Yeşilyurt Demir Çelik	969,1
100	72	TP Lastikler	966,8

EN BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU TÜPRAŞ

■ **İSTANBUL Sanayi Odası**'nin hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu. // **7'DE**

TÜPRAŞ yine en büyük

İSO verilerine göre TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. TÜPRAŞ'ı Ford ve Tofaş izledi

TÜPRAŞ yine Türkiye'nin en büyük sanayii kuruluşu oldu. "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2016 yılı araştırmasının sonuçları İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan tarafından açıklandı. İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2016 yılında 48 yeni firma girdi. Bunlardan 27'si önceki yıl İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 21 firma ise İSO 1000 dışından doğrudan 2016 yılı ilk 500 sıralamasına girdi.

İŞTE SIRALAMA

Araştırmada, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla birinci olarak sırasını korudu. TÜPRAŞ ile onu izleyen kuruluş arasında üretimden satışlar büyüklüğü itibarıyla önemli fark bu yıl da sürdü. Listede üretimden satışlarda Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu. Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, İskenderun Demir ve Çelik izledi.

Toyota'dan sürpriz çıkış

İLK 10'da 2015'e göre Tofaş beşincilikten üçüncülüğe yükselirken, İçtaş Çelik onunculuktan dokuzunculuğa, Toyota 15'inci-likten altıncı sıraya yükseldi. Arçelik üçüncülüğünden beşinciliğe, EÜAŞ altıncılıktan yedinciliğe, İskenderun Demir ve Çelik de dokuzunculuktan onunculuğa geriledi. Yıllardır listede birinci olan TÜPRAŞ'ın yanı sıra, ikinci olan Ford, dördüncü Oyak Renault ve sekizinci Hyundai Assan önceki yıldaki yerini korudu.

İhracatta Ford lider

İLK İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında en fazla ihracat yapan şirketlerin başında 3 milyar 958 milyon dolarla Ford yer aldı. Onu 3 milyar 247 milyon dolarla Tofaş, 2 milyar 834 milyon dolarla Oyak-Renault izlerken, Toyota, 2 milyar 685 milyon dolarla en fazla ihracat yapan dördüncü kuruluş oldu. Tüpraş'ın 2 milyar 100 milyon dolarla beşinci olduğu sıralamada, Arçelik bir milyar 780 milyon dolarla altıncı, İstanbul Altın Rafinerisi bir milyar 285 milyon dolar yedinci, Bosch ise bir milyar 66 milyon dolarla dokuzuncu oldu. En fazla ihracat gerçekleştiren sekizinci ve onuncu firma isminin açıklanmasını istemedi. İSO 500 şirketleri geçen yıl toplam 76 milyar 134 milyon 703 bin dolarlık ihracat gerçekleştirdi.

04 'EN BÜYÜK 500'DE
YÜZDE 33'LÜK DOPİNG

Sanayici geçen yıl kârı artırdı

İstanbul Sanayi Odası Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması'nın sonuçlarına göre sanayicilerin dönem karı yüzde 33.2 artışla 37.7 milyar liraya yükseldi. Kar eden kuruluş sayısı 476'dan 484'e yükseldi. Listenin ilk sırasında TÜPRAŞ yer aldı. Sanayi devini Ford ve Tofaş izledi. **ISO 500**'de 2009 yılında 153'e kadar çıkan yabancı sermaye kuruluşlarının sayısı ise 123'e geriledi.

Ramazân fırsatçıları canavarı azdırdı

EKONOMİ SERVİSİ - İSTANBUL

Enflasyon rakamları açıklandı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, mayıs ayı itibarıyla 12 aylık ortalamalar dikkate alındığında, tüketici fiyatları yüzde 9,09, yurt içi üretici fiyatları yüzde 9,02 arttı. Aylık bazda TÜFE yüzde 0,45, YI-UFE'de 0,52 artış gösterdi. TÜFE, mayısa geçen yılın aralık ayına göre yüzde 6,18, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 11,72 yükseldi. YI-UFE ise 2016 yılının aralık ayına göre yüzde 7,74, geçen yılın aynı ayına kıyasla da yüzde 15,26 arttı. Bu verilere göre enflasyon, Kasım 2016'dan beri ilk kez düşüğe geçti. Gıda enflasyonu ise yüzde 16,91 ile 2010 Ekim ayından bu yana en yüksek seviyeye çıktı. Ana harcama grupları itibarıyla 2017 yılı Mayıs ayında endekste yer alan gruplardan ulaşımda yüzde 0,73 ve gıda ve alkolsüz içeceklerde yüzde 0,55 düşüş gerçekleşti. Ramazan ayında gıdalara yine bir haller oluyor. Tüm yıl düzenli olarak yükseliş kaydeden gıda fiyatları, ramazanla birlikte birden yükselişe geçiyor. Rakamlardan da anlaşılıyor ki Ramazan fırsatçıları yine iş başında. Ana harcama grupları itibarıyla mayısa, aylık bazda en yüksek artış yüzde 5,97 ile giyim ve ayakkabı grubunda görülürken, eğlence ve kültürde yüzde 2,42, eğitimde yüzde 0,90, lokanta ve otellerde yüzde 0,89 ve eşyasında yüzde 0,77 artış kaydedildi. Mayısa endekste aylık en fazla düşüş gösteren grup yüzde 0,91

ile çeşitli mal ve hizmetler olurken, ulaşımda yüzde 0,73 ve gıda ve alkolsüz içeceklerde yüzde 0,55 düşüş gerçekleşti. Mayısa bir önceki aya göre en fazla artış yüzde 3,24 ile mobilya ürünleri, yüzde 2,73 ile bilgisayarlar ile elektronik ve optik ürünler, yüzde 1,97 ile tütün ürünleri sektörlerinde gerçekleşti. Buna karşılık kok ve rafine petrol ürünleri yüzde 5,87, metal cevherleri yüzde 2,05 ve ham petrol ve doğal gaz yüzde 1,2 ile bir ay önceye göre endekslerin en fazla düştüğü alt sektörler oldu. Geçen ay en fazla fiyat düşüşü ise yüzde 59,79 ile sivri biberde gerçekleşti. Bunu yüzde 40,04 ile taze fasulye, yüzde 33,67 ile salatalık, yüzde 19,59 ile patlıcan, yüzde 16,82 ile kabak, yüzde 12,16 ile domates, yüzde 8,98 ile kasko ve zorunlu trafik sigortası, yüzde 5,36 ile yumurta ve yüzde 3,92 ile mücevher (altın) izledi.

EKONOMİ
Ramazân'da bir haftada fiyatlar uçtu

Geçtiğimiz hafta bu sorunu manşetlere taşıyışık.

Enflasyon, Kasım'dan beri ilk kez düşerek, yıllık bazda ise yüzde 11,72'ye geriledi. Ramazan ayında ise fırsatçılar TÜİK rakamlarıyla ortaya çıktı. Gıda enflasyonu 2010 Ekim'den bu yana yüzde 16,91 ile en yüksek seviyeyi gördü.

SEBZEDE MEVSİMSSEL ETKİ

Sebzede fiyatlar mevsimsel etki ile düşüyor ama geçen yıla göre fiyatlar hala çok yüksek. Çarlıtın biber fiyatı mayıs ayında yüzde 56,21 düştü ama buna rağmen geçen yılın mayıs ayına göre hala yüzde 27,41 daha pahalı. Dolmalık biberde de bu ay fiyatları yüzde 51,93 azaldı. Domates fiyatları mayıs ayında yüzde 12,16 geriledi.

GAZLI İÇECEKLER BOŞ DURMADI

Ramazân ayında reklam dünyasının vazgeçilmez olan gazlı içecekler pazarda boş durmadı. ■ **Gündüz kışaklarında sıcaklık ve susuzluktan dem vurarak izleyicisini etkisi altına almaya çalışan gazlı içecek sektörü maden suyu ve soda ile meyveli gazozla Ramazan ayıyla beraber yüzde 4,54 ve yüzde 6,61 zam gelirken, kola fiyatlarına da yüzde 4,46 zamlandı. Gazlı içecekler sektörü Ramazan fırsatını zam olarak kullanıp fırsatı kaçırmamış.**

■ Buna karşılık su ve ayran fiyatları 0,46 ve 0,24 gibi ortalama ve altında artış göstermiş. İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) 2. Düzeyde bulunan 26 bölge içinde genel enflasyondaki, bir önceki yılın Aralık ayına göre en yüksek artış yüzde 7,71 ile TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis) bölgesinde, bir önceki yılın aynı ayına göre en yüksek artış yüzde 14,60 ile TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis) bölgesinde ve ortalamalara göre en yüksek artış yüzde 10,55 ile TR62 (Adana, Mersin) bölgesinde gerçekleşti.

ET FİYATLARI EL YAKMAYA DEVAM EDİYOR

■ Et fiyatları da Ramazan'da gıda fiyatlarının diğer silahtı. ■ **Dana eti yüzde 3,10 ve Koyun eti yüzde 4,11 artarken yıllık artışlar da dana etinde yüzde 11,48 ve koyun etinde de yüzde 23,97 ye ulaştı.** ■ Tavuk eti bile ramazanda yüzde 3,37 artarken yıllık fiyat artışları yüzde 14,80'e çıktı. ■ **Dana eti bundan 4 yıl önce (Mayıs 2014) 27 ve koyun eti 26,5 liraydı.** ■ 4 yılda dana eti 40,3 liraya ve koyun eti de 37,8 liraya yükseldi. ■ **Aradan geçen 4 yılda ülkemizde genel mal ve hizmet fiyatları yüzde 28,7 oranında artış gösterirken et fiyatları 49,0 koyun eti fiyatı ise yüzde 42,6 arttı.**

ET PAHALI AMA SÜT VE PEYİNİR UCUZ

■ Hayvanın et pahalı ama sütü-peyniri ucuz. ■ **Ramazân ayında süt fiyatları yüzde 0,96 ve yoğurt fiyatları 0,35 gerilerken peynir fiyatları da beyaz peynirde yüzde 0,17 ve kaşar peynir de yüzde 0,75 geriledi.** ■ Yumurta fiyatları Ramazan ayında yüzde 5,36 gibi büyük bir düşüş yaşamasına rağmen hala yıllık olarak yüzde 25,33 zamlı görünüyor. ■ **Bir başka ilginç noktada tereyağı yüzde 0,87 ucuzlarken, margarin yüzde 2,69 zamlandı.** ■ Portakal yüzde 2,22 zamlandı ve yıllık artış yüzde 46,86 ya ulaştı. ■ **Elma yüzde 10,67 zamlanırken yıllık artış yüzde 35,34'e çıktı.**

ASGARİ ÜCRET MUM GİBİ ERİDİ

Bireşik Metal-İş Sendikası Sınıf Araştırmaları Merkezi (BİSAM) Mayıs 2017 Enflasyon ve Hayat Pahalılığı Dönem Raporu'na göre, alım gücü kaybı ette yüzde 6 sebze yüzde 25'e ulaşan asgari ücret, "Enflasyon karşısında mum gibi eridi" dedi. Yıllık enflasyon, kendi hesabına çalışanlar için yüzde 12,55, yevmiyelerinde yüzde 12,16 olarak gerçekleşti. En yoksul yüzde 20'lik dilim için yıllık enflasyonu yüzde 12,2 olurken, en zengin için bu oran yüzde 11,73 düzeyinde kaldı.

Aylık enflasyonun en çok etkilediği kesim ise yüzde 0,61 ile gayrimenkul geliri ile geçinenler oldu. Enflasyonun toplumu her kesimine, yaptıkları harcamalara göre farklı olarak yansıdığına dikkat çeken BİSAM Mayıs 2017 Enflasyon ve Hayat Pahalılığı Dönem Raporu'nda, gıda fiyatlarındaki artışın dar gelirliyi daha fazla etkilediği ve farklı gelir gruplarına ve statüye sahip olan kesimlerin, fiyat artışlarını farklı düzeylerde hissettiği vurgulandı.

YILLIK MEYVE SEBZE FİYAT FARKLARI

	Mayıs 2016	Mayıs 2017	Değişim %
Portakal	2,061	3,026	46,9
Elma	2,586	3,500	35,3
Kivi	5,640	9,019	59,9
Muz	6,841	8,577	25,4
Leblebi	14,717	22,548	53,2
Çarlıtın Biber	1,632	2,079	27,4
Dolmalık Biber	2,256	3,380	49,8
Sivri Biber	1,763	2,133	21,0
Domates	1,717	3,603	109,9
Taze Fasulye	3,791	4,818	27,1
Patates	1,206	1,947	61,4
Kuru Fasulye	6,943	9,163	32,0
Nohut	7,873	12,626	60,4

GAZLI İÇECEK FİYATLARININ YILLIK DEĞİŞİMİ

	Mayıs 2016	Mayıs 2017
Maden Suyu ve Sodası	2,5730	2,8301
Gazoz Meyveli	2,4918	2,8598
Kola	2,7037	3,0526

Geçen yıl mayıs ayında domatesi 1,71 liraya satın alabiliyorduk. Oysa şu anda domates fiyatı 3,29 lira.

BAKLAVA İNSAFLI KALDI

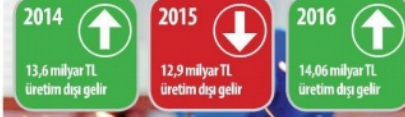
TÜİK verilerine göre bebek maması yükselişini sürdüren ürünlerdendir. ■ **Bebek mamasında bu ay yüzde 0,86 artış var. Yıllık artış ise yüzde 22,24.** ■ Baklavada Ramazan zammını insaflı kalmış. Aylık artış yüzde 1,33 ve yıllık artış yüzde 11,74 ama kek yıllık yüzde 21,06 artışla adeta baklavaya taş çıkarmış. Leblebi artık tüketimetime giriyor. Bu ay da yüzde 1,11 zamlanan leblebide son bir yıllık fiyat artışları yüzde 53'ü geçti. Aylık en yüksek artış yüzde 1,24 ile TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) de oldu.

UMREYE GİDİŞ ZAM ŞAMPİYONU

Kutsal topraklara gidiş ücretinde Ramazan'da zamlananlardan oldu.

Umreye gidiş ücreti yüzde 30,18 zam şampiyonu olurken, fiyatı yüzde 21,60 artan yurt içi bir hafta ve daha fazla süreli turlar ikinci, yurt dışı bir hafta ve daha fazla süreli turlar yüzde 19,64 ile üçüncü sırada yer aldı. Fiyatın en fazla artan ürünler sıralaması ise şöyle gerçekleşti: "Kuru soğan yüzde 16,28, limon yüzde 14,98, kivi yüzde 12,66, erkek gömleği yüzde 10,02, kadın ceketi yüzde 9,84, elbise yüzde 9,36, erkek tişörtü yüzde 8,70, telefon görüşme ücreti yüzde 7,67, gazoz meyveli yüzde 6,61, etek yüzde 6,27, erkek takım elbise yüzde 5,77, balık yüzde 4,78, çocuk için spor ayakkabısı yüzde 4,54, maden suyu ve sodası yüzde 4,54, kola yüzde 4,46, koyun eti yüzde 4,11 ve yataklık kılıç yüzde 3,98."

ISO 500'ün mali borçlan 2016 yılında yüzde 18,8'lik artışla 175 milyar liradan 207 milyar liraya yükselirken, faaliyet kâmda finansman giderlerinin payı yüzde 63,4'ten yüzde 55,4'e geriledi.

Satış kârlılığı arttı

ISO 500'de üretimden satışlar net 490,04 milyar liraya çıktı. Faaliyet kârı yüzde 9,4 artışla 44,1 milyar liradan 52,4 milyar liraya yükseldi. Çalışan sayısı da yaklaşık 15 bin kişi artış gösterdi.

Sanayi kuruluşlarının 2016 yılında üretimden net satışları yüzde 8,8 artışla 490,04 milyar liraya yükseldi. Faaliyet kârı yüzde yüzde 18,6 artışla 44,1 milyar liradan 52,4 milyar liraya çıktı. Dönem kârlılığı yüzde 33,2 yükselişle 28,3 milyar liradan 37,7 milyar liraya ulaştı. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 yılı sonuçları, İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklandı. Bahçivan'ın duyurduğu rapora göre, 2016'da 490,04 milyar lira olan üretimden satışların 241 milyarlık kısmının ilke 50 gerçekleştiği. Sanayi kuruluşlarının faaliyet kârlılık oranı da yüzde 8,7'den yüzde 9,4'e, Ticari kredi faizlerinin düşüş eğilimine girmesi ve TL'nin değer kaybı, finansman giderlerinde beklentilerin altında etki yaptı. Buna göre ISO 500'de finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı 2016'da yüzde 63,4'ten yüzde 55,4'e geriledi. Buna karşın 52 milyarlık esas faaliyet kârında finansman giderleri yüzde 3,6 artışla 29 milyar liraya yükseldi. Söz konusu oran, 2015 yılında yüzde 75,1'lik keskin yükselişle 15,9 milyar liradan 27,9 milyar liraya çıkmıştı. Öte yan-

dan, finansman giderlerinin net satışlara oranı ise 0,3 puan düşüşle yüzde 5,2'ye geriledi. 2016'da ISO 500'de FAVOK mutlak büyüklüğü 76,1 milyar lira olarak hesaplanırken, bu rakam bir önceki yıl 62 milyar liraydı. Dönem kârı ise yüzde 33,2 artışla 28,3 milyar liradan 37,7 milyar liraya yükseldi. Rapora göre, son 10 yıldır öz kaynaklar aleyhine bozulan bir denge söz konusu. 2007'de kaynak yapısı içerisinde borçların payı yüzde 45,2 olurken, 2016'da bu oran yüzde 61,9'a yükseldi. Aynı dönemde öz kaynakların payı da yüzde 34,8'den yüzde 38,1'e gerilerken, bu oranların son 10 yılın en olumsuz borç/öz kaynak ilişkisini gösterdiği raporda belirtildi. ISO 500'ün borç yükünde de geçen yıl artış görüldü. 2015'te 175 milyar lira olan mali borçlar, 2016'da yüzde 18,8'lik artışla 207 milyar liraya yükseldi. Söz konusu dönemde ISO 500'ün üretimden satışları ortalama yüzde 7-8 artarken, mali borçlarda yüzde 20'leri aşan bir artış yaşandı. ISO 500 şirketleri üzerinden devreden KDV'de de artış yaşandı. 2015'te 4,8 milyar lira olan devreden KDV tutarı, 2016'da yüzde

23,6'lık artışla 6 milyar liraya çıktı. ISO 500 listesinde, Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem gören 74 şirket yer alırken, bu şirketlerin üretimden satışları 162,9 milyar lira ile ISO 500'ün toplamının yüzde 35'ü oldu. Halika açık şirketlerin ilk 10'unun toplam üretimden satışları 105 milyar lirayı geçti. İlk 10 arasındaki şirketlere bakıldığında halika açık 5 şirketin yer aldığı görülürken, 2015 yılında ilk 10'da yer alan Ereğli Demir Çelik'in 11'inci sıraya gerilemesi dikkati çekti. Listede ilk 10'da yer alan 5 halika açık şirket ise TÜPRAŞ, Ford Otomotiv, TOFAŞ, Arçelik ve Iskenderun Demir Çelik oldu. Listenin ilk 10'unda yer alan ve Borsa İstanbul'da işlem gören 5 şirketin toplam aktifleri 59,5 milyar lira ve toplam dönem kârı 4,7 milyar lira oldu. Üretimden satışlarda 32,6 milyar lira ile ilke sırayı alan TÜPRAŞ'ın 16,3 milyar lira ile Ford Otomotiv, 12,9 milyar lira TOFAŞ, 11,2 milyar lira Arçelik, 6,5 milyar lira ile Iskenderun Demir Çelik izledi. 2016'da 235 şirket listeye üst sıralara çıkarken, 185 şirket de yerini koruyamayarak alt sıralara düştü.

ISO 500'DE İLK 10

KURULUŞ	ÜRETİMDEN SATIŞ (NET) (TL)
TÜPRAŞ	32,594,414,128
FORD	16,314,127,976
TOFAŞ	12,856,413,539
OYAK-RENAULT	11,465,524,257
ARÇELİK	11,245,026,602
TOYOTA	10,570,043,142
EUİAŞ	7,348,858,592
HYUNDAI ASSAN	7,057,554,049
İÇDAŞ ÇELİK	6,545,208,753
İSKENDERUN DEMİR	6,496,505,034

ŞAMPİYON TÜPRAŞ

■ TÜPRAŞ üretimden satışları 32 milyar 594 milyon liraya biniyi olarak sıralandı. TÜPRAŞ ile onu izleyen şirket arasında üretimden satış büyüklüğü itibarıyla önemli fark bu yıl da sürdü. Listede üretimden satışları Ford 16 milyar 314 milyon liraya ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon liraya üçüncü oldu. Listede Tofaş sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EUİAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, Iskenderun Demir ve Çelik izledi. İlk 10'da 2015'e göre Tofaş beşinci, Hyundai Assan ise altıncı oldu. Tofaş'ın üretimden satışları 12 milyar 856 milyon liraya üçüncü oldu. Tofaş'ın üretimden satışları 12 milyar 856 milyon liraya üçüncü oldu. Tofaş'ın üretimden satışları 12 milyar 856 milyon liraya üçüncü oldu.

FORD İHRACATI SIRTILADI

■ ISO 500'de en fazla ihracat yapan şirketlerin başında 3 milyar 958 milyon dolarlık Ford yer aldı. Onu 3 milyar 247 milyon dolarlık Tofaş, 2 milyar 834 milyon dolarlık Oyak-Renault izledi. Toyota, 2 milyar 685 milyon dolarlık Ford'un ardından üçüncü sırada yer aldı. Tofaş'ın 2 milyar 100 milyon dolarlık ihracatı beşinci sırada yer aldı. Arçelik bir milyar 780 milyon dolarlık Altın, İstanbul Altın Rafinerisi bir milyar 285 milyon dolarlık Besch ve bir milyar 66 milyon dolarlık Dokuzuncu oldu. En fazla ihracat gerçekleştiren yabancı firması ise Toyota oldu. Toyota'nın ihracatı 3 milyar 958 milyon dolarlık Ford'un ardından üçüncü sırada yer aldı. Tofaş'ın 2 milyar 834 milyon dolarlık ihracatı beşinci sırada yer aldı. Arçelik bir milyar 780 milyon dolarlık Altın, İstanbul Altın Rafinerisi bir milyar 285 milyon dolarlık Besch ve bir milyar 66 milyon dolarlık Dokuzuncu oldu. En fazla ihracat gerçekleştiren yabancı firması ise Toyota oldu. Toyota'nın ihracatı 3 milyar 958 milyon dolarlık Ford'un ardından üçüncü sırada yer aldı.

DÖNEM KÂRLILIĞI YÜZDE 33,2 ARTTI

	2014	Pay (%)	2015	Pay (%)	2016	Pay (%)
Üretimden satışlar (net)	421,156	-	450,505	-	490,043	-
Faaliyet kârı	30,457	6,4	44,144	8,7	52,376	9,4
Finansman giderleri	15,989	3,4	27,994	5,5	29,006	5,2
EMTDA	50,403	10,7	62,015	12,2	76,135	13,7
Dönem kârı(V.Ö)	27,097	5,7	28,230	5,6	37,734	6,8

YABANCI ŞİRKETLER 123'E DÜŞTÜ

ISO 500 şirketleri istihdamı yüzde 2,2 artışla yaklaşık 15 bine çıkardı. Dönem masraf ve ücretlerinde de yüzde 15,7 oranında artış yaşandı. Yabancı paylı kuruluşların sayıdaki azalması da raporda dikkat çekti. ISO 500'de 2009 yılında 133'e kadar çıkan yabancı sermaye kuruluşları 2016'da 123'e indi. Diğer taraftan, Ar-Ge için verilen öncelik teşvik ve desteğe, motive edici yalıtım-konutlara ilişkin 2016'da ISO 500'ün Ar-Ge harcaması yüzde 16,3 azaldı. ISO Başkanı Erdal Bahçivan, listedeki şirketlerin 2016'da finansman maliyetlerini faiz oranlarındaki gerilemenin de etkisiyle biraz daha etkin yönettiğini dile getirdi.

TIRYAKI AGRO 440 ŞİRKETİ SOLLADI

Faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr (EBITDA) eden firma sayıları, 2016'da 484'e yükselirken, son dört yıl içinde en yüksek sayıya ulaştı. Zaten eden firma sayısı ise 16'ya geriledi. Vergi öncesi kâr eden kuruluş sayısı 400'den 392'ye geriledi. ISO 500'de isimini açıklanmasını istemeyen firma sayısı 19 olurken, 69 yeni şirket listeye girer. Geçen yıl listeye 60'ine sarıdan çıkarak 440 şirkete bakan Tiryaki Agro Gıda, en fazla yabancı yapan şirket oldu. Gemlik Gübre, 196'dan 453'e gerileyerek, en fazla yabancı şirket oldu. Listede ilk 3'ü Koç Topluluğu şirketleri alırken, ISO 500'ün satışlarının 3'te birini borsadaki şirketlerden geldi.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK ŞİRKETİ HANGİSİ OLDU?

■ 4. Sayfa

TÜPRAŞ sanayinin zirvesinde yer alıyor.

Türkiye'nin en büyük şirketi TÜPRAŞ oldu

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO)

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 araştırması sonuçlarına göre, sanayinin zirvesinde 32 milyar 594 milyon lira üretimden satışları ile TÜPRAŞ yer aldı. Listede ikinci Ford, üçüncü ise TOFAŞ oldu. Sanayi devlerinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 490 milyar liraya, toplam faaliyet kârı yüzde 18,6 artışla 52.4 milyar liraya ve toplam ihracatı da yüzde 3.1 artışla 55.1 milyar dolara yükseldi. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet kârının yarısından fazlasını ise finansman gideri olarak kaybetti.

En büyük ilk 10 şirket

- 1- TÜPRAŞ
- 2- Ford
- 3- TOFAŞ
- 4- Oyak-Renault
- 5- Arçelik
- 6- Toyota
- 7- EÜAŞ- Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü
- 8- Hyundai Assan
- 9- İçdaş Çelik
- 10- Iskenderun Demir ve Çelik

İLK SIRADA TÜPRAŞ VAR

■ **İSTANBUL Sanayi Odasının** hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu. Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Asan, İçdaş Çelik, İskenderun Demir ve Çelik izledi.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK sanayi kuruluşu Tüpraş

İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, düzenlediği basın toplantısında, İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu.

Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, İskenderun Demir ve Çelik izledi.

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2016 yılında 48 yeni firma girdi. Bunlardan 27'si önceki yıl **İSO İkinci 500** Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 21 firma ise **İSO 1000** dışından doğrudan 2016 yılı ilk 500 sıralamasına girdi.

İlk 10'da 2015'e göre Tofaş beşincilikten üçüncülüğe yükselirken, İçdaş Çelik onunculuktan dokuzunculuğa, Toyota 15'incilikten altıncı sıraya yükseldi.

Arçelik üçüncülüğten beşinciliğe, EÜAŞ altıncılığtan yedinciliğe, İskenderun Demir ve Çelik de dokuzunculuktan onunculuğa geriledi.

İSO 500'DEN 76 MİLYAR DOLARLIK İHRACAT

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında en fazla ihracat yapan şirketlerin başında 3 milyar 958 milyon dolarla Ford yer aldı. Onu 3 milyar 247 milyon dolarla Tofaş, 2 milyar

834 milyon dolarla Oyak-Renault izlerken, Toyota, 2 milyar 685 milyon dolarla en fazla ihracat yapan dördüncü kuruluş oldu.

Tüpraş'ın 2 milyar 100 milyon dolarla beşinci olduğu sıralamada, Arçelik bir milyar 780 milyon dolarla

altıncı, İstanbul Altın Rafinerisi bir milyar 285 milyon dolar yedinci, Bosch ise bir milyar 66 milyon dolarla dokuzuncu oldu.

İSO 500 şirketleri geçen yıl toplam 76 milyar 134 milyon 703 bin dolarlık ihracat gerçekleştirdi.

Çılgın sanayiciler

Türkiye'nin 500 sanayi devi, darbe girişimi, terör, finansman sıkıntısı ve kurların sıçradığı 2016'da yatırım azmiyle satışları yüzde 8.8, faaliyet kârını da 18.6 artırmayı başardı, ihracatta atağa kalktı. **Istanbul Sanayi Odası**'nın (ISO) **Türkiye**'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasının 2016 sonuçlarına göre, geçen yılın birincisi Tüpraş oldu. Ford ikinciliği, Tofaş ise üçüncülüğü aldı. >> 6'da

TÜRK DEVLERİ BÜYÜMEYİ SÜRDÜRDÜ

ÇILGIN SANAYİCİLER!

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketi, 15 Temmuz darbe girişimi, terör, finansman sıkıntısı ve kurulları sıradığı bir yıl olan 2016'daki yatırım azmiyle satışlarını yüzde 8,8, kârını yüzde 18,6 artırmayı başardı, ihracatta atağa kalktı

Finansman sıkıntısı son yıllara damgasını vurmuştu. Bu yıl yayımlanan rakamlar da bu sorunun etkisinin ciddi oranda ortadan kalkmadığını gösterdi.

EKONOMİ SERVİSİ

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından geleneksel olarak yayımlanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'na araştırmamızın 2016 yılı sonuçlarına göre, geçen yılın birincisi Tüpraş, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayı yakalayarak Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Ford 16,3 milyar lirayla ikinci, Tofaş 12,8 milyar lirayla üçüncü oldu. Listede ilk 10'a giren diğer firmalar Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, Iskenderun Demir Çelik izledi olarak sıralandı.

Sanayi devlerinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 480 milyar liraya, toplam faaliyet karı yüzde 18,6 artışla 52,4 milyar liraya yükseldi. Toplam ihracat üç yıldır üst üste geriledi. 500 Büyük Kuruluşun 2016 yılında ihracatını yensiden ivme kazanarak yüzde 3,1 artışla 55,1 milyar dolar oldu. Sanayi kuruluşları, el devletleri 52 milyar liralık esas faaliyet karının yarısından fazlasını finansman girişi olarak kaybettiler.

'Orta gelir' çıkışı...
İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Türk sanayisi finansman zorluğu, bu kur dalgalanmaları, sosyal, siyasi, terör ve jeopolitik olumsuzlukları barındıran bir yılda, 'başarım' azim ve kararlılığı korudu" dedi. Sanayi sektörünün ekonomiyi destekleyerek ekonomik büyümeye ve nitelikli katkıyı sunduğunu ve büyümeyi sürüklediğini vurgulayan Bahçivan, şöyle devam etti: "Türkiye'yi orta gelir tuzağına girmekten kurtaracak, nitelikli ve sürdürülebilir büyümeyi yaratacak ekonomimizi bu rekabette bir üst lige çıkaracak ve nihayetinde Türkiye'nin dünyadaki en büyük 10 ekonomisi arasına girmesine en güçlü katkıyı yapacak yegane sektör, sanayi sektörüdür."

Finansman sorunu
Finansman giderleri 2016 yılında yüzde 3,6 artarak 29 milyar TL'ye yükseldi. Dönem kar ve

zarar toplamı da 2016 yılında yüzde 33,2 artarak 28,3 milyar liradan 37,7 milyar liraya yükseldi.

Borç: 207 milyar!

İSO Başkanı Bahçivan, "Finansman noktası rahatlatıldığı zaman, bu kadar zorluklarla mücadele edebilen bir sektörün, daha başka neler yapabileceğinin de ipuçları görülmüştü" dedi. Bahçivan ayrıca, "Sanayinin mevcut mali yapısı içinde faiz ve kur dalgalanmalarının, sanayi sektöründe kârlılığı ve sermaye birikimini olumsuz etkilemeye devam edeceğine şimdiden söylemek mümkün" diye konuştu.

Faiz etkisi

İSO 500'ün borç yükü her geçen yıl biraz daha artıyor. 2014'te 140 milyar lira olan mayalı borçlar 2015'te 175 milyar liraya, 2016'da 207 milyar liraya yükseldi. İSO 500'deki kuruluşlar 2016'da finansman maliyetlerini faiz oranlarındaki gerilemenin de etkisiyle biraz daha etkin yönetti" diyen Bahçivan, "TL'nin değer kaybı finansman giderlerine beklentilerin altında etki yapıyor, bunu nedeni finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payının 2016'da yüzde 63,4'ten yüzde 55,4'e inmesi" ifadelerini kullandı.

İSO 500'de 2016 yılında vergi öncesi kar eden kuruluş sayısı 400'den 392'ye inerken, zarar eden kuruluş sayısı 108 olarak duyuruldu.

Borçlar alarm veriyor

Borç ile şirketlerin özkaynak oranında, son 10 yıldır sürekli olarak bozulmuş denge bu yıl da sürdü. Borçların payı 2007 yılında yüzde 45,2 iken, bu oran 2016 yılı itibarıyla yüzde 61,9'a yükseldi. Aynı dönemde özkaynakların payı da yüzde 54,8'den yüzde 38,1'e geriledi. Sonuçları, son 10 yılın en olumsuz borç ve özkaynak ilişkisini ortaya çıkardı. Sanayi kuruluşlarının elde ettikleri karlarının önemli bir bölümünü finansman giderlerini aktardığından iç kaynaklarını büyütmeye kullanamadığı belirtildi. Bu yüzden de yeni yatırımları daha çok borçlanmaya dayalı olarak yapıldığı görülüyor. Sonuç itibarıyla bu tablonun sağlıklı bir finansman çarkı yüzünden ortaya çıktığı belirtiliyor. Yine İSO 500'ün borç yükü her geçen yıl biraz daha artarken, 2016 yılında bu oran yüzde 18,8'lik artışla 207 milyar liraya yükseldi.

İHRACATTA İLK 10

Sıra	Şirket	İhracat (Milyon Dolar)
1.	Ford	3.558
2.	Tofaş	3.247
3.	Oyak Renault	2.834
4.	Toyota	2.685
5.	Tüpraş	2.100
6.	Arçelik	1.779
7.	Istanbul Altın R.	1.225
8.	Bosch	1.066
9.	BSH Ev Aletleri	756
10.	Eti Maden	688

İSTİHDAMDA İLK 10

Sıra	Şirket	Çalışan (kişi)
1.	Arçelik	17.753
2.	Ford	10.593
3.	Tofaş	9.788
4.	Türkiye Şeker Fabrikası	9.059
5.	Bosch	8.270
6.	Çay İşletmeleri	7.055
7.	BSH Ev Aletleri	7.029
8.	EÜAŞ Elektrik	6.731
9.	Eti Gıda	6.575
10.	İmbat Madencilik	6.247

KÂRLILIKTA İLK 10

Sıra	Şirket	Yük kâr (milyon TL)
1.	Türkiye Petrolleri	3.336
2.	EÜAŞ Elektrik Üretim	3.126
3.	TÜPRAŞ	1.639
4.	Ereğli Demir Çelik	1.579
5.	İskenderun Demir Çelik	1.551
6.	Eti Maden	1.234
7.	Petkim	865,6
8.	Ford Otomotiv	768,5
9.	Soda Sanayii	552,2
10.	AeSsan Elektronik	534,0

İSO 500'DE İLK 50

Sıra	Şirket	Net satışlar (milyon TL)
1.	Tüpraş	32.594
2.	Ford	16.314
3.	Tofaş	12.856
4.	Oyak-Renault	11.465
5.	Arçelik	11.245
6.	Toyota	10.570
7.	EÜAŞ	7.348
8.	Hyundai Assan	7.057
9.	İçdaş Çelik	6.545
10.	İskenderun Demir Çelik	6.496
11.	Ereğli Demir Çelik	6.177
12.	Vestel Elektronik	5.760
13.	Istanbul Altın Raf.	5.465
14.	Aygaz	5.423
15.	Mercedes-Benz Türk	4.448
16.	BSH Ev Aletleri	4.305
17.	Petkim	4.153
18.	Unilever	4.029
19.	Çolaklıbu Metalurji	3.842
20.	AeSsan Elektronik	3.712
21.	Türkiye Şeker Fab.	3.632
22.	Tosçelik	3.593
23.	Bosch	3.176
24.	Vestel Beyaz Eya	2.962
25.	Türk Traktör	2.933
26.	Philip Morris Sabancı	2.772
27.	Eti Gıda	2.675
28.	Borçelik	2.662
29.	TUSAŞ	2.497
30.	Coca-Cola İçecek	2.417
31.	Konya Şeker	2.414
32.	Milangaz	2.320
33.	Sarkysan Elektronik	2.323
34.	Kardemir	2.308
35.	İpragaz	2.232
36.	Kastamonu Entegre	2.227
37.	Eti Maden	2.204
38.	Er-Bakır	2.172
39.	Eneçija	2.151
40.	Çay İşletmeleri	2.111
41.	Assan Alüminyum	2.107
42.	Kroman Çelik	2.067
43.	Türkiye Kömür İşl.	2.022
44.	Ayaz Akrikli	1.981
45.	Hayat Kimya	1.965
46.	Eren Enerji	1.938
47.	Abaloğlu	1.916
48.	Baştaş Metalurji	1.904
49.	Vicel Boru	1.897
50.	Vıldız Entegre	1.888

MİLANGAZ 32. SIRADA
Demireren Grubu şirketi Milangaz LPG Dağıtım firması, İstanbul Sanayi Odası'nın geleneksel olarak yayımladığı İSO 500 listesinde 32'inci sırada yer aldı. Milangaz şirketinin 2016 yılında üretimden elde ettiği satışlarının toplamı 2 milyar 328 milyon TL olarak gerçekleşti. Kuruluşu 1957 yılına dayanan grubun önce gelen şirketi Milangaz İlkenin ilk LPG tedarikçisi. 2017'yi büyüme yılı ilan eden Milangaz son olarak Tekirdağ'da LPG ve oto gaz depolama için stratejik ve önemli bir yatırım imza attı.

Otomotiv sektörü gerek ilk 5 içerisindeki şirketlerle gerekse toplam üretimden aldığı payla yine öne çıktı.

Maaşlara %15 zam

İSO 500'ün oluşturduğu toplam istihdam 2016 yılında yüzde 2,2 ile yaklaşık 15 bin civarında arttı. Ödenecek maaş ve ücretlerde de yüzde 15,7 oranında artış gerçekleşti. İSO 500'de 2016 yılında vergi öncesi kar eden kuruluş sayısı 400'den 392'ye inerken, zarar eden kuruluş sayısı ise 108 oldu. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar (EBITDA) eden firma sayıları 2016 yılında 484'ye yükseldi ve ölçülmeye başlandı. Son dört yıl içindeki en yüksek sayıya ulaştı. Zarar eden firma sayısı ise 16'ya geriledi. 500 Büyük içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 12'si indii.

2016'DA LİSTEYE 69 ŞİRKET GİRDİ

Geçen yıl gösterdikleri performansla 69 şirket İSO 500 listesine girdi. 2016'da en hızlı çıkışı İsteyte 60'ıncı sıradan giren Tiryaki Agro yaptı. Bu şirket İsteyte 78'inci ve 105'inci sıradan giren "İsminin açıklanmasını istemeyen şirketler" takip etti. Geçen yıl isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 19 oldu. 2016'da 235 şirket listede üst sıralara çikanen, 185 şirket alt sıralara düştü. Toyota Boshoku Türkiye'nin (otomobil içi dizaynı, koltuk, kapı ve diğer parçaların imalatı yapıyor) 211 sıra yükselerek 405. sıradan 194. sıraya ulaşması dikkati çekti.

En fazla düşüş kaydeden şirket 257 basamak gerilemeye 196. sıradan 453. sıraya inen Gemlik Gübre oldu. FETÖ'nün darbe girişimine ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Zararlı Mevduatı Sigorta Fonuna (TMSF) devredilen şirketlerden İstikbal Mobilya, Küçükbuğ Yağ ve Deterjan, Ayne Gıda, Beyteks Tekstil, Naksan Plastik, Boyçelik Metalik, İçiş Aşpaş Profil ve Form Şişer çikanen, 185 şirket alt sıralara düştü. de aralarında bulunduğu bazı şirketler de İSO 500'de yer aldı. Söz konusu şirketlerden çoğunun 2015'e göre sıralamada gerilediği görüldü.

AR-GE NOTU: ÇOK ZAYIF

TL'nin değer kaybının finansman giderlerinde beklentilerin altında etki yapıyor. Finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı 2016'da yüzde 63,4'ten yüzde 55,4'e indi. İSO 500'ün Ar-Ge harcamaları bir önceki yıla göre yüzde 16,2'lik azalmaya ise 2,8 milyar liraya indi. Ar-Ge yatırım şirket sayısı 239'a düştü. İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Sanayide Ar-Ge yatırımları ile ilgili olarak daha fazla sorumluluk düşmektedir" dedi.

Türkiye'nin en büyüğü: TÜPRAŞ

İSTANBUL (AA) - **İstanbul Sanayi Odası'nın** hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

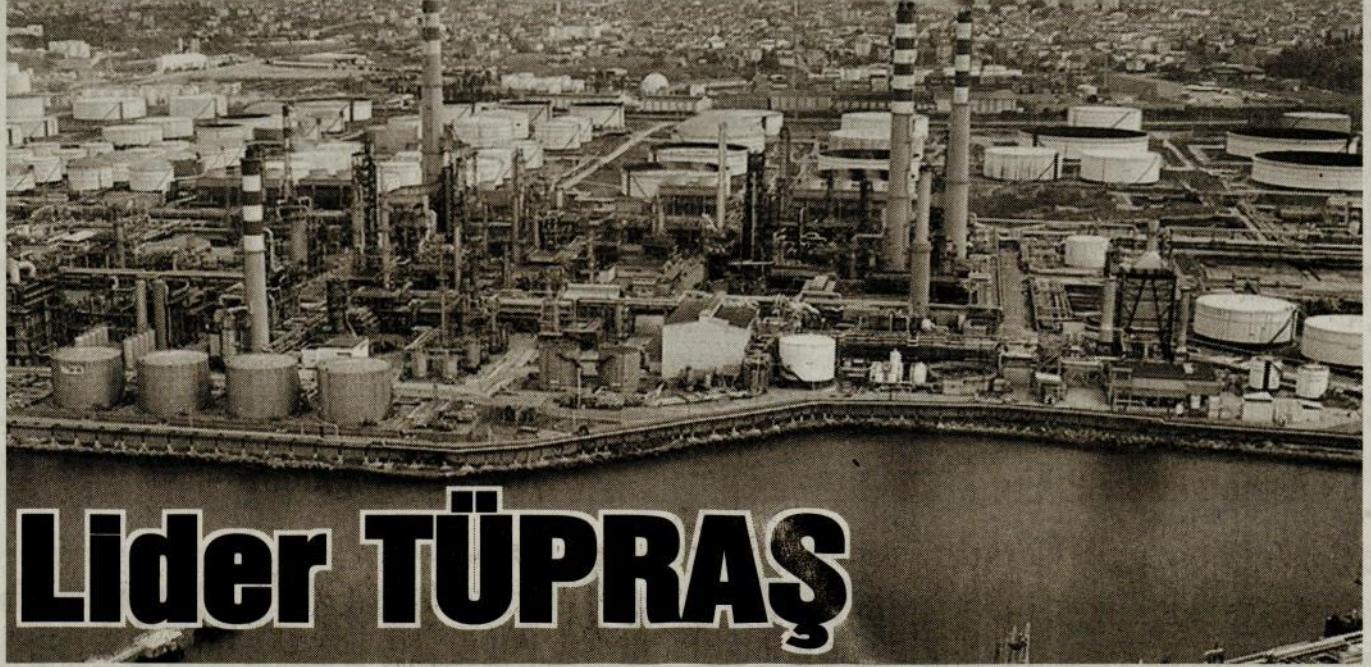
İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, düzenlediği basın toplantısında,

İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu.

Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EUAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, Iskenderun Demir ve Çelik izledi.

Türkiye'nin sanayi devleri belli oldu

Lider TÜPRAŞ

İSTANBUL Sanayi Odasının (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2016 yılı araştırması sonucunda ilk sırada Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) yer alırken, Ford ikinci, Tofaş üçüncü oldu. "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2016 yılı araştırmasının sonuçları İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklandı. İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2016 yılında 48 yeni firma girdi. Bunlardan 27'si önceki yıl İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 21 firma ise İSO 1000 dışından doğrudan 2016 yılı ilk 500 sıralamasına girdi. Araştırmada, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla birinci olarak sırasını korudu. TÜPRAŞ ile onu izleyen kuruluş arasında üretimden satışlar büyüklüğü itibarıyla önemli fark bu yıl da sür-

dü. Listede üretimden satışlarda Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu. Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, İskenderun Demir ve Çelik izledi.

TOYOTA'DAN SÜRPRİZ ÇIKIŞ

İlk 10'da 2015'e göre Tofaş beşincilikten üçüncülüğe yükselirken, İçtaş Çelik onunculuktan dokuzunculuğa, Toyota 15'incilikten altıncı sıraya yükseldi. Arçelik üçüncülüğten beşinciliğe, EÜAŞ altıncılığten yedinciliğe, İskenderun Demir ve Çelik de dokuzunculuktan onunculuğa geriledi. Yıllardır listede birinci olan TÜPRAŞ'ın yanı sıra, ikinci olan Ford, dördüncü Oyak Renault ve sekizinci Hyundai Assan önceki yıldaki yerini korudu.

EN FAZLA İHRACAT YAPANLAR

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında en fazla ihracat yapan şirketlerin başında 3 milyar 958 milyon dolarla Ford yer aldı. Onu 3 milyar 247 milyon dolarla Tofaş, 2 milyar 834 milyon dolarla Oyak-Renault izlerken, Toyota, 2 milyar 685 milyon dolarla en fazla ihracat yapan dördüncü kuruluş oldu. TÜPRAŞ'ın 2 milyar 100 milyon dolarla beşinci olduğu sıralamada, Arçelik bir milyar 780 milyon dolarla altıncı, İstanbul Altın Rafinerisi bir milyar 285 milyon dolarla yedinci, Bosch ise bir milyar 66 milyon dolarla dokuzuncu oldu. En fazla ihracat gerçekleştiren sekizinci ve onuncu firma isminin açıklanmasını istemedi. **İSO 500** şirketleri geçen yıl toplam 76 milyar 134 milyon 703 bin dolarlık ihracat gerçekleştirdi. (AA)

KÂRİ BANKA ALDI

500 büyük sanayi kuruluşu 2016'da 52.4 milyar lira kâr etti. Sanayicinin, kârının 29 milyarını, kredi ve faizini geri ödemek için kullandığını söyleyen **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, "Böyle büyüme olmaz" dedi

● Gülsen UĞURLU

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 listesi açıklandı. Geçen yıl olduğu gibi TÜPRAŞ yine sanayinin lideri oldu. Üretimden satışlarında 32.5 milyar lira ile birinci olan TÜPRAŞ'ı, 16.3 milyar lira ile Ford ve 12.8 milyar lira ile Tofaş izledi. En fazla kâr Türkiye Petrolleri'de.

YENİ ŞİRKETLER GİRDİ

Araştırma sonuçlarını dün İstanbul Swisotel'de açıklayan ISO Başkanı **Erdal Bahçivan**, 2016'da ekonominin yüzde 2.9, sanayinin yüzde 3.9 büyüdüğünü söyledi. İlk 500'e 48 yeni firmanın girdiğini belirten Bahçivan, 27'sinin ikinci 500'de bulunan şirketler olduğunu kaydetti. Bahçivan, 21 firmanın ise doğrudan girdiğini söyledi.

29 MİLYAR TL ERDİ

Erdal Bahçivan, 2016'da 500 büyük şirketin kârını, yüzde 18.6 artışla 52.4 milyara yükselttiğini açıkladı. Ancak kârın yüzde 55.4'ünü (29 milyar) finansman gideri (bankadan kullanılan kredilerin faizi) olarak ödendiğini bildiren Bahçivan, böyle bir modelle yatırımların yapılmasının zor olduğunu vurguladı.

KALKINMA BANKASI KURULSU

Yoğun banka kredileri modeliyle ve faiz yüküyle büyümenin zoraştığını vurgulayan **Erdal Bahçivan**, sunuları söyledi: "Kredi Garanti Fonu (KGF), finans ile sanayici arasındaki gerginliği azalttı. Ancak bu geçici. Katma değeri yüksek ve sürdürülebilir üretim için sanayi yatırımlarına özel 'kalkınma bankası' kurulmalı."

Koç Gurubu damga vurdu

ISO 500 listesinin ilk 3'ünde Koç Topluluğu şirketleri yer aldı. İlk 10'da ise 4 şirketi var.

Tofaş ile Arçelik yer değiştirdi. Tofaş 5'ten 3'e yükselirken, Arçelik 3'üncüden 5'e geriledi.

440 şirketi geride bırakarak listeye 60'ıncı sıradan giren Tiryaki Agro, en fazla sıçrayan oldu. 257 basamak gerilemeye 196'ncı sıradan 453'üncüye inen Gemlik Gübre, en fazla düşen oldu.

İlk 50 şirket, toplam 490 milyar liralık üretimden satışların 241 milyar lirasını gerçekleştirdi.

ISO 500'e sadece Kocaeli'den 80 firma girdi.

TÜPRAŞ, 32 milyar 594 milyon lira üretimden satış ile Türkiye'nin sanayi devi oldu.

YABANCI SERMAYE AZALDI

ISO 500 büyük kuruluşun 2016'daki üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8.8'lik artışla 490 milyar 43 milyon liraya çıktı. Bu şirketler, 2016'daki tüm olumsuzluklara rağmen istihdamlarını yüzde 2.2 (15 bin kişi) artırdı. Maaşlar yüzde 15.7 arttı. Yabancı sermayeli şirket sayısı 137'den 123'e düştü.

BORÇ YÜKÜ ARTIYOR

Özel kuruluşların özkaynak oranı yüzde 38.1'e inerken, borçlanma oranının yüzde 61.9'a yükseldiğini belirten Bahçivan, "Bu son 10 yılın en olumsuz borç/özkaynak ilişkisi. Borç yükü artıyor. Mali borçlar 2016'da yüzde 18.8'lik artışla 207 milyara yükseldi" dedi. 2016'da 392 şirket kâr, 108 şirket de zarar etti.

OTOMOTİV ÖN PLANDA

Sanayinin ilk 10 büyüğü arasında 5 otomotivci var. En fazla ihracat yapan ilk 3 kuruluş da otomotivden. 3.9 milyar dolarlık ihracatıyla Ford birinci olurken, 3.2 milyar dolarla Tofaş ikinci, 2.8 milyar dolarla Renault üçüncü oldu. **ISO 500** şirketleri, 2016'da 55.1 milyar dolarlık ihracat yaptı.

SANAYİNİN 100 BÜYÜĞÜ

SIRA	2016	2015	ŞİRKET	ÜRETİMDEN SATIŞ (TL/2016)	BAGLI OLDUĞU ODAKAMU
1	1	1	TÜPRAŞ	32.594.414.128	Kocaeli
2	2	2	Ford	16.314.127.976	İstanbul
3	5	3	Tofaş	12.856.413.539	İstanbul
4	4	4	Oyak-Renault	11.465.524.257	İstanbul
5	3	5	Arçelik	11.245.036.602	İstanbul
6	15	7	Toyota	10.570.043.142	Sakarya
7	6	6	EUAŞ Elektrik	7.348.858.592	Kamu
8	8	8	Hyundai Assan	7.057.554.049	Kocaeli
9	10	10	İçdaş	6.545.208.753	Çanakkale
10	9	9	İskenderun Demir	6.496.505.034	İskenderun
11	7	11	Ereğli Demir	6.177.568.072	İstanbul
12	11	12	Vestel Elektronik	5.760.214.498	İstanbul
13	14	13	İstanbul Altın	5.465.599.932	İstanbul
14	13	14	Aygaz	5.423.022.538	İstanbul
15	12	15	Mercedes-Benz	4.449.092.707	İstanbul
16	18	16	BŞH Ev Aletleri	4.305.693.145	İstanbul
17	16	17	PETKİM	4.153.280.101	Ege Bölgesi
18	19	18	Unilever	4.029.650.865	İstanbul
19	17	19	Çolakoglu Metalurji	3.842.868.358	İstanbul
20	23	20	Aselsan Elektronik	3.712.045.327	Ankara
21	20	21	Şeker Fabrikaları	3.632.109.853	Kamu
22	21	22	Toşelik	3.593.820.225	İskenderun
23	22	23	Bosch	3.176.245.301	Bursa
24	26	24	Vestel Beyaz Eşya	2.962.571.340	İstanbul
25	24	25	Türk Traktör	2.933.961.665	Ankara
26	33	26	Philips Philip Morris	2.772.231.058	İstanbul
27	25	27	Eti Gıda	2.675.234.330	Eskişehir
28	28	28	Borçelik	2.662.589.617	İstanbul
29	36	29	TUSAŞ-Türk Havacılık	2.497.800.265	Ankara
30	30	30	Coca-Cola	2.417.370.884	İstanbul
31	37	31	Konya Şeker	2.414.094.742	Konya
32	31	32	Milangaz	2.328.729.461	İstanbul
33	27	33	Sarkuysan	2.323.459.615	Kocaeli
34	34	34	Kardemir	2.308.673.828	Karabük
35	39	35	İpragaz	2.232.981.239	İstanbul
36	41	36	Kastamonu Entegre	2.227.030.873	İstanbul
37	32	37	Eti Maden	2.204.963.976	Kamu
38	29	38	Er-Bakır	2.172.255.223	Denizli
39	60	39	Enerjisa	2.151.188.063	Kocaeli
40	42	40	Çay İşletmeleri	2.111.715.495	Kamu
41	40	41	Assan Alüminyum	2.107.690.035	İstanbul
42	43	42	Kroman Çelik	2.067.126.164	Kocaeli
43	47	43	Kömür İşletmeleri	2.022.973.394	Kamu
44	35	44	Aksa Aknyik	1.981.963.090	Yalova
45	45	45	Hayat Kimya	1.965.999.861	Kocaeli
46	58	46	Eren Enerji	1.938.186.225	Zonguldak
47	52	47	Abaloğlu Yem	1.916.284.767	Denizli
48	46	48	Baştuğ Metalurji	1.904.358.202	Osmaniye
49	55	49	Yücel Boru	1.897.943.622	İstanbul
50	38	50	Yıldız Entegre	1.888.957.810	Kocaeli
51	49	51	Süttaş	1.878.902.996	Karacabey
52	44	52	Barvit	1.809.704.766	Balıkesir
53	56	53	Nadir Metal	1.805.339.603	İstanbul
54	51	54	İzmir Demir	1.798.330.412	Ege Bölgesi
55	57	55	Sanko Tekstil	1.743.305.854	Gaziantep
56	48	56	Borusan	1.658.726.154	İstanbul
57	53	57	Brisa	1.612.256.544	İstanbul
58	59	58	MMK Metalurji	1.584.171.380	Dörtöyl
59	62	59	Toros Tarım	1.561.847.444	İstanbul
60	-	60	Tiryaki Agro	1.553.761.114	Gaziantep
61	50	61	Diler Demir	1.515.164.458	İstanbul
62	63	62	Soda Sanayii	1.432.815.646	İstanbul
63	61	63	Akçansa	1.399.614.730	İstanbul
64	66	64	JTI Tütün	1.398.726.648	Ege Bölgesi
65	71	65	Netem	1.395.595.629	Kocaeli
66	54	66	Türkiye Petrolleri	1.386.534.002	Kamu
67	64	67	CP Gıda	1.364.819.908	İstanbul
68	223	68	Koç Metalurji	1.322.398.929	Dörtöyl
69	76	69	Şenpiliç	1.319.611.215	Sakarya
70	75	70	Atlas Enerji	1.318.465.501	İstanbul
71	79	71	Otokar Otomotiv	1.302.154.504	İstanbul
72	112	72	Et ve Süt Kurumu	1.275.540.976	Kamu
73	92	73	İçdaş Elektrik	1.241.650.794	Çanakkale
74	67	74	Kaplan Demir	1.231.240.119	İstanbul
75	68	75	Yazıcı Demir	1.217.345.814	İstanbul
76	87	76	Tezcan Yapı	1.191.026.238	Kocaeli
77	80	77	Gülşan Dokuma	1.188.106.987	Gaziantep
78	-	78	- İsmi açıklanmadı	-	Ankara
79	91	79	Asaş Alüminyum	1.172.635.346	İstanbul
80	69	80	HES Elektrik	1.167.826.774	Kayseri
81	83	81	Bosch Klima	1.165.892.262	Manisa
82	73	82	Sasa Polyester	1.160.787.832	Adana
83	90	83	MAN Türkiye	1.125.110.007	Ankara
84	98	84	Beypi	1.104.883.973	Bolu
85	84	85	Goodyear	1.089.301.168	İstanbul
86	89	86	Erdemir	1.083.628.542	Kocaeli
87	85	87	Pınar Süt	1.072.339.172	Ege Bölgesi
88	78	88	Çimsa Çimento	1.067.937.077	Mersin
89	127	89	Roketsan	1.061.851.821	Ankara
90	114	90	Delphi Automotive	1.051.731.586	İstanbul
91	118	91	Modern Karton	1.035.095.799	Çorlu
92	95	92	Paşabağçe	1.017.656.549	İstanbul
93	99	93	Erpilic	1.017.155.508	Bolu
94	134	94	Autoliv Cankor	1.009.798.253	Kocaeli
95	103	95	Altınmarka Gıda	997.660.617	İstanbul
96	129	96	İndesit Beyaz Eşya	981.770.098	İstanbul
97	108	97	Köksan Ambalaj	978.424.644	Gaziantep
98	102	98	Betek Boya	975.075.040	İstanbul
99	109	99	Yeşilyurt Demir	969.165.558	Samsun
100	72	100	TP Lastikler	966.875.673	İstanbul

İŞTE TÜRKİYE'NİN İLK 10 SANAYİ DEĞİ!

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016' araştırmasının sonuçları açıklandı

İŞTE İLK 10:

- 1-Tüpraş
- 2-Ford
- 3-Tofaş
- 4-Oyak-Renault
- 5-Arçelik
- 6-Toyota
- 7-EÜAŞ- Elektrik Üretim
A.Ş. Genel Müdürlüğü
- 8-Hyundai Assan
- 9-İçdaş Çelik
- 10-İskenderun
Demir ve Çelik

BİRİNCİ TÜPRAŞ OLDU!

İSTANBUL Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan tarafından basın toplantısında açıklanan Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşu-2016 araştırmasına göre, sanayinin zirvesinde 32 milyar 594 milyon lira üretimden satışları ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci sırada 16 milyar 314 milyon liralık üretimden satışları ile Ford bulunurken, üçüncü sırayı ise üretimden satışları 12 milyar 856 milyon lira olan Tofaş elde etti.

İSTİHDAM YÜZDE 2,2 ARTTI

TÜRKİYE'nin 500 Büyük kuruluşlarının istihdamları yüzde 2,2 ile yaklaşık 15 bin civarında arttı. Ödenen maaş ve ücretlerde de yüzde 15,7 oranında artış gerçekleşti. Son yıllarda duran varlıklar lehine olan iyileşme, 2016 yılında 1 puan kadar geriledi. İSO 500'de 2016 yılında vergi öncesi kar eden kuruluş sayısı 400'den 392'ye inerken, zarar eden kuruluş sayısı ise 108 oldu. ■ İHA

SANAYİCİ SINAVI GEÇTİ

1 2016'daki olumsuzluklara rağmen, sanayinin üretimden satışları yüzde 8.8, faaliyet kârı ise yüzde 18.6 arttı

2 Üç yıl art arda gerileyen ihracat 2016'da yüzde 3.1 artarak 55.1 milyar dolar oldu. 15 bin istihdam sağlandı

3 Devreden KDV 6 milyar liraya çıktı. Sanayici, zor şartlara rağmen devlete 6 milyar lira borç verdi

4 **İSO Başkan** Bahçıvan, "Sanayici kâr, ihracat, üretim ve istihdamda sınavları geçti" dedi

YÜKSELİŞTE DİKKAT ÇEKENLER

Toyota Boshoku Otomotiv	211
Tersan Tersanecilik San.	203
Daikin Isıtma ve Soğutma	181
Koç Metalurji AŞ	155
Memişoğlu Tarım Ürünleri	151
Eti Krom AS	141
Farba Otomotiv	139
Durmazlar Makina	128
Abaloğlu Yağ San.	128
Jotun Boya San.	125
Emger Elektrik Üretim	118
Aves Enerji Yağ	109
Honda Türkiye A.Ş.	106

EN ÇOK DÜŞENLER KAÇ SIRA DÜŞTÜ

Germlik Gübre	-257
TÜLOMSAŞ	-152
Naksan Plastik	-127
Ege Çelik Endüstrisi	-122
Borsan Kablo Elektrik	-117
Agromey Gıda	-92
Kalde Klima	-92
Çeşknöz Metal Form	-88
Kerim Çelik Mamulleri	-84
Durak Fındık San.	-83
Ege Endüstri	-83
İnci GS Yuasa Akü	-82
HAVELSAN	-75

TOYOTA'DAN SÜRPRİZ ÇIKIŞ

"İSO-500 Türkiye'nin En Büyük Sanayi Kuruluşu" 2016 yılı araştırması sonucunda ilk sırada yine Tüpraş yer alırken, Ford ikinci, Tofaş üçüncü oldu. Listeye 2016 yılında 48 yeni firma girdi. Bunlardan 27'si önceki yıl İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 21 firma ise İSO 1000 dışından doğrudan 2016 yılı ilk 500 sıralamasına girdi. İlk 10'da 2015'e göre Tofaş beşincilikten üçüncülüğe yükselirken, İtçaş Çelik onunculuktan dokuzunculuğa, Toyota 15'incilikten altıncı sıraya yükseldi. Listenin ilk 50 şirketi, toplam 490 milyar liralık üretimden satışların 241 milyar lirasını gerçekleştirdi.

NET KÂR % 33 ARTTI

	Tutar	Değ (%)
Üretimden satışlar	490.043	8.8
Faaliyet kârı (zararı)	52.376	18.6
Finansman giderleri	29.006	3.6
FAVOK	76.135	22.8
Dönem kârı	37.734	33.2

[Milyon TL]

Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) hain darbe girişimi, DEAŞ ve PKK'nın bombalı eylemleriyle birlikte yükselen jeopolitik riskler, kriz tetikçisi kredi derecelendirme kuruluşlarının not indirimleri ve küresel ekonomideki belirsizliklere rağmen, Türk sanayicisi 2016 yılında üretim, istihdam, ihracat ve kâr yaratmada sınıfı geçti. **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO)** dün açıklanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 araştırmasının sonuçlarına göre, üretimden satışlar yüzde 8.8 artarak 490 milyar liraya geçti. Şirketlerin toplam faaliyet kârı yüzde 18.6 artışla 52.4 milyar TL'ye, faaliyet kârlılık oranı da yüzde 8.7'den 9.4'e yükseldi. 500 büyük kuruluşun üç yıldır üst üste gerileyen ihracatı, 2016'da yüzde 3.1 artışla 55.1 milyar dolar oldu.

SINAVLARIN TÜMÜNDE BAŞARILI OLDUK

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, 2016 yılında yaşanan olumsuzluklara dikkat çekerek, "Türk sanayisi, finansman zorluğu, kur dalgalanmaları, sosyal, siyasal, terör ve jeopolitik tüm olumsuzlukları barındıran bir yıl içinde, 'başarma' azim ve kararlılığını korudu. Sanayici hem kâr etme noktasında hem ihracatını artırmakta, hem üretimini sürdürmekte ve hem de yeni istihdam yaratmakta, ülkesine karşı temel sorumluluklarını kapsayan sınavların hepsinden başarıyla geçti" dedi.

KÂRIN YARISI YİNE FİNANSMANA GİTTİ

Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet kârının yarısından fazlasını finansman giderleri olarak kaybetti. **Finansman giderleri 2016** yılında yüzde 3.6 artarak **29 milyar TL'ye** yükseldi. Bahçıvan, "Finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı yüzde 63.4'ten 55.4'ü indirdi. **Dünyada bu oran** ortalama yüzde 16" diye konuştu.

DİKKAT ÇEKEN AR-GE ELEŞTİRİSİ

Ar-Ge harcamaları **yüzde 16.3'lük** azalma ile 2.8 milyar liraya **inerken**, Ar-Ge konusunda sanayicilerin **eleştirel** bir pay çıkarması **gerekliğini** belirten Bahçıvan, "Ar-Ge yatırımlarına verilen destek ve teşviklere sanayici yeterli kadar yanıt veremedi" dedi. Bahçıvan, devreden KDV'nin yüzde 23.6 artarak 6 milyara çıktığına işaret ederek, "Sanayi finansmanda zorlanırken, devlete 6 milyar lira borç vardı" dedi.

Türkiye'nin 500 büyük şirketinin istihdamı yüzde 2.2 ile yaklaşık 15 bin civarında arttı.

AR-GE'YE YATIRIM DÜŞTÜ

Yıl	Milyon TL	Ar-Ge /Satış (%)
2013	1.959	0.51
2014	3.132	0.74
2015	3.351	0.74
2016	2.806	0.57

15 BİN İSTİHDAM

Yıl	Sayı	Değişim (yüzde)	Ödenen ücret
2014	639.680	4.2	32.392
2015	648.413	1.4	35.810
2016	662.944	2.2	41.445

[Milyon TL]

İLK 10'UN 5'İ OTOMOBİLCİ

2016	2015	Şirket	Üretimden satış(Bin TL)
1	1	Tüpraş	32.594.414
2	2	Ford Otomotiv	16.314.127
3	5	TOFAŞ Türk Oto.	12.856.419
4	4	Oyak-Renault Oto.	11.465.524
5	3	Arçelik	11.245.036
6	15	Toyota Otomotiv	10.570.043
7	6	EÜAŞ Elektrik Üretim	7.348.858
8	8	Hyundai Assan Oto.	7.057.554
9	10	İçtaş Çelik Enerji	6.545.208
10	9	İskenderun Demir ve Çelik	6.496.505
11	7	Ereğli Demir ve Çelik	6.177.568
12	11	Vestel Elektronik	5.760.214
13	14	İstanbul Altın Rafinerisi	5.465.599
14	13	Aygaz A.Ş.	5.423.022
15	12	Mercedes-Benz Türk	4.449.092
16	18	BŞH Ev Aletleri	4.305.693
17	16	PETKİM Petrokimya Holding	4.153.280
18	19	Unilever San. ve Tic.	4.029.650
19	17	Cotakoğlu Metalurji A.Ş.	3.842.868
20	23	Aselsan	3.712.045

NORVEÇLİ BALIKÇILAR 203 SIRA YÜKSELTTİ

EN çok sırayı alanlar listesinde 203 sıra birden yükselerek ikinci sıraya oturan Tersan Tersanecilik'in başanının sırmı Norveçli balıkçılar oldu. 2008 küresel krizinde tüm diğer denizcilik firmaları gibi sıkıntıya düşen şirket kendi programını çizdi. Kimyasal ve kuru yük tankertelerindeki sıkıntı nedeniyle dış pazarlara gözünü diken Tersan Tersanecilik araştırmaları sonucunda Norveçli balıkçıların gemilerinin eski olduğunu ve yenilenmesi gerektiğini tespit etti. 2008'de ise başlayan şirket 3'üncü yılın sonunda ilk balık gemisinin kontratını yaptı. Şirket, Norveç'e ihracat edilen gemilerin yüzde 80'ini yapıyor. TMSF bünyesindeki Küçükbay Yağ ise 106'nıclıktan 102'nliçliğe yükseldi.

KÂRIN YARISI FİNANSMANA

Milyon TL	2013	2014	2015	2016
Finansman gideri	19.185	15.989	27.994	29.006
Faaliyet kârı	36.435	30.457	44.144	52.376
Finansman gideri/ Faaliyet kârı (%)	52.7	52.5	63.4	55.4

YATIRIM İSTEĞİ AZALMA GÖSTERDİ

Yıl	Duran Var./Aktif	Dönen Var./Aktif
2007	47.8	52.2
2010	43.3	56.7
2014	45.9	54.1
2015	46.3	53.7
2016	45.3	54.7

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan

Sınavı geçtik ama sınıfı geçemedik

İnsan vücudunda **haz duyurgacı** sayısının iki katı **acı algılayıcı** vardır. Zira vücudun sağlığı için **kötü haber**, tez ulaşmalıdır. **Haz** ve **alkış** bekleyebilir...

Istanbul Sanayi Odası'nın 2016 Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu raporu; "**satış, ihracat, KDV, istihdamda**" zorlu sınav vermesine rağmen, sınıfı geçemediğini, **vasatlık tuzağından kurtulamadığını** gösteriyor.

Şeref
OĞUZ

ONERİ-YORUM

Sıralayalım;
1. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri **52 milyar liralık** esas faaliyet kârının yansından fazlasını finansman gideri olarak kaybetmek

zorunda kaldı.

2. Finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı **%63.4**'ten **%55.4**'e indi. Dünyada bu oran ortalama **%16**.

3. Ar-Ge harcamaları bir önceki yıla göre **%16.3**'lük azalma ile **2.8 milyar** liraya indi.

4. Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı da **%0.57**'ye gerilerken, Ar-Ge yapan şirket sayısı da **239**'a geriledi.

5. Öte yandan duran varlıkların aktif içerisindeki payı **%46,3'ten %45,3**'e gerilemesi, sanayicinin yatırım şevkinin 2015'e göre azaldığını gösterdi.

6. Kaynak yapısı içerisinde borçların payı 2007 yılında **%45,2** iken, bu oran 2016 yılında **%61,9**'a yükseldi. Aynı dönemde öz kaynakların payı da **%54,8**'den **%38,1**'e geriledi. Sonuçlar, son 10 yılın en olumsuz **borç/öz kaynak** ilişkisini sergiliyor.

7. Yatırım iştahı azalan sanayici, borçlanmasını; ağırlıklı olarak **işletme sermayesi** ihtiyacı için yaptı.

8. Üretim faaliyeti dışı gelirler **14,1 milyar TL** ile **37,7 milyar TL** olan net karının **%37**'sini oluşturdu.

9. Teknoloji yoğunluklarına göre üretilen katma değer itibarıyla en yüksek payı **%39,3** ile orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler aldı. **192** firma düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerde faaliyet gösterirken, İleri teknoloji firma sayısı sadece **12**.

Sözü uzatmaya gerek yok. **İyi haber**; FETÖ, PKK, darbecisi, işgalcisine rağmen sınavı geçebilen sanayicimiz var çok şükür.

Kötü haber ise onca teşvike rağmen sanayicimiz **Ar-Ge'yi hâlâ benimsemiyor** ve **yatırım iştahı duymuyor** olmasındır.

FAALİYET KÂRLARININ YARISINDAN FAZLASI FINANSMAN GİDERLERİNE GİTTİ

DEVLER BORÇLA AYAKTA KALDI

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu, 2016'da cirosunu yüzde 8.8 artırdı. Ancak aynı dönemde borçları yüzde 24'lük artışla 379 milyar liraya ulaştı

Istanbul Sanayi Odası (İSO), 49'uncu yılını devirdiği Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2016 yılı sonuçlarını de-ğişmeyen lideriyle açıkladı. Koç Holding'in 3 şirketiyle zirveyi tek başına fethettiği listede, TÜPRAŞ, 32 milyar 594 milyon 414 TL'lik ciro ile üst üste 12'nci kez lider oldu. 16 milyar 314 milyon TL'lik satışla Ford ikinci sıradaki yerini korurken, otomotiv sektörünün büyüme rüzgarını yakalayan TOFAŞ, 12 milyar 856 milyon TL'lik satışla 5'incilikten 3'üncülüğe yükseldi.

Döviz dalgalanmaları ve siyasi risklerin tavan yaptığı 2016'da 500 büyük şirketin cirosu yüzde 8.8'lik büyüme ile 490 milyar TL'ye ulaşırken, yeni yatırımların önünü kesecek hale gelen borçlar ise yüzde 24'lük artışla 379 milyar TL'ye yükseldi. İSO

Başkanı Erdal Bahçivan ve Başkan Yardımcısı İrfan Özhamaratlı tarafından dün İstanbul'da açıklanan araştırma verileri, şirketlerin dolardaki yükselişle dövizden kaynaklanan riskleri bir ölçüde kontrol edebildiğine işaret ederken, borç seviyesi ise sanayiciyi yatırım yapamayacak hale getirdi.

FAALİYET KÂRI 52 MİLYAR

2013 yılında 238 milyar 276 milyon TL'lik toplam borç seviyesi 2014 yılında 256 milyar TL'ye ulaşırken, her yıl ortalama yüzde 25 büyüyen borç rakamı 2016 yılında 379 milyar TL'ye dayandı. Son 10 yıldır, finansal göstergelerinde özkaynak/borçluluk oranları arasındaki dengiyi kaybeden 500 şirketin, yüzde 61.9'a ulaşan toplam borçlarına karşılık özkaynakları ise yüzde 38.1'e düşerek, en kötü yılına imza

attı. Kârlılık açısından siyasi ve ekonomik dalgalanmalar altında nispeten başarılı bir yıl geçiren Türkiye'nin dev sanayi kuruluşlarının 2015'te 44.1 milyar TL olan toplam faaliyet kârı 2016'da yüzde 18.6'lık artışla 52.4 milyar TL'ye yükseldi.

MALİ BORÇLAR KATLANDI

Ancak finansman giderlerini kontrol altında tutmayan 500 sanayi devi 52 milyar TL'lik esas faaliyet kârının yüzde 55.4'ünü finansman giderlerine yatırdı. Şirketlerin finansman giderleri 2016 yılında yüzde 3.6 artarak 29 milyar TL'ye yükseldi. Şirketlerin toplam mali borçları ise satışlarda yakaladığı büyümeyi 3'e katladı. 2015 yılında yüzde 25.1 artarak 175 milyar TL olarak gerçekleşen mali borçlar, 2016 yılında ise yüzde 18.8'lik artışla 207 milyar TL'ye ulaştı.

Sıra	Şirket	Ciro (milyon TL)
1	TÜPRAŞ	32.594
2	Ford Otomotiv	16.314
3	TOFAŞ	12.856
4	Oyak-Renault	11.465
5	Arçelik	11.245
6	Toyota	10.570
7	EÜAŞ	7.348
8	Hyundai Assan	7.057
9	İçdaş	6.545
10	İskenderun Demir Çelik	6.496
11	Ereğli Demir Çelik	6.177
12	Vestel Elektronik	5.760
13	İstanbul Altın Rafinerisi	5.465
14	Aygaz	5.423
15	Mercedes-Benz Türk	4.449
16	BSH	4.305
17	PETKİM	4.153
18	Unilever	4.029
19	Çolakoğlu	3.842
20	Aselsan	3.712
21	Türkiye Şeker Fabrikaları	3.632
22	Toşçelik	3.593
23	Bosch	3.176
24	Vestel Beyaz Eşya	2.962
25	Türk Traktör	2.933
26	Philisa	2.772
27	Eti Gıda	2.675
28	Borçelik	2.662
29	TUSAŞ	2.497
30	Coca-Cola İçecek	2.417
31	Konya Şeker	2.414
32	Milangaz	2.328
33	Sarkuysan	2.323
34	KARDEMİR	2.308
35	İpragaz	2.232
36	Kastamonu Entegre	2.227
37	Eti Maden İşletmeleri	2.204
38	Er-Bakır	2.172
39	Enerjisa	2.151
40	ÇAYKUR	2.111
41	Assan	2.107
42	Kroman Çelik	2.067
43	TKİ	2.022
44	AKSA	1.981
45	Hayat Kimya	1.965
46	Eren Enerji	1.938
47	Abaloğlu	1.916
48	Baştuğ Metalurji	1.904
49	Yücel Boru	1.897
50	Yıldız Entegre	1.888

Sanayici yatırım için yeni kalkınma bankası istedi

ISO Başkanı Erdal Bahçivan ve Başkan Yardımcısı İrfan Özhamaratlı listeyi açıkladı.

İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, şirketlerin borç ihtiyacının giderek arttığını söyledi. Bugünkü koşullarda banka finansman yükünün oldukça ağır olduğunu ve sürdürülebilir büyüme ve yeni yatırımların önünde bir engel oluşturduğunu kaydeden Bahçivan, artık bu konuda radikal bir çözüme ihtiyaç duyulduğunu dile getirdi. Bahçivan, yeni yatırımların mevcut özkaynak yapısı ile gerçekleştirilemeyeceğine dikkat çekerek, burada devletin kuracağı bir 'kalkınma bankası' ile olaya dahil olması gerektiğini söyledi. Bahçivan, kalkınma bankası aracılığıyla oluşturulacak TL cinsinden finansman yapısı ile Türk sanayisinin ihtiyaç duyulan yatırımları hayata geçirerek kabuk değiştirebileceğini dile getirdi.

TÜPRAS ŞAMPİYONLUĞU KAPTIRMİYOR

Sıra No	2016	2015	Kuruluş	Üretimden satışı (Milyon €)
1	1	1	TÜPRAS	32.594
2	2	2	Ford Otomotiv	16.314
3	5	3	TOFAS	12.856
4	4	4	Oyak-Renault	11.465
5	3	5	Arçelik A.Ş.	11.245
6	15	6	Toyota Otomotiv	10.570
7	6	8	EUAS Elektrik	7.348
8	8	7	Hyundai Assan	7.057
9	10	10	İçdas	6.545
10	9	9	İSDEMİR	6.496
11	7	7	ERDEMİR	6.177
12	11	11	Vestel Elektronik	5.760
13	14	14	İstanbul Altın Rafinerisi	5.465
14	13	13	Aygaz A.Ş.	5.423
15	12	12	Mercedes-Benz	4.449
16	18	16	BSH Ev Aletleri	4.305
17	16	17	PETKİM	4.153
18	19	18	Unilever	4.029
19	17	19	Çolakoğlu Metalurji	3.842
20	23	23	Aselsan	3.712
21	20	20	T. Seker Fabrikaları	3.632
22	21	21	Toscelik	3.593
23	22	22	Bosch	3.176
24	26	26	Vestel Beyaz Eşya	2.962
25	24	24	Türk Traktor	2.933
26	33	33	Philisa A.Ş.	2.772
27	25	25	Eti Gıda	2.675
28	28	28	Borçelik	2.662
29	36	36	TUSAS	2.497
30	30	30	Coca-Cola	2.417
31	37	37	Konya Seker	2.414
32	31	31	Milangaz	2.328
33	27	27	Sarkuysan	2.323
34	34	34	KARDEMİR	2.308
35	39	39	İbragaz A.Ş.	2.232
36	41	41	Kastamonu Entegre	2.227
37	32	32	Eti Maden	2.204
38	29	29	Er-Bakor	2.172
39	60	60	Enerjisa	2.151
40	42	42	Caykur	2.111
41	40	40	Assan Alüminyum	2.107
42	43	43	Kroman Çelik	2.067
43	47	47	T. Kömür İşletmeleri	2.022
44	35	35	AKSA Akrilik	1.981
45	45	45	Hayat Kimya	1.966
46	58	58	Eren Enerji	1.938
47	52	52	Abaloğlu Yem	1.916
48	46	46	Bastuz Metalurji	1.904
49	55	55	Yücel Boru	1.897
50	38	38	Yıldız Entegre	1.888

İhracatta otomotiv kârda kamu lider

ISO 500'e göre en fazla kâr eden sanayi kuruluşu 3,3 milyar lira ile TPAO oldu. Bu kuruluşu bir başka kamu şirketi Elektrik Üretim A.Ş. (EUAS) 3,1 milyar lira kâr ile izledi. Kârda TÜPRAS ise 1,6 milyar ile 3'üncü oldu. ISO 500 araştırmasına göre en fazla ihracat yapan şirket 3,9 milyar dolarla Ford olurken, ihracatta ilk 4'ü de otomotiv şirketleri paylaştı. TOFAS'ın ihracatı 3,2 milyar dolar, Oyak-Renault'un ihracatı ise 2,8 milyar dolar oldu.

İhracatta ilk 10

	(Milyon dolar)
1. Ford	3.958
2. TOFAS	3.247
3. Oyak-Renault	2.834
4. Toyota	2.685
5. TÜpras	2.100
6. Arçelik	1.780
7. Altın Rafinerisi	1.225
8.
9. Bosch	1.066
10.

SANAYİNİN DEVLERİ ZOR YILDA ATAKTA

Darbe girişimi ve birçok siyasi-jeopolitik gelişmelere maruz kalan Türk sanayicisi 2016'da büyümeyi başardı. 'ISO 500' araştırmasına göre kâr, ihracat ve katma değerde artış yaşandı, şirketlerin ihracatı 3 yıl sonra yeniden arttı.

REEL ekonomisinin mevcut durumunu ve yaşadığı sorunları ortaya çıkarılması bakımından önem taşıyan 'ISO 500' belli oldu. Araştırmaya göre TÜPRAS, 32,6 milyarlık üretimden satışlarla bu yıl da birinci oldu. TÜPRAS'ı Ford ve TOFAS izledi. İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) araştırması, dünya ticaretinin yüzde 3,2 küçüldüğü 2016 yılında, kanlı darbe girişimi ile birçok siyasi ve jeopolitik gelişmelere maruz kalan Türk sanayicisinin tüm olumsuzluklara göğüs germeyi başardığını ortaya koydu.

SATIŞLAR % 8,8 ARTTI
İSO'nun araştırmasına göre '500 büyük şirket'in üretimden satışları yüzde 8,8 artarak 450 milyar liradan 490 milyara çıktı. Bu şirketlerin toplam faaliyet kârı ise yüzde 18,6 artarak 44 milyardan 52 milyara ulaştı. Sanayi kuruluşları kârlılık oranını da yüzde 8,7'den yüzde 9,4'e çıkarmayı başardı.

BÜYÜMEYİ SÜRÜKLEDİK
500 büyük kuruluşun Türkiye'nin büyümesinde de sürükleyici oldu. Türkiye'nin yüzde 2,9 büyüdüğü 2016'da sanayi şirketleri yüzde 3,9 büyüme gösterdi. Bu şirketler tüm olumsuzluklara rağmen 2016'da çalışan sayısını ise 639 binden 663 bine çıkardı. İstihdam artışının büyük bölümü otomotivden geldi. Toplam ihracatı üç yıldır üst üste gerileyen 500 büyük kuruluşun 2016 yılında ihracatı yeniden ivme kazanarak yüzde 3,1 artışla 55,1 milyar dolar oldu.

SINAVLARI GEÇTİK
ISO'nun araştırmasına göre yabancı şirket sayısında düşüş de devam etti. 2016'da yabancı şirket sayısı ise 125'ten 123'e inerken bu rakam 2010'da 148 idi.

SAVUNMANIN YILDIZI BMC DEVLER LİĞİNE HIZLI GİRDİ

İSO'NUN '500 Büyük' listesinde 2016 yılında 48 yeni firma girdi. Bu şirketlerin 27'si ilk kez listeye dahil olurken kalan 21 şirket ise 'İkinci 500' listesinde yükselerek ilk 500'e girdi. İlk 500'e giren şirketlerden en hızlı yükseleni Gaziantepli bakliyat devi Tiryaki Agro yaptı. Şirket listeye 60'ncı sıradan girdi. Geçen yıl listeye yer almayan savunma sanayinin yıldızı BMC de 2016'nın en hızlı şirketleri listesinde dahil oldu. BMC 2016'da 783 milyon liralık üretimden satış rakamına ulaşarak 'ISO 500' listesine

157'nci sıradan listeye girdi. Listeye yeni girilenler arasında D'S Damat, Karsan, Standard Profil, Beyteks, İSS Hazır Yemek, TÜVASAS, Kalekim, Çeltimaya Mensucat, Superlit Boru da yer aldı. Bu arada listede ilk 10'da da değişim yaşandı. TOFAS besicilikten uçuculuğa yükselirken, İçtas Çelik bir basamak düştü, bir önceki sene 15. olan Toyota sürpriz yükselişe 6. sıraya çıktı. İlk 10'da 4 kök şirketi yer aldı. İlk 500'e Denizli'den 12, Gaziantep'ten 26, Antalya'dan 3 firma girdi.

Ekonominin en yakın yol arkadaşı olduk

İSO Başkanı Bahçivan, Türk sanayinin tüm zorluklara rağmen ekonomik aktivitesini, dinamizmini kesmediğini söyledi. Bahçivan "Aslında bu yılki veriler sanayinin kendi rüsdünü ispat etmesinin bir vesikası olarak da görülür. Türk sanayisi, finansman zorluğu, kur dalgalanmaları, sosyal, siyasal, terör ve jeopolitik olumsuzlukları barındıran bir yılda, 'basarım' azim ve kararlılığını korudu. Yüzde 3,9'luk büyüme performansıyla ekonominin en yakın yol arkadaşı, zor günlerin dostu olduğunu gösterdi. Türkiye'nin ilk 10 ekonomisi arasında girmesine en güçlü katkıyı yapacak yegane sektör olan sanayi, üretim ekonomisine dönüş için her türlü desteği almayı hak etti" dedi.

Kıdem tazminatı alabilenler % 10'un altında

İSO Başkanı Erdal Bahçivan toplandı sonrası gazetecilerin sorusu üzerine Türkiye genelinde kıdem tazminatı alabilen çalışan sayısının en iyimser ihtimallerle yüzde 10'un altında olduğunu belirtti. "Böyle bir tablonun sürdürülebilir olmadığını çok net bir gerekçe olmadan ifade etmenin doğru olmadığını düşünüyorum. Nedeni ise verdiğimiz daha fazla çalışanlar açısından mutlak değiştirilmesi gereken bir gerekçe karşı karşıyayız. Farklı farklı nedenlerden dolayı çalışanlarımız ne yazık ki hayatlarının kendileri için en gerekli dönemlerinde bu haktan mahrum oluyorlar" dedi. Bahçivan "Bu kurum reformist yaklaşımla ne derece ulaşır" diye konuştu.

Raporu, Başkan Yardımcısı İrfan Özhamaralı ile birlikte açıklayan İSO Başkanı Erdal Bahçivan, raporda 2016 yılında yaşanan bütün zorluklara rağmen sanayinin ve sanayicinin kabul edilmesini gereken bir başarısını gördüklerini kaydederek, Türk sanayisinin ülkeye ve ekonomiyeye karşı sorumluluğunu başarıyla yerine getirdiğini ve yılı gururlu bir neticeyle kapattığını söyledi. Bahçivan, sanayicinin geçen yıl kar etme, ihracatını artırma, üretimini sürdürme ve yeni istihdam yaratma nokta-

larında ülkesine karşı temel sorumluluklarını kapsayan sınavların hepsinden başarıyla geçtiğini vurguladı. Sanayi sektörünün eski dönemlerden kalan güçlüklerle savaşma direncini, 2016'da da fazlasıyla ortaya koyduğunu belirten İSO Başkanı Erdal Bahçivan, sektörün devlete, millete, ülkesine güvenme noktasında öncülük görevini yerine getirdiğini söyledi.

KAZANÇ % 18 İSTİHDAM 15 BİN

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun üretimden satışları yüzde 8.8, faaliyet kârları yüzde 18.6 arttı. Bu dönemde istihdam artışı ise sadece 15 binde kaldı

TÜRK sanayicisi 2016 yılında üretim, ihracat ve kâr yaratmada sıfırı geçti. **İstanbul Sanayi Odası**'nın (ISO), açıkladığı Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşu-2016 araştırmasının sonuçlarına göre; üretimden satışlar **yüzde 8.8** artarak **490 milyar lirayı** geçti. Şirketlerin toplam faaliyet kârı bir önceki yıla göre **yüzde 18.6** artışla **52.4 milyar liraya**, faaliyet kârlılık oranı da **yüzde 8.7**'den **9.4'e** yükseldi. Sanayi devlerinin dönem kârı ise **yüzde 33.2** artarak **37.7 milyar liraya** çıktı. 500 büyük kuruluşun 3 yıldır üst üste gerileyen ihracatı, 2016'da **yüzde 3.1** artışla **55.1 milyar dolar** oldu. Bu dönemde istihdam artışı

ise 15 bin olarak gerçekleşti. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, 2016 yılında yaşanan olumsuzluklara dikkat çekerek, "Türkiye'de yaşanan olumsuz olaylar eğer dünyanın en gelişmiş ülke ekonomilerinde yaşanmış olsaydı, bu ülke ekonomilerinde bizim ekonomimizin yaşadığı tahribattan daha büyüğü yaşanırdu. Oysa sanayimiz, bütün bu zorluklara rağmen ekonomik aktivitesini, dinamizmini kesmedi" dedi.

EN BÜYÜK TÜPRAŞ

Sanayi sektörünün ekonominin geneli üzerinde bir performans göstererek ekonomik büyümeye en nitelikli katkıyı sunduğunu ve yüzde 3.9'luk performansıya

büyümeyi sürüklediğini vurgulayan **Bahçivan**, şunları söyledi: "Sanayimiz her zaman olduğu gibi ekonominin en yakın yol arkadaşı, zor günlerin dostu olduğunu gösteriyor. Sanayici hem kâr etme noktasında hem ihracatını artırmakta, hem üretimini sürdürmekte ve hem de yeni istihdam yaratmakta, ülkesine karşı temel sorumluluklarını kapsayan **sınavların hepsinden başarıyla geçti.**" **ISO-500** 2016 yılı araştırması sonucunda, ilk sırada yine **Tüpraş** yer aldı.

İLK 10'UN 5'İ OTOMOBİLÇİ

2016	2015	Şirket	Üretimden satış (Milyon TL)
1	1	Tüpraş	32.594
2	2	Ford	16.314
3	5	TOFAŞ	12.856
4	4	Oyak-Renault	11.465
5	3	Arçelik	11.245
6	15	Toyota	10.570
7	6	EUAŞ	7.348
8	8	Hyundai	7.057
9	10	İçdaş Çelik	6.545
10	9	İskenderun Dem. ve Çel.	6.496
11	7	Ereğli Dem. ve Çel.	6.177
12	11	Vestel	5.760
13	14	İstanbul Altın Raf.	5.465
14	13	Aygaz	5.423
15	12	Mercedes-Benz	4.449
16	18	BSH Ev Aletleri	4.305
17	16	PETKİM	4.153
18	19	Unilever	4.029
19	17	Çolakoğlu Metalurji	3.842
20	23	Aselsan Elektronik	3.712

15 BİN YENİ İSTİHDAM

Yıl	Sayı	Değişim (%)	Ödenen ücret (Milyon TL)
2014	639.680	4.2	32.392
2015	648.413	1.4	35.810
2016	662.944	2.2	41.445

SANAYİDE KAZANÇLARIN ÇOĞU FİNANSMAN MALİYETİNE GİDİYOR!

Kârımızı faiz eritti

TÜRKİYE'NİN 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun kârları, geçen yıl yüzde 20'ye yakın arttı ve 52 milyar TL'yi aştı. **Kârın 29 milyar TL'sini finansman giderleri götürdü!**

DÜNYADA yüzde 16 olan kârdaki faiz yükü, Türkiye'de yüzde 55!.. **İSO Başkanı** Bahçivan, "Finansman sıkıntısını çözelim, ilk 10 ekonomi arasına gireriz" dedi.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana gerçekleştirdiği "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının 2016 sonuçları açıklandı. İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklanan sonuçlara göre; sanayinin zirvesinde 32 milyar 594 milyon lira üretimden satış ile TÜPRAŞ yer aldı. İkinci sırada 16 milyar 314 milyon liralık satış ile Ford, üçüncü sırada ise 12 milyar 856 milyon lira ile TOFAŞ bulundu. Reel ekonominin durumu açısından önem taşıyan araştırmaya göre, İSO 500'ün üretimden satışları, bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 490 milyar liraya çıktı. Faaliyet kârları yüzde 18,6 artışla 52,4 milyar TL'yi buldu. Dış satışları üç yıldır gerileyen 500 kuruluşun 2016 yılında ihracatı yeniden ivme kazandı, yüzde 3,1 artışla 55,1 milyar dolar oldu.

BÜYÜK UÇURUM!

Esas faaliyetlerinde başarılı olan sanayide, finansman yönetimi temel problem olmaya devam etti. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri kârın yansından fazlasını finansman gideri olarak kaybetti. Ağırıklı olarak faiz ve bir miktar kur farkından kaynaklanan finansman giderleri, 2016 yılında yüzde 3,6 artarak 29 milyar TL'ye yükseldi.

Erdal Bahçivan

55,4'e indi. Son 4 yıl ortalaması ise yüzde 56. Dünyada bu oran, yüzde 16 civarında. Finansman noktası rahatlatıldığı zaman, bu kadar zorluklarla mücadele edebilen sanayinin daha neler yapabileceğinin ipuçlarını bu raporda görmekteyiz. Türkiye'nin dünyadaki en büyük 10 ekonomi arasına girmesine en güçlü katkı yapacak yegane sektör, sanayi sektörüdür" dedi.

YİNE TÜPRAŞ ZİRVEDE

392'si kâr etti

İSO 500 içinde 2016 yılında vergi öncesi kâr eden kuruluş sayısı 400'den 392'ye geriledi. Zarar eden kuruluş sayısı ise 108'1 buldu.

AR-GE azaldı

AR-GE harcamaları 2016'da, bir önceki yıla göre yüzde 16,3'lük azalma ile 2,8 milyar liraya indi. AG-GE yapan şirket sayısı 239'a düştü.

Çalışan sayısı arttı

500 büyük kuruluşun istihdamı, yüzde 2,2 ile yaklaşık 15 bin civarında arttı. Ödenen maaşlarda yüzde 15,7 oranında artış gerçekleşti.

48 yeni şirket girdi

İlk 10 içinde beş otomotiv şirketi yer aldı. Listeye 48 yeni sanayi kuruluşu girdi. Bunların 27'si "İkinci 500'den, 21'i İSO 1000 dışından..."

Ihracat lideri Ford

En fazla ihracat yapan şirketlerin başında, 3,9 milyar dolarla Ford geldi. Onu 3,2 milyar dolarla TOFAŞ, 2,8 milyar dolarla Renault izledi.

Borçlar artıyor

■ İSO 500'ün borç yükü, 2016 yılında yüzde 18,8'lik artışla 207 milyar liraya yükseldi. Kaynak yapısı içerisinde borçların payı 2007'de yüzde 45,2 iken, bu oran 2016'da yüzde 61,9'a yükseldi. **Erdal Bahçivan** "Borçluluk oranları, 65/35 bandında olan dünya ortalamasına yakın. Ancak büyük zahmetlerle toplanan kârlar, finansman maliyetlerine gitti. Bu sebeple iç kaynaklar büyümedi. Yetersiz ve eriyen öz kay-

naklar sebebiyle, yeni yatırımlar daha çok borçla yapıldı. Bu durum, sağlıklı bir finansman çarkına işaret ediyor. Sanayicilerin en önemli sorunlardan biri, yeni kaynaklara ulaşamaması. Kaynakların bu kadar kat ve pahalı olduğu bir ortamda, İSO 500'ün devreden KDV'si de yüzde 23,6 artışla 6 milyar TL'ye çıktı. Bu konuda da bir çözüm üretileceği ümidini taşıyoruz" ifadelerini kullandı.

2016 En büyük 10 şirket

1Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ.....	32.594*
2Ford Otomotiv Sanayi AŞ.....	16.314
3Türk Otomobil Fabrikası AŞ.....	12.856
4Oyak-Renault Otomobil.....	11.465
5Arçelik AŞ.....	11.245
6Toyota Otomotiv.....	10.570
7Elektrik Üretim AŞ.....	7.348
8Hyundai Assan Otomotiv.....	7.057
9İçdaş Çelik Enerji AŞ.....	6.545
10İskenderun Demir ve Çelik.....	6.496

* Üretimden satışlar (milyon TL)

Türk sanayinin devî Koç Grubu

iSTANBUL Sanayi Odası, Türkiye'nin "500 Büyük Sanayi Kuruluşu" raporunu açıkladı. 1968 yılından bu yana açıklanan listenin ilk sırasında, geçen yıl da olduğu gibi TÜPRAŞ yer aldı. Koç Grubu'na bağlı TÜPRAŞ, 32,5 milyar lirayı aşan cirosu ile Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Listenin ilk üç sırasını ikinci sırada Ford, üçüncü sırada TOFAŞ'la Koç Grubu şirketleri paylaştı.

Sanayi devlerinin üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 490 milyar liraya, toplam faaliyet

kâr yüzde 18,6 artışla 52,4 milyar liraya ve toplam ihracatı da yüzde 3,1 artışla 55,1 milyar dolara yükseldi. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet kârının yarısından fazlasını ise finansman gideri olarak kaybetti. ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, düzenlediği basın toplantısında, ISO'nun

Erdal Bahçivan

Koç Grubu, sanayinin zirvesini bırakmıyor. İlk üçte grubun şirketlerinden TÜPRAŞ, Ford ve TOFAŞ bulunuyor.

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı.

Erdal Bahçivan, "Türk sanayisi, finansman zorluğu, kur dalgalanmaları, sosyal, siyasal, terör ve jeopolitik olumsuzlukları barındıran bir yılda, başarma azim ve kararlılığını korudu. Yüzde 3,9'luk büyüme performansıyla ekonominin en yakın yol arkadaşı, zor günlerin dostu olduğunu gösterdi. Türkiye'nin ilk 10 ekonomi arasına girmesine en güçlü katkıyı sağlayacak yegâne sektör olan sanayi, üretim ekonomisine dönüş için her türlü desteği almayı hak etti" dedi.

Bahçivan, şunları söyledi, "ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2016 yılındaki üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 450 milyar 505 milyon liradan 490 milyar 43 milyon liraya çıktı. ISO 500 şirketleri, 2016'da yaşanan olumsuzluk ve sıkıntılara rağmen, istihdamlarını yüzde 2,2 ile yaklaşık 15 bin civarında arttırdı.

İhracat rakamlarına göre sıralama

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında en fazla ihracat rakamına ulaşan şirketlerin başında 3 milyar 958 milyon dolarla Ford yer aldı. Onu 3 milyar 247 milyon dolarla Tofaş, 2 milyar 834 milyon dolarla Oyak-Renault izlerken, Toyota, 2 milyar 685 milyon dolarla en fazla ihracatta bulunan dördüncü kuruluş oldu. Tüpraş'ın 2 milyar 100 milyon dolarla beşinci olduğu sıralama-

da, Arçelik bir milyar 780 milyon dolarla altıncı, İstanbul Altın Rafinerisi bir milyar 285 milyon dolar yedinci, Bosch ise bir milyar 66 milyon dolarla dokuzuncu oldu.

En fazla ihracat rakamına ulaşan sekizinci ve onuncu firma isminin açıklanmasını istemedi. ISO 500 şirketleri geçen yıl toplam 76 milyar 134 milyon 703 bin dolarlık ihracatta bulunmuşlardı.

500 büyük sanayi kuruluşunda ilk 10 :

1. Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ)
2. Ford Otomotiv Sanayi
3. TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası
4. Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları
5. Arçelik
6. Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye
7. EÜAŞ Elektrik Üretim Genel Müdürlüğü
8. Hyundai Assan Otomotiv San.
9. İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi
10. İskenderun Demir ve Çelik

Ödenen maaş ve ücretlerde de yüzde 15,7 oranında artış gerçekleşti. 2013 yılında 137'ye gerileyen ISO 500'deki yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı 2016 yılında da 123'e indi. Bahçivan'ın açıklamalarına göre; Tüpraş 32 milyar 594 milyon TL ile listenin ilk sırasında yer alırken, Ford 16 milyar 314 milyon TL, TOFAŞ 12 milyar 856 milyon TL ile üçüncü sırada yer aldı. Böylece ISO 500 listesinde ilk üç sırada Koç Grubu şirketleri yer aldı.

Listenin dördüncü sırasında 11 milyar 465 milyon TL ile Oyak- Renault yer aldı. Listenin beşinci sırasında ise Arçelik 11 milyar 245 milyon TL ciro ile beşinci sırada yer aldı. Listenin altıncı sırasında Toyota 10 milyar 570

milyon TL ile yer alırken EÜAŞ Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü 7 milyar 348 milyon TL ile yedinci sırada yer aldı. EÜAŞ'ı sırası ile, Hyundai Assan 7 milyar 57 milyon TL ile, İçdaş Çelik 6 milyar 545 milyon TL ile, İskenderun Demir Çelik 6 milyar 496 milyon TL ile takip etti.

Şirketlerin derecelerine bakıldığında, şöyle bir sonuçla karşılaşıyor: İlk 10'da 2015'e göre Tofaş beşincilikten üçüncülüğe yükselirken, İçtaş Çelik onunculuktan dokuzunculuğa, Toyota 15'incilikten altıncı sıraya yükseldi. Arçelik üçüncülüğünden beşinciliğe, EÜAŞ altıncılıktan yedinciliğe, İskenderun Demir ve Çelik de dokuzunculuktan onunculığa geriledi.

EBITDA kârlılığı 4 yılın zirvesinde

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 araştırması açıklandı. Zirvede yine Tüpraş var. İlk 10'da 5 otomotiv firmasının olduğu araştırmaya göre faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr (EBITDA) eden firma sayısı 2016'da 484'e yükseldi ve ölçülmeye başlandığı son 4 yıl içindeki en yüksek sayıya ulaştı

500
Büyük
Sanayi
Kuruluşunun
üretimden satışları
490 milyar TL
oldu.

Sanayi
kuruluşlarının
toplam faaliyet
kârı % 18.6 artışla
52.4 milyar
liraya yükseldi.

500
büyük
kuruluş geçen
yıl 55.1 milyar
dolarlık ihracat
yaptı.

Istanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016 araştırması sonuçlarına göre, sanayinin zirvesinde 32 milyar 594 milyon lira üretimden satışları ile Tüpraş yer aldı. Listede ikinci sırada 16 milyar 314 milyon liralık üretimden satışları ile Ford bulunurken, üçüncü sırayı üretimden satışları 12 milyar 856 milyon lira olan Tofaş elde etti. Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, Iskenderun Demir Çelik izledi.

Sanayi devle-
rinin üretimden
satışları bir önceki
yıla göre yüzde 8.8'lik
artışla 490 milyar
liraya, toplam faaliyet
kârı yüzde 18.6 artışla
52.4 milyar liraya ve toplam ihracatı da yüzde
3.1 artışla 55.1 milyar dolara yükseldi.

Kârın yarısı finansman giderine

İSO 500'de 2016 yılında vergi öncesi kâr eden kuruluş sayısı 400'den 392'ye inerken, zarar eden kuruluş sayısı 108 oldu. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr (EBITDA-FAVÖK) eden firma sayısı 2016 yılında 484'e yükseldi ve ölçülmeye başlandığı son 4 yıl içindeki en yüksek sayıya ulaştı. Zarar eden firma sayısı 16'ya geriledi. Sanayi kuruluşları, elde ettikleri 52 milyar liralık esas faaliyet kârının yarısından fazlasını finansman gideri olarak kaybetti. Finansman giderleri 2016 yılında yüzde 3.6 oranında artarak 29 milyar TL'ye yükseldi. Dönem kâr ve zarar toplamı da 2016 yılında yüzde 33.2 artarak 28.3 milyar liradan 37.7 milyar liraya yükseldi.

Finansman rahatlasa daha neler yaparız

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, araştırmayla ilgili şu değerlendirmeyi yaptı: "Türkiye'de yaşanan beklenmedik olumsuz olaylar eğer dünyanın en gelişmiş ülke ekonomilerinde yaşanmış olsaydı, bu ülke ekonomilerinde bizim ekonomimizin yaşadığı tahribattan daha büyüğü yaşanırdı. Oysa Türkiye ekonomisi, Türkiye özel sektörü ve sanayimiz, bütün bu zorluklara rağmen ekonomik aktivitesini, dinamizmini kesmedi. Finansman noktası rahatlatıldığı zaman, bu kadar zorluklarla mücadele edebilen bir sektörün, daha başka neler yapabileceğinin de ipuçlarını bu raporda görmekteyiz."

BAHÇIVAN: TÜRK SANAYİSİ BAŞARMA AZİM VE KARARLILIĞINI KORUYOR

500 SANAYİ DEVİ KÂRIN YARISINI FAİZE KAPTIRDI

İSO'nun gerçekleştirdiği '500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016' araştırmasında, sanayinin zirvesinde 32.6 milyar liralık satış ile Tüpraş yer aldı. İkinci Ford, üçüncü ise Tofaş oldu. Sanayi kuruluşları, 52 milyar liralık esas faaliyet kârının yarısından fazlasını finansman gideri olarak kaybetti

Sanayicilerin önemli sorunlardan birinin yatırımlar ve işletme sermayesi açısından kaynaklara ulaşamaması olduğunu belirten İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Kaynakların bu kadar kıt ve pahalı olduğu bir ortamda, sanayilerin üzerindeki devreden KDV yükü her geçen yıl artıyor. İSO 500'ün devreden KDV'sinin 2016 yılında çok daha fazla yükselerek yüzde 23,6 ile 6 milyar liraya çıktı. Sanayi finansmanda zorlanırken, devlete 6 milyar lira borç verdi" dedi.

İlk 10'da en büyük sıçrama Toyota'dan

2016	2015	ŞİRKET ADI	SATIŞLAR (TL)
1	1	TÜPRAŞ -Türkiye Petrol Rafinerileri	32.594.414.128
2	2	Ford Otomotiv Sanayi	16.314.127.976
3	5	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası	12.856.413.539
4	4	Oyak - Renault Otomobil Fabrikaları	11.465.524.257
5	3	Arçelik	11.245.036.602
6	15	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye	10.570.043.142
7	6	EÜAŞ Elektrik Üretim	7.348.858.592
8	8	Hyundai Assan Otomotiv	7.057.554.049
9	10	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım	6.545.208.753
10	9	İskenderun Demir ve Çelik	6.496.505.034

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016" araştırmasının sonuçları açıklandı. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan'ın basın toplantısında açıkladığı sonuçlara göre, 32 milyar 594 milyon lira üretimden satışları ile Tüpraş ilk sırada yer aldı. Listede ikinci sırada 16 milyar 314 milyon liralık üretimden satışları ile Ford bulunurken, üçüncü sırayı ise üretimden satışları 12 milyar 856 milyon lira olan Tofaş elde etti.

YEPYENİ 21 DEV VAR

İlk 10 içinde beş otomotiv şirketinin yer aldığı araştırmada, listeye 48 yeni sanayi kuruluşu girdi. Bunlardan 27 tanesi geçen yıl İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer alan şirketlerden, 21 kuruluş ise İSO 1000 dışından olan şirketlerden oluştu.

500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 450,5 milyar liradan 490,1 milyar liraya çıktı. Kuruluşların toplam faaliyet karı bir önceki seneye göre yüzde 18,6 artışla 52,4 milyar TL'ye, faaliyet kârlılık oranını da yüzde 8,7'den yüzde 9,4'e yükseldi. Toplam ihracatı üç yıldır üst üste gerileyen 500 Büyük Kuruluşun 2016 yılında ihracatı yeniden ivme kazanarak yüzde 3,1 artışla 55,1 milyar dolar oldu.

'SANAYİ EKONOMİNİN YOL ARKADAŞI'

Araştırma sonuçlarını açıklayan İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "Türkiye'de yaşanan beklenmedik olumsuz olaylar eğer dünyanın en gelişmiş ülke ekonomilerinde yaşanmış olsaydı, bu ülke ekonomilerinde bizim ekonomimizin yaşadığı tahribattan daha büyüğü yaşanırdı. Oysa Türkiye ekonomisi, Türkiye özel sektörü ve sanayimiz, bütün bu zorluklara rağmen ekonomik aktivitesini, dinamizmini kesmedi" dedi.

Bahçivan, şu açıklamayla konuşmasına devam etti:

"Sanayimiz böyle bir dönemde göstermiş olduğu performansla, her zaman olduğu gibi ekonominin en yakın yol arkadaşı, zor günlerin dostu olduğunu gösteriyor. Bu bağlamda Türkiye'yi orta gelir tuzağına girmekten kurtaracak, nitelikli ve sürdürülebilir büyümeyi yaratacak, ekonomimizi dış rekabette bir üst lige çıkaracak ve nihayetinde Türkiye'nin dünyadaki en büyük 10 ekonomi arasında girmesine en güçlü katkıyı yapacak yegane sektör, sanayi sektörüdür. Türk sanayisi, finansman zorluğu, kur dalgalanmaları, sosyal, siyasal, terör ve jeopolitik tüm olumsuzlukları barındıran bir yıl içinde, başarıma azim ve kararlılığını korudu."

■ **İSTANBUL Sanayi Odasının** (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2016 yılı araştırması sonucunda ilk sırada Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) yer alırken, Ford ikinci, Tofaş üçüncü oldu. İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, sonuçları açıklarken İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesine 2016 yılında 48 yeni firmanın girdiğini söyledi. Bunlardan 27'si önceki yıl İSO İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu sıralamasında yer aldı. 21 firma ise İSO 1000 dışından doğrudan 2016 yılı ilk 500 sıralamasına girdi. Araştırmada, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla birinci olarak sırasını korudu. TÜPRAŞ ile onu izleyen kuruluş arasında üretimden satışlar büyüklüğü itibarı-

la önemli fark bu yıl da sürdü.

Listede üretimden satışlarda Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu. Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, Iskenderun Demir ve Çelik izledi.

FORD İHRACAT LİDERİ

İlk 10'da 2015'e göre Tofaş beşincilikten üçüncülüğe yükselirken, İçdaş Çelik onunculuktan dokuzunculuğa, Toyota 15'incilikten altıncı sıraya yükseldi. İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında en fazla ihracat yapan şirketlerin başında 3 milyar 958 milyon dolarla Ford yer aldı.

En büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

İSTANBUL Sanayi Odasının hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. **İstanbul Sanayi Odasının** hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, düzenlediği basın toplantısında, **İSO**'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu. Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, İskenderun Demir ve Çelik izledi. **İstanbul** - aa

BORÇ SARMALI

Türkiye sanayisinde tablo değişmiyor. **ISO**'nun açıkladığı Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu 2016 araştırmasına göre sanayicilerin elde ettikleri kârın yüzde 55'ini faiz alıp götürdü. Sanayicilerin borcu da toplam varlıklarının yüzde 62'sine ulaştı

Sanayici olmak zor

İstanbul Sanayi Odası (ISO) geleneksel Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu 2016 araştırmasını dün kamuoyu ile paylaştı. Araştırmayı düzenlediği basın toplantısında açıklayan ISO Başkanı **Erdal Bahçivan**, sunumunda sık sık sanayi kesiminin güçlüklerle savaşımının devam ettiğinin, Türkiye'de sanayici olmanın kolay olmadığını altını çizdi. Acı tablo sanayinin milli gelir içindeki payının yüzde 16.7'ye düştüğünü ortaya koyuyor. Bu pay 1998'de yüzde 22.3 idi!

Kârlar faize gidiyor

ISO En Büyük 500 araştırmasına göre Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun toplam satışları 490 milyar TL... Söz konusu 500 kuruluşun geçen yılki toplam kârı ise 52 milyar 376 milyon TL idi. Bu kârın 29 milyar lirası finansmana yani faize gitmiş! Bir başka ifadeyle kârın yüzde 55.4'ünü faiz silip süpürmüş! Bahçivan, "Bu faiz oranlarıyla, bu özkaynak yapısıyla Türkiye'de güçlü sanayi yatırımı beklemek kolay değil" şeklinde konuştu.

TÜPRAŞ geçen yıl olduğu gibi bu yıl da ilk sırada yer aldı

Erdal Bahçivan

Madalya kürsüsü Koç Grubu'nun

Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu 2016 araştırmasına göre Türkiye'nin en büyük 3 sanayi kuruluşu Koç Grubu şirketleri arasından çıktı. TÜPRAŞ, 32 milyar 594 milyon

liralık ciroyuyla ilk sırada yer alırken, Ford 16.3 milyar lira ile 2., Tofaş 12 milyar 850 milyon lirayla 3. sırada yer aldı. Türkiye'nin en fazla ihracat yapan 6 şirketinden 4'ü de Koç Grubu'na ait. • B'DA

Sanayici borç sarmalında

Türkiye'de sanayicinin kaderi değişmiyor. ISO'nun açıkladığı Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu 2016 araştırmasına göre sanayicilerin elde ettikleri kârın yüzde 55'ini faiz alıp götürdü. Sanayicilerin borcu da toplam varlıklarının yüzde 62'sine ulaştı

RECEP BAHAR/DETAY HABER
İstanbul Sanayi Odası (İSO)

geleneksel Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu 2016 araştırmasını 5 Haziran Pazartesi günü kamuoyu ile paylaştı. Araştırmayı düzenlediği basın toplantısında açıklayan İSO Başkanı Erdal Bahçivan, sunumunda sık sık sanayi kesiminin güçlüklele savaşımının devam ettiğinin, Türkiye'de sanayici olmanın kolay olmadığını altını çizdi.

Sanayi kan kaybediyor

Erdal Bahçivan, ilk olarak Türkiye'nin 2016 yılında yüzde 2,9, sanayi kesiminin ise yüzde 3,9 oranında büyüdüğüne işaret etti. Buna göre sanayi kesimi, zorluklarla dolu 2016 yılında Türkiye'nin ortalama performansından daha iyi bir tablo çizdi. Ancak Bahçivan'ın parmak bastığı bir başka tablo Türkiye açısından alarm zillerinin fena halde çalmakta olduğunu ortaya koyuyor: Türkiye'nin milli gelirinde imalat sanayisinin payı yüzde 23'ten yüzde 15-17 bandına indi. Oysa 1998'de bu oran yüzde 22,3 idi. Almanya'da bu oran yüzde 30'a yaklaşıyor! Dahası alınan tedbirler, verilen teşvikler imalat sanayini harekete geçiremiyor. Geçtiğimiz yıl alınan önlemler de sonuç vermedi. Katma değeri yüksek ürünler üretmemeye Türk sanayisinin ana sorunu olarak kendini hissettiriyor.

Kârlar faize gidiyor

İSO En Büyük 500 araştırmasına göre Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun toplam satışları 490 milyar TL... Söz konusu 500 kuruluşun geçen yılki toplam kârı ise 52 milyar 376 milyon TL. Bu kârın 29 milyar lirası finansmana yani faize gitmiş! Bir başka ifadeyle kârın yüzde 55,4'ü faize gitmiş. 2015'te bu oran yüzde 63,4, 2014'te yüzde 52,5, 2013'te yüzde 52,7 idi. Rakamlar, Türkiye'de reel sektörün bankalara çalıştığı gerçeğinin yıllar geçse de değişmediğini ortaya koyuyor. İSO Başkanı Bahçivan, finansman/kâr oranının dünya ortalamasının yüzde 16 olduğunun altını çizerek, "Bu faiz oranlarıyla, bu özkaynak yapısıyla Türkiye'de güçlü sanayi yatırımı beklemek kolay değil" dedi.

Borçlar zirve yaptı

Türkiye'de sanayicilerin en büyük sorunu kuşkusuz ağır borçlu olmaları... En Büyük 500 Şirketin borç/özkaynak ilişkisine bakıldığında borcun yüzde 61,9 ile bugüne kadarki en yüksek seviyeye ulaştığı ortaya çıkıyor. Bu oran 2015'te yüzde 60,1... 2007 yılında bu oranının yüzde 45,2 düzeyinde olduğunu da hatırlatalım. 500 dev şirketin özkaynakların payı ise yüzde 38,1... İSO Başkanı'nun bu bağlamda seslendirdiği şu sözler dikkat çekiyor: "Sanayi kuruluşlarının büyük zahmetlerle ve adeta damla damla topladıkları kârlarının önemli bir bölümünün finansman giderlerine gitmesinden dolayı iç kaynaklarını büyümede kullanamamaktadırlar. yetersiz ve eriyen özkaynaklar nedeniyle büyümek için yeni yatırımlar daha çok borçlanma-

Zarar eden şirket sayısı arttı

Dönem Kâr ve Zarar Toplamı açısından irdelendiğinde En Büyük 500 Şirketin 392'si kâr, 108'i ise zarar etti. 2015'te bu veri 400 kâr, 100 zarar şeklindeydi. Öte yandan 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun AR-GE harcamaları devletin verdiği onca teşvike rağmen yüzde 0,74'ten yüzde 0,57'ye indi! AR-GE yapan şirket sayısı 243'ten 239'a geriledi. Bu arada yabancı sermayeli şirket

sayısı da 123'e düştü. 2015'te bu rakam 125 idi. 500 Sanayi Kuruluşu, Türkiye'nin toplam ihracatın yüzde 38,2'sine imza atıyor. Büyük sanayi kuruluşları, çalışanlarının ücretlerine geçen yıl yüzde 15,7 zam yaptı. Türkiye'deki sanayi kuruluşlarının yüzde 76,7'si düşük ve orta düşük sektörlerden geliyor. Yüksek teknolojinin payı ise sadece 3,7... 2014 ve 2015'te yüzde 3,2 idi.

Madalya kürsüsü Koç Grubu şirketlerinin

Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu 2016 araştırmasına göre Türkiye'nin en büyük 3 sanayi kuruluşu Koç Grubu şirketleri arasından çıktı. TÜPRAŞ, 32 milyar 594 milyon liralık ciroyuyla ilk sırada yer alırken, Ford 16,3 milyar lira ile 2., Tofaş 12 milyar 850 milyon lirayla 3. sırada yer aldı. Bir başka Koç Grubu şirketi Arçelik ise 11 milyar 245 milyon lirayla 5. sırada yer aldı. Oyak-Renault ise 11 milyar 465 milyon lirayla 4. sırayı aldı. Sabancı Grubu, ilk 10'a şirket sokamadı. Sabancı Grubu'nun ortak iştiraki Philips 26. sırada yer bulurken grubun en iyi performans gösteren şirketi oldu.

Öte yandan Vestel Elektronik 11. sırada, Vestel Beyaz Eşya ise 24. sırada yer aldı. İhracat sıralamasına gelince Koç Grubu şirketlerinden Ford, 3 milyar 958 milyon dolarlık ihracatıyla ilk sırada, Tofaş 3 milyar 247 milyon dolarla ikinci sırada yer aldı. Üçüncülük kürsüsünde ise 2 milyar 834 milyon dolarla Oyak-Renault bulunuyor. Toyota 4., Tüpraş 5., Arçelik ise 6. sırada yer aldı.

ya dayalı yapıyor. Bugün sanayicimiz açısından en önemli sorunlarından biri hem yatırımlar ve hem de işletme sermayesi açısından yeni kaynaklara ulaşamamaktadır." 500 Büyük Sanayi kuruluşunun toplam mali (banka vesaire borçları) borcu, 2015'e göre yüzde 25,1 artarak 207 milyar lirayı aştı. Bu da tüm zaman-

ların rekoru olarak kayıtlara geçti. Öte yandan İSO Başkanı Bahçivan, Yeni Mesaj'ın sorusu üzerine, Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu 2016 araştırmasında 'iç borç, dış borç' ayırımına gitmediklerine işaret ederek, "Ancak Merkez Bankası verilerine göre reel sektörün dış borcu düşmüyor" dedi.

ISO 500'e 69 yeni şirket girdi

İstanbul Sanayi Odasının hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre, geçen yıl 69 şirket **ISO 500** listesine girdi.

İSTANBUL SANAYİ ODASI

Araştırmaya göre, 2016 yılında en fazla sıçrama yapan şirket/kurum, listeye 60'inci sıradan giren ve 440 şirketi geride bırakan Tiryaki Agro Gıda AŞ oldu. Bu şirketi listeye 78'inci ve 105'inci sıradan giren 'isminin açıklanmasını istemeyen şirketler' takip etti. Geçen yıl isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 19 olarak gerçekleşti. 2016'da 235 şirket listede üst sıralara çıkarken, 185 şirket de yerini koruyamayarak alt sıralara düştü. Ayrıca 11 şirketin ise sıralamada yeri değişmedi. **ISO 500** çalışmasına göre, 2016 yılında sıralamada en fazla düşüş kaydeden şirket 257 basamak gerilemeyle 196. sıradan 453. sıraya inen Gemlik Gübre Sanayii AŞ oldu. Bu arada Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) darbe girişimine ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (TMSF) devredilen şirketlerden İstikbal Mobilya, Küçükbay Yağ ve Deterjan, Aynes Gıda, Boyteks Tekstil, Naksan Plastik, Boyçelik Metal, Işık Ahşap.Profil ve Form Sünger'in de aralarında bulunduğu bazı şirketler de **ISO 500**'de yer aldı. **HABER MERKEZİ**

Sanayici satışını yüzde 8,8 artırdı

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 2016'ya ait 500 büyük sanayi kuruluşu araştırmasındaki şirketler, üretimden satışlarını bir önceki yıla göre yüzde 8,8 artırarak 490 milyar liraya çıkardı. **İSO 500 büyük sanayi kuruluşu içinde ilk 10'da beş otomotiv şirketinin yer alması dikkat çekti. Albayrak Grubu şirketlerinden TÜMOSAN, bu yıl da listeye girerek 259'uncu oldu.**

İLK 10'DA BEŞ OTOMOTİV ŞİRKETİ VAR

İlk 10 içinde beş otomotiv şirketinin yer aldığı İSO ilk 500 araştırmasına göre, ana faaliyetlerinde başarılı olan sanayide, finansman yönetimi son yıllardaki en temel problem olmaya devam etti. Finansman giderleri 2016 yılında yüzde 3,6 oranında artarak 29 milyar TL'ye yükseldi. Yine sanayi devlerinin FAVOK mutlak büyüklüğü %22,8 arttı ve 76,1 milyar TL olarak hesaplandı. Zarar eden firma sayısı ise 16'ya geriledi. Bunun yanında Türkiye'nin 500 büyük kuruluşlarının istihdamları ise yüzde 2,2 ile 15 bin civarında arttı. Ödenen maaş ve ücretler de %15,7 oranında artış gerçekleşti.

İstanbul Sanayi Odası (İSO), sektör için en değerli verileri oluşturulan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2016' araştırmasının sonuçlarını İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** açıkladı. Reel ekonominin mevcut

Erdal Bahçivan

durumunu ve yaşadığı sorunları ortaya çıkarması bakımından önem taşıyan araştırmaya göre, 500 büyük sanayi kuruluşu'nun üretimden satışları bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 450,505 milyar liradan 490,043 milyar liraya çıktı. Kuruluşların toplam faaliyet karı bir önceki seneye göre yüzde 18,6 artışla 52,4 milyar TL'ye, faaliyet karlılık oranı da yüzde 8,7'den yüzde 9,4'e yükseldi. 500 büyük kuruluşun 2016 yılında ihracatı

da yeniden ivme kazanarak yüzde 3,1 artışla 55,1 milyar dolar oldu.

TÜMOSAN 259'UNCU

Araştırmaya göre, üretimden satışlarda listenin ilk sırasında 32 milyar 594 milyon lira ile Tüpraş yer alırken, Ford ikinci, Tofaş da 12 milyar 856 milyon liralık satışla üçüncü oldu. Öte yandan söz konusu listeye geçen yıl 48 yeni firma girdi. Yüzde 100 yerli dizel motor ve 4X4 Taktik Tekerlekli Zırhlı Araç Pusat'ın üretimiyle öne çıkan Albayrak şirketlerinden TÜMOSAN Motor ve Traktör Sanayi A.Ş. de İSO ilk 500'e bu yıl da girmeyi başararak 259'uncu oldu.

■ EKONOMİ SERVİSİ / İSTANBUL

TÜMOSAN MOTOR VE TRAKTÖR SANAYİ A.Ş. PERFORMANSI

- Genel sıralaması 259'uncu
- Üretimden net satışı 463 milyon 867 bin 153 lira
- Net satışı 500 milyon 184 bin 83 lira
- Özkaynak 278 milyon 838 bin 527 lira
- Aktif toplamı 386 milyon 944 bin 468 lira
- Dönem kârı 42 milyon 409 bin 571 lira
- FAVOK kârı 66 milyon 791 bin 666 lira

EN BÜYÜK İLK 10 (ÜRETİMDEN SATIŞLARA GÖRE)

- 1- Tüpraş
- 2- Ford
- 3- Tofaş
- 4- Oyak-Renault
- 5- Arcelik
- 6- Toyota
- 7- Elektrik Üretim A.Ş. Gn. Md.
- 8- Hyundai Assan
- 9- İcdaş Çelik
- 10- Iskenderun Demir ve Çelik

ŞİRKETLERİN 74'Ü BORSADA

İSO 500 listesinde, Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem gören 74 şirket yer alırken, bu şirketlerin üretimden satışları 162,9 milyar lira ile İSO 500'ün toplamının yüzde 33'ü oldu. Halka açık şirketlerin ilk 10'unun toplam üretimden satışları ise 105 milyar lirayı geçti. Borsada halka açık şirketlerden İSO 500 sıralamasında, geçen yıla göre en büyük sıçramayı, 79 basamak çıkarak 192'inci sıraya yükselen Ege Profil yaptı.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları belli oldu

Istanbul Sanayi Odasının hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

Istanbul Sanayi Odasının hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, düzenlediği basın toplantısında, **ISO**'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı.

TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 32 milyar 594 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 16 milyar 314 milyon lirayla ikinci, Tofaş ise 12 milyar 856 milyon lira ile üçüncü oldu.

Listede Tofaş'ı sırasıyla Oyak-Renault, Arçelik, Toyota, EÜAŞ, Hyundai Assan, İçdaş Çelik, İskenderun Demir ve Çelik izledi.